

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om kombinationsstraff

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det i strafflagen införs bestämmelser om ett kombinationsstraff och stiftas en lag om verkställighet av kombinationsstraff. Det är fråga om ett nytt slags straff som ska bestå av ovillkorligt fängelse och en därpå följande övervakningstid. Kombinationsstraff ska kunna dömas ut till en återfallsförbrytare som gör sig skyldig till allvarliga brott och som måste anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet. Kombinationsstraffet ersätter ett fängelsestraff som avtjänas i sin helhet i fängelset. I den föreslagna lagen om verkställighet av kombinationsstraff föreskrivs det om övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff. På verkställigheten av fängelsetiden som ingår i ett kombinationsstraff ska bestämmelserna i fängelselagen tillämpas.

I propositionen föreslås också ändringar i lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar, rättegångsbalken, fängelselagen, lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten, straffregisterlagen, lagen om övervakad frihet på prov, lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar, lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter samt brottsskadelagen.

Förutsättningarna för att döma till kombinationsstraff motsvarar enligt förslaget förutsättningarna för att döma en person att avtjäna hela strafftiden i fängelse. Det gällande systemet förblir nästan oförändrat med undantag för övervakningstiden. Övervakningstiden förutsätter inte samtycke av den dömda. Övervakningstiden föreslås vara ett år.

Innehållet i övervakningstiden ska bestämmas bland annat utifrån en individuell riskbedömning av fången. Dennes viktigaste lagstadgade skyldigheter ska vara att stanna i bostaden, iakttä drogfrihet i samband med situationer som hänför sig till verkställigheten av övervakningstiden, delta i verksamhet och förbinda sig till övervakning.

För grovt brott mot skyldigheterna ska ovillkorligt fängelse kunna dömas ut för återstoden av övervakningstiden.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2018.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	5
1 INLEDNING.....	5
2 NULÄGE	5
2.1 Lagstiftning	5
Avtjänande av hela strafftiden i fängelse	5
Behandling av ärenden som gäller frigivning av fångar som avtjänar hela strafftiden i fängelse	6
2.2 Praxis.....	7
Sinnesundersökning	7
Farlighetsutlåtande över den som ska undersökas.....	7
2.3 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU.....	8
2.3.1 Internationella avtal och rekommendationer	8
Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.....	8
Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter	9
Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.....	9
Europeiska rekommendationer	9
2.3.2 Lagstiftning och praxis i de andra nordiska länderna.....	10
Island	10
Norge.....	10
Sverige.....	11
Danmark	12
2.4 Bedömning av nuläget	12
Antalet fångar som avtjänar hela strafftiden och återfallsbrottslighet.....	13
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	13
3.1 Målsättning	13
3.2 De viktigaste förslagen.....	13
3.3 Längden på och innehållet i övervakningen.....	15
3.4 Brott mot skyldigheterna.....	16
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	17
4.1 Ekonomiska konsekvenser	17
4.2 Samhälleliga konsekvenser	17
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	18
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	18
DETALJMOTIVERING	19
1 LAGFÖRSLAG	19
1.1 Lag om ändring av strafflagen	19
2 b kap. Villkorligt fängelse	19
2 c kap. Om fängelse	19
6 kap. Om bestämmande av straff	21
7 kap. Om gemensamt straff	22
8 kap. Om preskription	22
1.2 Lag om verkställighet av kombinationsstraff.....	22
1 kap. Allmänna bestämmelser	22
2 kap. Beredning av placering i övervakning	26

3 kap.	Skyldigheter för den övervakade och övervakning av att skyldigheterna fullgörs	30
4 kap.	Bestämmelser om förfarande och tagande i förvar	39
5 kap.	Bestämmelser om beslutanderätt	41
6 kap.	Särskilda bestämmelser	42
1.3	Lag om ändring av lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar	44
1.4	Lag om ändring av 17 kap. 37 § i rättegångsbalken	45
1.5	Lag om ändring av fängelselagen	45
3 kap.	Beräkning av strafftid	45
8 kap.	Sysselsättning	45
14 kap.	Permission	45
19 kap.	Anmälningar och lämnande av upplysningar	45
1.6	Lag om ändring av 6 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottpåföljdsmyndigheten	45
1.7	Lag om ändring av 2 § i straffregisterlagen	46
1.8	Lag om ändring av 13 och 32 § i lagen om övervakad frihet på prov	46
1.9	Lag om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet	46
1.10	Lag om ändring av 9 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar	46
1.11	Lag om ändring av 1 § i lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter	47
1.12	Lag om ändring 14 § i brottsskadelagen	47
2	IKRAFTTRÄDANDE	47
3	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	47
	LAGFÖRSLAG	50
1.	lag om ändring av strafflagen	50
2.	lag om verkställighet av kombinationsstraff	55
3.	lag om ändring av lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar	67
4.	lag om ändring av 17 kap. 37 § i rättegångsbalken	68
5.	lag om ändring av fängelselagen	69
6.	lag om ändring av 6 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottpåföljdsmyndigheten	71
7.	lag om ändring av 2 § i straffregisterlagen	72
8.	lag om ändring av 13 och 32 § i lagen om övervakad frihet på prov	73
9.	lag om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet	74
10.	lag om ändring av 9 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar	75
11.	lag om ändring av 1 § i lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter	76
12.	lag om ändring av 14 § i brottsskadelagen	77
	PARALLELTEXT	78
1.	lag om ändring av strafflagen	78
3.	lag om ändring av lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar	85
4.	lag om ändring av 17 kap. 37 § i rättegångsbalken	86
5.	lag om ändring av fängelselagen	87
6.	lag om ändring av 6 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottpåföljdsmyndigheten	90
7.	lag om ändring av 2 § i straffregisterlagen	92
8.	lag om ändring av 13 och 32 § i lagen om övervakad frihet på prov	93
9.	lag om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet	95

RP 268/2016 rd

10. lag om ändring av 9 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar.....	96
11. lag om ändring av 1 § i lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter.....	97
12. lag om ändring av 14 § i brottsskadelagen.....	98

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Justitieministeriet tillsatte den 18 februari 2011 en arbetsgrupp för att utreda möjligheterna att minska återfallsrisken vid allvarliga våldsbrott. Arbetsgruppen hade i uppdrag att bereda ett förslag om lämpliga metoder för att bedöma risken för återfall i våldsbrott samt om användning av dessa metoder vid verkställighet av straff. Dessutom hade arbetsgruppen i uppdrag att definiera de målgrupper för vilka en särskild bedömning av risken för återfall i våldsbrott ska göras.

Arbetsgruppen undersökte alternativa lösningar för att minska återfall i allvarliga våldsbrott i synnerhet genom övervakning och genom utveckling av bedömningen av risken för återfall. Efter att ha övervägt olika alternativ beslutade arbetsgruppen att rekommendera bl.a. övervakning efter frigivning för personer som avtjänat hela strafftiden i fängelse. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande Minskning av allvarliga våldsbrott (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 37/2012) till justitieministeriet den 13 juni 2012.

Förslagen grundar sig i huvudsak på arbetsgruppens betänkande och på de remissvar som inkommit om det (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 70/2012).

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning

Avtjänande av hela strafftiden i fängelse

Påföljdssystemet genomgick en reform år 2006 så att systemet med tvångsinrättningar för farliga återfallsförbrytare slopades. Systemet ersattes med avtjänande av hela strafftiden i fängelse. Också det nuvarande systemet gäller sådana återfallsförbrytare som begått allvarliga brott och som anses vara synnerligen farliga för annans liv, hälsa eller frihet.

Bestämmelser om de övriga förutsättningarna för att en domstol ska kunna döma avtjänande av hela strafftiden i fängelse finns i 2 c kap. 11 § i strafflagen (39/1889). Enligt bestämmelsen kan, när en domstol dömer ut ett straff, den på yrkande av åklagaren besluta att den dömda frigges från fängelset först när han eller hon avtjänat hela den ådömda strafftiden, om

1) gärningsmannen döms till fängelse på viss tid, minst tre år, för mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, grov våldtäkt, grovt sexuellt utnyttjande av barn, grovt rån, grovt sabotage, folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, aggressionsbrott, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning, brott som begåtts i terroristiskt syfte eller för försök till något sådant brott eller medverkan till det,

2) gärningsmannen under de tio år som föregick brottet gjort sig skyldig till ett brott som nämns i 1 punkten, eller det brott som nämns i 1 punkten har begåtts inom tre år efter det att han eller hon frigivits från avtjänande av hela strafftiden i fängelse eller från fängelse på livstid, eller han eller hon har frigivits villkorligt på det sätt som avses i 12 § 1 mom., och

3) gärningsmannen på basis av de omständigheter som framgår av brotten och en utredning enligt 17 kap. 37 § 3 mom. i rättegångsbalken ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

I 2 mom. föreskrivs om gemensamt fängelsestraff på viss tid som döms ut för två eller flera brott. Då förutsätter beslut om att avtjäna hela straffet att åtminstone ett av brotten är ett brott som nämns i 1 mom. och att straffet för detta brott skulle vara ett fängelsestraff på viss tid i minst tre år om straffet dömdes ut separat.

Hänvisningen i 1 mom. 3 punkten avser att sinnestillståndet hos en svarande ska undersökas, om vilket det föreskrivs i nämnda 17 kap. 37 § i rättegångsbalken.

Bestämmelser om villkorlig frigivning för den som förordnats att avtjäna hela strafftiden finns i 2 c kap. 12 § 1 mom. i strafflagen. Enligt bestämmelsen ska den som förordnats att avtjäna hela strafftiden friges villkorligt efter att ha avtjänat fem sjättedelar av straffet, om han eller hon inte längre ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet. Villkorlig frigivning av den som förordnats att avtjäna hela strafftiden kan ske tidigast när det förflutit tre år av fängelsetiden.

Enligt 2 mom. kan fången placeras i övervakad frihet på prov före den villkorliga frigivningen. Om Brottspåföljdsmyndigheten anser att villkorlig frigivning måste tas upp till ny prövning på grund av ett brott som uppdagats före den villkorliga frigivningen, på grund av att samtycke till läkemedelsbehandling för förebyggande av återfall i sexualbrott har återkallats eller på grund av återkallelse av frihet på prov som beror på grovt eller uppsåtligt brott mot villkoren, ska myndigheten föra ärendet till Helsingfors hovrätt för ny behandling. Förfarandet är detsamma i ärenden som gäller inräkning i strafftiden.

Behandling av ärenden som gäller frigivning av fångar som avtjänar hela strafftiden i fängelse

Bestämmelser om behandlingen av ärenden som gäller frigivning av fångar som avtjänar hela strafftiden i fängelse ingår i lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar (781/2005).

Enligt 1 § ska ärenden som gäller villkorlig frigivning av fångar som dömts till fängelse på livstid eller som förordnats att avtjäna hela strafftiden i en straffanstalt behandlas vid Helsingfors hovrätt, där ärendet anhängiggörs på ansökan av fången i fråga.

Enligt 1 § 2 mom. ska Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ge ett utlåtande om ansökan till hovrätten. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska i utlåtandet konstatera huruvida den förordar eller motsätter sig frigivning och om fången ska placeras i övervakad frihet på prov. Till utlåtandet ska fogas centralförvaltningsenhetens bedömning av förutsättningarna för frigivning och annan utredning som gäller fången. Till utlåtandet om en fånge som dömts till fängelse på livstid ska det dessutom fogas en bedömning av risken för att fången begår ett våldsbrott.

Enligt 3 § kan Helsingfors hovrätt på eget initiativ fatta beslut om att inhämta sakkunnigutlåtanden, uppta bevisning eller förordna att skriftliga bevis eller andra handlingar ska läggas fram. Fången och Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska ges tillfälle att bli hörda med anledning av de utredningar som domstolen inhämtat.

Ärenden som gäller villkorlig frigivning ska behandlas skyndsamt. Om hovrätten beslutar att den dömde ska friges villkorligt, ska dagen för frigivningen bestämmas samt ett yttrande om eventuell frihet på prov ges i beslutet.

I 2 c kap. 13 § i strafflagen föreskrivs som straffskärpningsgrund att den som förordnats att avtjäna hela strafftiden i fängelse inom tre år från det att han eller hon frigivits från avtjänande av hela strafftiden begår ett brott som enligt domstolens prövning leder till ovillkorligt fängelse.

Innan ett beslut om avtjänande av hela strafftiden i fängelse, ska den åtalade förordnas att genomgå sinnesundersökning. Domstolen ska samtidigt begära ett utlåtande om huruvida den åtalade ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet. Vid prövningen av villkorlig frigivning av en dömd som avtjänar hela straffet i fängelse ska Helsingfors hovrätt inhämta ett nytt rättspsykiatriskt utlåtande om farlighet.

Bestämmelser om undersökning av sinnestillståndet hos en svarande i ett brottmål finns i 17 kap. 37 § i rättegångsbalken. Enligt paragrafen kan domstolen bestämma att sinnestillståndet hos en svarande i brottmål ska undersökas, om

- 1) domstolen i en mellandom enligt 11 kap. 5 a § i lagen om rättegång i brottmål har konstaterat att svaranden har förfarit på ett sådant straffbart sätt som anges i åtalet,
- 2) det är motiverat att svarandens sinnestillstånd undersöks, och
- 3) svaranden samtycker till sinnesundersökningen eller svaranden är häktad eller åtalas för ett brott som kan medföra strängare straff än fängelse i ett år.

I 3 kap. i mentalvårdslagen (1116/1990) föreskrivs om sinnesundersökning av en person som förordnats till sinnesundersökning och vård oberoende av personens vilja. Om en domstol bestämmer om undersökning av sinnestillståndet hos en åtalad, får den åtalade oberoende av sin vilja tas in på sjukhus och hållas där för sinnesundersökning.

Sinnesundersökningen ska utföras och utlåtandet om den misstänktes eller åtalades sinnestillstånd lämnas till Institutet för hälsa och välfärd senast två månader efter det att undersökningen inleddes.

På basis av utlåtandet ger Institutet för hälsa och välfärd sitt eget utlåtande till domstolen om den misstänktes eller åtalades sinnestillstånd.

2.2 Praxis

Sinnesundersökning

En sinnesundersökning utförs i ett psykiatriskt sjukhus som specialiserat sig på sådana undersökningar. Sinnesundersökningarna utförs som ett samarbete så att undersökningen leds av en specialist i rättspsykiatri eller psykiatri, biträdd av en psykolog, socialarbetare samt annan personal vid sjukhuset. När en sinnesundersökning utförs ska den som ska undersökas stanna på en sjukhusavdelning cirka två månader. Efter slutförd sinnesundersökning ska läkaren sammanställa ett utlåtande om sinnestillstånd utifrån undersökningsresultaten.

Om en domstol också har begärt en bedömning av huruvida den som ska undersökas är synnerligen farlig för någon annans liv eller hälsa, ska bedömningen avges i samband med utlåtandet om sinnestillstånd. Då fästs uppmärksamhet i synnerhet vid upprepat återfall i våld, personlighetsstörning samt eventuell ovillighet hos den som ska undersökas att ändra sin livsstil.

Farlighetsutlåtande över den som ska undersökas

Farlighetsbedömningar i samband med en sinnesundersökning utförs nuförtiden vid Niuvanniemi och Gamla Vasas sjukhus samt vid Psykiatriska sjukhuset för fångar. Farlighetsbedömningar som Helsingfors hovrätt begärt utförs vid Psykiatriska sjukhuset för fångar. Farlighetsbedömningar utarbetas i regel av en yrkesövergripande arbetsgrupp som till sin sammansätt-

ning är likadan som vid sinnesundersökningar. Bedömningen tar ca 3—4 veckor i anspråk. Vid prövning av frigivning av den som förordnats att avtjäna hela strafftiden utförs en ny farlighetsbedömning, men inte längre någon sinnesundersökning.

Rättspsykiatriska farlighetsbedömningar har som mål att utreda varför och hur den som ska undersökas tidigare har kommit att uppträda våldsamt, och vilka faktorer som även i framtiden skulle kunna leda till ett likadant uppträdande. Vid bedömningen försöker man identifiera de riskfaktorer som ska följas och som man genom olika medel kan påverka. I utlåtandet beskrivs brotts- och sjukdomshistorien hos den som ska undersökas, tidigare våldsamt beteende samt iakttagelser om hans eller hennes psykiska tillstånd. Dessutom rapporteras observationer som gäller farlighet vilka framkommit i psykologiska undersökningar. I slutsatserna för bedömningen tas det ställning till om den som ska undersökas ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

Bland dem som avtjänar hela straffet är nästan alla synnerligen farliga ännu i slutskedet av strafftiden. Sålunda är distinkтивiteten för riskbedömningen mycket liten. Eftersom man inte ens med hjälp av utvecklade bedömningsmetoder på individnivå fullt tillförlitligt kan bedöma risken för våld, brukar man i utlåtandena också anteckna dessa metoders begränsningar.

Utlåtanden om sinnestillstånd och farlighetsbedömningar behandlas i nämnden för rättspsykiatriska ärenden vid Institutet för hälsa och välfärd som utifrån ett utlåtande som sammanställts vid en undersökningsenhet avger sitt eget utlåtande till domstolen. Utlåtanden om sinnestillstånd och farlighetsbedömningar är sakkunnigutlåtanden som inte binder domstolens beslutsfattande.

2.3 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

2.3.1 Internationella avtal och rekommendationer

Det föreslagna kombinationsstraffet gäller den dömdes frihet eftersom det till kombinationsstraffet ska göra en fängelsestid. I internationella avtal som binder Finland ingår detaljerade processuella bestämmelser vid som ska tas i betraktande också i fråga om en ny straffart. Dessa processuella bestämmelser gäller också ärenden som förs till domstol för avgörande under verkställigheten av domen. Kombinationsstraffet gäller också den dömdes rätt till privatliv eftersom det i kombinationsstraffet ska ingå en obligatorisk övervakningstid. Till rätten till privatliv hör också rätten till hemfrid. Såväl den dömdes som hans eller hennes hemfrid ska tas i betraktande man det stiftas om ett straff där det ingår elektronisk övervakning. Då det gäller en obligatorisk övervakning kan övervakningsanläggningar inte installeras i en bostad som åtnjuter respekt för skyddet av hemfriden.

Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

Enligt artikel 6 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (FördrS 18—19/1990, nedan Europakonventionen) ska var och en vid prövningen av hans eller hennes civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom eller henne för brott, vara berättigad till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol som upprättats enligt lag. I artikel 6.3 tryggs processuella minimirättigheter för var och en. Enligt artikel 2 i sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen ska var och en som dömts av domstol för brottslig gärning också ha rätt att få skuldfrågan eller påföljden omprövad av högre domstol. Rätten till en rättvis rättegång gäller också ärenden som förs till domstol för avgörande under verkställigheten av domen.

Enligt artikel 8 i Europakonventionen har envar rätt till att åtnjuta respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Skydd av privatlivet, vilket omfattar hemfridens okränkbarhet, gäller också verkställighet av straff.

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter

I artikel 14 i Förenta nationernas internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 7—8/1976, nedan konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter) ingår en bestämmelse om rättvis rättegång. Artikel 14.2 innehåller processuella rätts-skyddsgarantier. I punkt 2 c ingår en bestämmelse om rätt att få sin sak behandlad utan oskäligt dröjsmål.

Enligt artikel 10 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter ska alla som har berövats sin frihet behandlas humant, och enligt artikel 10.3 ska fängvårdssystemet innefatta behandling av intagna och dess huvudsakliga syfte ska vara deras bättring och återanpassning i samhället.

Enligt artikel 15.1 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter får högre straff inte heller ådömas än det som var tillämpligt vid den tid då brottet begicks.

Enligt artikel 17 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter får ingen utsättas för godtyckligt eller olagligt ingripande i privatlivet.

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

Rätt till respekt för privatliv och familjeliv ingår i artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (2012/C 326/02). I Europeiska unionens stadga också bestämmelser om straffprocessuella rättigheter (avdelning VI).

Europeiska rekommendationer

Europarådet har avgett en rekommendation Rec(2003)23 om behandling av livstidsfångar och andra långtidsfångar. Enligt regel 1 i rekommendationen ska man såsom långtidsfånge behandla personer som avtjänar ett fängelsestraff på minst fem år eller flera fängelsestraff vars totala längd är minst fem år. Målsättningen för rekommendationen är enligt regel 2 bl.a. att motarbeta de skadliga verkningarna av långtidsfängelse och att möjliggöra att fången kan anpassa sig i samhället på ett framgångsrikt sätt och leva ett liv utan brottslighet efter tiden i fängelse. För att uppnå målen ska enligt regel 9 en plan för strafftiden utarbetas för varje fånge. Enligt regel 10 bör en plan för strafftiden innehålla en bedömning av risker och behov som gäller fången, och planen bör användas för att bidra med ett systematiskt angreppssätt bl.a. vid planeringen av fångens arbete, utbildning, rehabilitering och andra funktioner. Målet med de skräddarskydda och planmässiga funktionerna under fängelsetiden är att skapa förutsättningar för anpassning i samhället för fången efter frigivningen. Genom de fritidsfunktioner som möjliggörs för fångarna strävar man efter att minska olägenheterna med långtidsfängelse.

Europarådet har också avgett en rekommendation Rec(2014)3 om farliga gärningsmän. Enligt del 1 punkt 1 h i rekommendationen kan preventiv övervakning (*preventive supervision*), som kan innehålla olika övervakningsåtgärder och begränsningar i rörelsefriheten, tillämpas på personer som har dömts för ett brott och avtjänat ett fängelsestraff. Övervakning kan också förordnas i stället för ett fängelsestraff. Syftet med övervakningen är då att förebygga farliga brott. Enligt regel 3 ska de mänskliga rättigheterna respekteras också i fråga om farliga brottslingar, och enligt regel 4 ska domstolen alltid besluta om frihetsberövande. En farlighetsbedömning som utförs i fråga om en farlig gärningsman ska framför allt sikta på en säker an-

passning av gärningsmannen i samhället, dock med beaktande av den fara som han eller hon orsakar (regel 6). Enligt regel 23 kan preventiv övervakning omfatta en eller flera åtgärder, t.ex. en regelbunden anmälningsskyldighet, skyldighet att delta i verksamhet av olika slag, skyldighet att ge sitt samtycke till användning av elektronisk utrustning för att möjliggöra kontinuerlig övervakning, förbud att vistas i närheten av brottsoffret eller att kontakta honom eller henne samt förbud att besöka eller vistas på vissa områden.

Europarådet har också avgett en rekommendation Rec(2014)4 om elektronisk övervakning. Målet med rekommendationen är att skapa grundläggande principer för etiska frågor och professionella standarder så att myndigheterna kommer att använda olika former av elektronisk övervakning på ett rättvist och effektivt sätt och genom iakttagande av proportionalitetsprincipen. I rekommendationen är begreppet elektronisk övervakning omfattande, och sådan övervakning kan användas såväl under en förundersökning som under tiden efter ett fängelsestraff. Enligt rekommendationen ska elektronisk övervakning grunda sig på lag (regel 1) och användning av elektronisk övervakning ska grunda sig på ett beslut av domstol eller kunna gå att underställa en domstol för avgörande (regel 2). Elektronisk övervakning ska ordnas så att den inte begränsar den dömdes rättigheter eller friheter i större grad än vad som är nödvändigt (regel 5). Elektronisk övervakning kan användas som alternativ till ett fängelsestraff, i samband med villkorlig frigivning eller under tiden efter ett fängelsestraff (regel 23—25). I synnerhet i det sistnämnda fallet ska det säkerställas att övervakningen inte väcker onödig uppmärksamhet eller onödigt stör den dömda eller hans eller hennes familjemedlemmar.

2.3.2 Lagstiftning och praxis i de andra nordiska länderna

I de nordiska ländernas rättsystem ingår varierande särskilda påföljder för fångar som dömts för våldsbrott och vilkas återfallsrisk bedöms vara hög.

I Norge och Danmark tillämpas en icke tidsbestämd påföljd, *forvaring*, vars syfte är att hindra återfall i allvarlig brottslighet. Ett motsvarande straff finns inte på Island eller i Sverige, där det allvarligaste straffet är livstids fängelse.

Island

På Island är det strängaste straffet livstids fängelse, som enligt den isländska strafflagen kan vara i maximalt 20 år. Livstids fängelse kan följa av till exempel mord, frihetsberövande av annan person, högförräderi och återfallsbrottslighet vid berikande. Livstids fängelsestraff utdöms ytterst sällan, och då är det fråga om mord. Enligt statistik från 2014 finns det inga fångar som dömts till livstids fängelse.

På Island finns inte tidsbestämda straff. I strafflagen ingår dock bestämmelser om säkerhetsåtgärder i fall då ett straff inte skulle ha någon effekt, men åtgärder krävs för att undvika att personen i fråga förorsakar fara. Detta kan vara fallet om gärningsmannen inte är tillräknelig eller om han eller hon har en utvecklingsstörning. Domstolen bestämmer om att en säkerhetsåtgärd ska vidtas, och den strängaste åtgärden är att personen ska placeras i ett hem. Högsta domstolen ska då utse en övervakare. Övervakaren kan en gång per år begära att domen om säkerhetsåtgärden upphävs.

Norge

I Norge infördes från början av 2002 lagstiftning om ett straff som heter *forvaring*, och den reviderade lagstiftningen trädde i kraft den 1 oktober 2015. *Forvarings*straffet skiljer sig från andra frihetsstraff i det avseendet att straffet inte är tidsbestämt. En *forvarings*dom förutsätter alltid ett allvarligt brott, med andra ord våld- eller sexualbrott, frihetsberövande eller något

annat brott mot en annan persons liv, hälsa eller frihet. En förutsättning för en *forvaringsdom* är också att den åtalade har gjort sig skyldig till ett allvarligt brott samt att domstolen gör bedömningen att det föreligger en faktisk risk för återfall. Till stöd för sitt beslut inhämtar domstolen flera sakkunnigutlåtanden om den åtalade.

Domstolen bestämmer en minimi- och en maximitid för påföljden men den kan senare förlänga strafftiden med högst fem år i sänder. Den maximitid som bestäms i början av domen och som således kan förlängas får i allmänhet inte överstiga 15 och aldrig 21 år. En person som inte fyllt 18 år kan dömas till *forvaring* endast om extraordinära orsaker föreligger och maximitiden får i allmänhet då inte överstiga 10 år.

På grund av förlängningsmöjligheten anses *forvaring* vara den strängaste påföljden i Norges rättssystem. Riskbedömningen som är avgörande för en *forvaringsdom* har kritiserats på den grunden att det i praktiken inte finns någon tillförlitlig metod för bedömning av återfallsrisken i fråga om en enskild brottsling. I lagens beredningsskede ansågs det vara viktigt att under straffet fortlöpande bedöma risken för återfall. En fange kan ansöka om villkorlig frigivning från ett *forvaringsstraff*, efter att i fängelse ha avtjänat en minimitid som domstolen bestämt. Den längsta minimitiden är 14 år. Fången kan ansöka om villkorlig frigivning högst en gång per år.

Forvaring innebär inte enbart att brottslingen ska isoleras från samhället utan det läggs vikt också vid olika rehabiliterings- och aktivitetsprogram i samband med påföljden. Målet är att genom dessa program minska återfallsrisken och att sålunda förbättra fångens möjligheter att bli villkorligt frigiven.

Fram till januari 2016 hade sammanlagt 237 *forvaringsstraff* dömts till 234 brottslingar. Av dessa var 225 män och nio kvinnor. Ingen, som inte fyllt 18 år, dömts till *forvaring*. Av de dömda har blivit 89 frigivna och 27 villkorligt frigivna.

Maximitiden för ett tidsbestämt fängelsestraff är i Norge 21 år. I det norska systemet tillämpas inte livstids fängelsestraff.

Sverige

I Sverige kan fängelse dömas ut på viss tid eller på livstid enligt vad som är föreskrivet för brottet. Livstids fängelse anses i Sverige vara ett tidsobestämt straff som är föreskrivet för bland annat mord, människorov och vissa allmänfarliga brott.

Den som dömts till fängelse på livstid kan ansöka om att få livstidsstraffet förvandlat till ett tidsbestämt fängelsestraff. En sådan ansökan får göras när den dömde avtjänat minst tio år av sitt straff. Ansökan prövas av Örebro tingsrätt, vars beslut kan överklagas till hovrätten. Vid prövningen ska domstolen särskilt beakta den tid som den dömde avtjänat, brottsligheten som straffet avser, den dömdes risk för återfall i brott, om den dömde har misskött sig och om han eller hon har medverkat till att främja sin anpassning till ett liv i frihet.

Om det inte är uppenbart obehövligt ska ett yttrande inhämtas från Kriminalvården, den svenska motsvarigheten till Brottsförvaltningsmyndigheten, med en redogörelse för verkställigheten och andra omständigheter som kan vara av betydelse för rättens bedömning. Rätten får även inhämta en rättspsykiatrisk utredning med utlåtande om risken för att den dömde återfaller i brottslighet och uppgifter om vilken typ av brottslighet som avses.

Om ansökan bifalls ska livstidsstraffet förvandlas till ett tidsbestämt fängelsestraff. Fängelsestraffets längd ska bestämmas med utgångspunkt från den tid som den dömde har avtjänat,

reglerna om villkorlig frigivning och den dömdes behov av åtgärder för att underlätta övergången till ett liv i frihet. Fängelsestraffets längd får inte sättas under det längsta tidsbestämda straff som kan dömas ut i Sverige, dvs. 18 år.

Antalet livstidsdomar ökade kraftigt fram till mitten av 2000-talet, för att därefter minska. I princip utdöms samtliga livstidsstraff för mord. År 2015 avtjänade 142 intagna livstidsstraff.

Den svenska regeringen har 2016 tillsatt en utredning, som, i syfte att stärka möjligheterna att förebygga och förhindra återfall i allvarlig brottslighet, ska överväga och föreslå ändringar i systemet med villkorlig frigivning (direktiv 2016:28).

Danmark

De strängaste straffen enligt Danmarks påföljdssystem är livstids fängelse och *forvaring*. Då en person döms till fängelse på livstid avgörs det om den dömden ska beviljas villkorlig frigivning när 12 år av straffet är avtjänat. Det bestäms en prøvotid på upp till fem år.

Forvaring, som infördes i den danska strafflagen 1973, är ett fängelsestraff som inte har någon tidsbegränsning. Domstolen kan bestämma att en förvaringsdom ska avtjänas i en psykiatrisk anstalt som upprätthålls av Kriminalforsorgen, som motsvarar Brottsföljdsmyndigheten.

En förutsättning för *forvaring* är att den dömden upprepade gånger gjort sig skyldig till allvarliga brott mot någon annans liv eller hälsa eller till sexualbrott. En förutsättning är också en bedömning enligt vilken gärningsmannen är farlig för andra människors liv. En stor del av dem som döms till *forvaring* är tillräkneliga, men kan kategoriseras som psykopater.

Efter att en fånge har avtjänat tre år av *forvarings*straffet tar den anstalt där fången hålls ställning till frågan om fortsatt placering. Bedömningen sänds till riksåklagaren som ger sitt eget utlåtande i ärendet. Därefter beslutar domstolen om eventuell villkorlig frigivning av fången. Villkorlig frigivning förutsätter att fången inte bedöms utgöra en risk för ny kriminalitet. Ärendet kan tas upp till behandling högst en gång per år.

För att förbereda fången för den villkorliga frigivningen beviljas fången först övervakade och senare också oövervakade permissioner. I olika frigivningsskeden kan fången vistas i öppet fängelse, i en av kriminalvårdens frigivningsenheter eller i sitt eget hem. Som ett villkor för frigivningen kan uppställas t.ex. att en sexualbrottsling samtycker till läkemedelsvård under en obestämd tid.

I Danmark döms några fångar per år till *forvaring*. År 2014 avtjänade sammanlagt 43 fångar *forvarings*straff. Inte en enda fånge beviljades villkorlig frigivning. Antalet livstidsfångar var samma år 22, varav en frigavs villkorligt.

2.4 Bedömning av nuläget

Nuförtiden har personer som avtjänar hela strafftiden möjlighet att söka villkorlig frigivning vid Helsingfors hovrätt när fem sjättedelar av straffet har avtjänats. I praktiken har de som avtjänat hela straffet inte frigivits i villkorlig frihet. Enligt uppgifter som erhållits av Brottsföljdsmyndigheten har nästan alla av dem i frigivningsprövningen konstaterats fortfarande vara synnerligen farliga för annans liv, hälsa eller frihet. Därför har de som avtjänar hela strafftiden i allmänhet inte heller kunnat placeras i övervakad frihet på prov.

Efter den reform som trädde i kraft år 2006 har endast tre fångar som förordnats att avtjäna hela strafftiden blivit villkorligt frigivna. En har frigivits genom republikens presidents beslut om benådning.

Om en fänge som avtjänar hela strafftiden inte ansöker om villkorlig frigivning, bedöms hans eller hennes farlighet nuförtiden inte alls under straffets slutskede.

Antalet fångar som avtjänar hela strafftiden och återfallsbrottslighet

Mellan den 1 oktober 2006 och den 15 mars 2016 frigavs sammanlagt 35 fångar som avtjänat hela strafftiden. En fänge har avtjänat hela strafftiden två gånger, varför antalet frigivna personer är 34. Nio av dem hade före den 16 mars 2016 dömts till ett nytt fängelsestraff, och dessa straff har redan avtjänats eller avtjänas som bäst. Fyra av dessa dömda hade dömts till ett nytt fängelsestraff två gånger och en fem gånger. De nya brotten hade begåtts efter frigivningen eller under den tid som de avtjänade hela strafftiden.

De nya brott som de frigivna begått är i allmänhet allvarliga. Den största delen av brotten är grov misshandel, men det förekommer också andra allvarliga våldsbrott och sexualbrott. Två försök till drap har begåtts. Brotten har i allmänhet begåtts efter att mindre än ett år förflutit från frigivningen. I ett fall förvandlades samhällstjänst till ovillkorligt fängelse. Tre frigivna personer har på nytt dömts att avtjäna hela strafftiden i fängelse.

Dödligheten är hög bland de fångar som avtjänar hela strafftiden i fängelse. Av de ovan nämnda frigivna avled åtta före utgången av 2015. Fyra blev kvar för vård vid Niuvanniemi psykiatriska sjukhus. Tre fångar avled medan de avtjänade sitt straff.

Fångar som avtjänar hela strafftiden i fängelse var den 16 januari 2017 sammanlagt 36.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att minska återfallsbrottsligheten. Detta försöker man uppnå genom att föreslå kombinationsstraffet som en ny straffart. Kombinationsstraffet ska bestå av en fängelsetid och en övervakningstid. Till målen för det straffrättsliga påföljdssystemet hör en planmässig och progressiv frigivning av fångar. Man försöker uppnå målen genom att ordna övervakning och stödåtgärder för att hjälpa fången att anpassa sig i samhället i samband med frigivningen, som är en tid som innebär risk för återfall. Övervakningstiden som ingår i kombinationsstraffet möjliggör en progressiv och planmässig återanpassning in i samhället.

Liksom det konstateras i avsnitt 2.2, friges fångar som avtjänar hela strafftiden i regel från fängelse till samhället utan stöd och övervakning. Det är problematiskt att de fångar som konstaterats vara de allra farligaste för andras liv eller hälsa friges utan ett skede under vilket man skulle följa deras anpassning i samhället och som skulle förbereda dem för ett liv utan brottslighet. Den relativt höga återfallsbenägenheten hos denna grupp av fångar och i synnerhet grovheten av de brott som förövarna återfaller i talar för ibruktagande av övervakningsmetoder.

3.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås ett nytt kombinationsstraff som består av ovillkorligt fängelse och av en övervakningstid som följer på fängelsetiden. Påföljden ska ersätta avtjänande av hela strafftiden i fängelse.

Till den övervakades skyldigheter under övervakningstiden ska höra drogfrihet under verksamhet som anknyter till avtjänande av straffet, övernattning i en bostad som Brottspåföljdsmyndigheten har godkänt, verksamhetsskyldighet och att förbinda sig till övervakningen av påföljden. Det sistnämnda omfattar både teknisk övervakning och personliga kontakter. Innehållet i övervakningstiden ska fastställas individuellt i planen för strafftiden.

Brottspåföljdsmyndigheten kan under övervakningstiden ändra de skyldigheter som fastställts för den övervakade. Vid prövning av bestämmelsernas innehåll ska iakttagande av skyldigheterna beaktas. Utöver en övervakningstid som avtjänats klanderfritt och en bedömning av risken för återfall kan den övervakades etablerade arbets- eller studieplats och familjeliv samt en regelbunden boendeform inverka på prövningen. Brott mot skyldigheterna ska utöver en skriftlig varning också leda till en striktare övervakning som fastställs från fall till fall och i grova fall till att övervakningstiden förvandlas till fängelse.

Enligt förslaget ska det inte längre finnas villkorlig frigivning som beror på prövning såsom i det nuvarande systemet, utan sådan frigivning ersätts av en övervakningstid som följer på fängelsetiden.

I propositionen föreslås det en ny straffart, kombinationsstraff. Vid beredningen av propositionen har man också utrett möjligheten att övervakningstiden skulle utgöra ett tilläggsstraff som fogas till ett ovillkorligt fängelsestraff. Eftersom det då skulle fogas ett annat straff till det ovillkorliga fängelsestraffet har detta alternativ till vissa delar ansetts problematiskt i förhållande till förbudet mot dubbel straffbarhet (*ne bis in idem*). En övervakningstid som fogas till ovillkorligt fängelse och som döms ut som ett separat tilläggsstraff skulle också ha förorsakat tillämpningsproblem i förhållande till de nuvarande övervakningsformerna, såsom övervakning av villkorlig frihet och övervakad frihet på prov. Den föreslagna regleringen kan anses klarare vid genomförandet av övervakningen. Av dessa orsaker föreslås det i propositionen att kombinationsstraff ska utgöra en ny straffart.

Vid beredningen av propositionen har man också varit tvungen att avgöra om den föreslagna övervakningstiden ska ingå i maximitiderna för de föreskrivna straffen för de brott som nämns i 2 c kap. 11 § i strafflagen eller om kombinationsstraffet i alla händelser ska omfatta en ett års övervakningstid.

I förslagen föreslås inte ändringar i de straffskalor som föreskrivits för straff eftersom detta hade varit problematiskt med tanke på strafflagens systematik. Därför övervägde man hur övervakningstiden på ett år som ingår i kombinationsstraffet ska genomföras i fall då fängelsestraffet ligger så nära maximistraffet för brottet att övervakningstiden inte kan avtjänas i sin helhet inom ramen för maximistraffet. Vid lagberedningen övervägde man också om man i sådana fall kunde förkorta övervakningstiden så att kombinationsstraffet i sin helhet kunde avtjänas inom ramen för maximistraffet. Även om domstolarna i praktiken rätt sällan dömer ut fängelsestraff som ligger nära maximistraffet, är den varierande längden på övervakningstiden som följer av detta alternativ inte i överensstämmelse med kravet på likabehandling av de dömda. Problematiskt är också att övervakningstid inte skulle förekomma alls i vissa situationer, vilket uttryckligen ansetts vara ett missförhållande i dag.

Den föreslagna övervakningstiden ska vara ett år. Domstolen kan därmed inte döma ut en längre eller kortare övervakningstid och Brottspåföljdsmyndigheten kan inte ändra längden på den övervakningstid som ingår i domen. Av dessa orsaker föreslås det att den totala längden på ett kombinationsstraff ska kunna överskrida maximistraffet i den bestämmelse i strafflagen som gäller kriminalisering av brott i sådana fall då den övervakningstid på ett år som ingår i kombinationsstraffet kan avtjänas inom ramen för fängelsestraffets maximitid. Bestämmelser om detta tas in i 2 c kap. 11 § och 6 kap. 2 § i strafflagen.

3.3 Längden på och innehållet i övervakningen

Det föreslås att övervakningstiden är ett år. Enligt undersökningar är risken för återfall som störst genast efter frigivningen och den börjar minska cirka ett år efter frigivningen.

Övervakningstiden i anslutning till ett kombinationsstraff ska innehålla fyra skyldigheter för den övervakade: att stanna i bostaden, att iaktta drogfrihet i verksamhet som hänför sig till verkställigheten av straffet, att delta i verksamhet och att förbinda sig till övervakning. Innehållet i övervakningen ska vara teknisk övervakning samt personliga kontakter mellan den övervakade och övervakaren. Det exakta innehållet i skyldigheterna ska bestämmas utifrån en individuell bedömning.

I 4 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff ska det föreskrivas om den övervakades skyldighet att stanna i sin bostad och i planen för strafftiden preciseras denna skyldighet. Utgångspunkten ska vara skyldighet att övernatta i den bostad som Brottspåföljdsmyndigheten har godkänt såsom bostad under övervakningstiden. Såsom bostad kan under övervakningstiden också godkännas ett ställe där den övervakade placeras för vård eller rehabilitering.

I övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff ska ingå en skyldighet att iaktta drogfrihet i samband med situationer som hänför sig till verkställigheten av övervakningstiden. En övervakad som är berusad får alltså inte delta i övervakarmöten eller i andra sammankomster som ingår i påföljden. Vid beredningen av förslaget övervägde man att helt förbjuda användningen av berusningsmedel, eftersom förövandet av våldsbrott och användning av berusningsmedel – i synnerhet alkohol – har ett klart samband. Också parallell användning av alkohol och bensodiazepiner kan öka sannolikheten för aggressivt beteende.

Ett totalförbud mot användning av alkohol skulle dock sannolikt leda till situationer där övervakningstiden skulle komma att förvandlas till fängelse på grund av t.o.m. mycket liten användning av alkohol, trots att övervakningstiden annars skulle ha löpt klanderfritt. Sådana förvandlingar av straff är inte meningsfulla med tanke på målsättningen för övervakningstiden. Införande av endast ett partiellt förbud mot användning av alkohol förordas också av att alkohol är ett tillåtet medel i samhället. Det är förbjudet att använda i narkotikalagen (373/2008) avsedda narkotika.

Vid planeringen av innehållet i övervakningstiden ska särskild uppmärksamhet fästas vid ordnandet av missbrukarrehabilitering och andra motsvarande stödåtgärder för den övervakade. Möjligheterna att lyckas med målet att förbli drogfri för dem som avtjänat hela strafftiden i fängelse förbättras av att de i allmänhet redan har en lång period av drogfrihet bakom sig under fängelse tiden.

För den övervakade ska i lagen också uppställas en verksamhetsskyldighet. Den övervakade ska vara skyldig att delta i övervakarmöten, verksamhetsprogram, rehabilitering eller att utföra arbete. Skyldigheten kan fullgöras också genom annan motsvarande verksamhet som främjar anpassningen i samhället, såsom genom studier. Skyldigheten ska kunna gå att uppfyllas både i fråga om det timantal och i fråga om det innehåll i verksamheten som krävs med rätt generösa kriterier, eftersom det med beaktande av den genomsnittliga funktionsförmågan hos dem som avtjänar ett kombinationsstraff sannolikt i många fall är svårt att klara av arbete, studier eller motsvarande regelbunden verksamhet under hela övervakningstiden.

Iakttagandet av de allmänna skyldigheter som ingår i lagen och av bestämmelserna i planen för strafftiden, vilka fastställs individuellt, ska övervakas på olika sätt. I verkställigheten ska alltid ingå teknisk övervakning. I sig uppmuntrar teknisk övervakning ingen till ett liv utan

brottslighet, men de begränsningar i rörelsefriheten som övervakningen är förenad med och den vetskap som myndigheterna har om den övervakades vistelseort kan förebygga brott.

Alternativen för genomförande av teknisk övervakning ska delvis vara desamma som nuförtiden vid övervakningsstraff, vid verkställigheten av fängelsestraff och övervakad frihet på prov. Det ska dock inte installeras några övervakningsanordningar i den övervakades hem. Bestämmelsen möjliggör positionering av den övervakade och uppföljning av hur den övervakade rör sig med hjälp av utrustning som fästs på hans eller hennes kropp eller som överläts till den övervakade. Den som avtjänar ett kombinationsstraff ska sannolikt övervakas med hjälp av utrustning som fästs på kroppen – i praktiken en så kallad fotboja. Olika metoder för elektronisk övervakning ska också kunna kombineras.

Man ska alltid också hålla kontakt med den övervakade personligen. Personlig kontakt genomförs genom möten mellan en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten och den övervakade och genom telefonsamtal. Syftet med kontakterna ska utöver kontrollen av avtjänandet av påföljden också vara att stödja den övervakade i att fullgöra sina skyldigheter. Den personliga kontakten med den övervakade ger också information t.ex. om ökad sannolikhet för brott mot bestämmelser och om ökat behov av stöd. Personligt stöd till den övervakade är viktigt, eftersom man därigenom ska kunna minska risken för att den övervakade gör sig skyldig till nya brott.

Med en välplanerad övervakningstid eftersträvas att minska sannolikheten för att den övervakade på nytt gör sig skyldig till allvarliga brott. När man använder teknisk övervakning av rörelser samt drogtestning i kombination med personligt stöd, kan en ökad återfallsrisk observeras snabbt och då är det också möjligt att reagera på detta genom en intensifierad övervakning.

3.4 Brott mot skyldigheterna

Skyldigheterna som åläggs den övervakade under övervakningstiden är krävande och det är sannolikt att alla som hör till målgruppen inte klarar av dem. Enligt förslaget ska påföljden för brott mot skyldigheterna under övervakningstiden vara en skriftlig varning, vilken ska vara ett överklagbart förvaltningsbeslut. Vid ringa brott mot skyldigheterna kan den övervakade ges en muntlig anmärkning.

Grovt brott mot skyldigheterna ska leda till att fängelse i stället för övervakningstiden döms ut. Brottspåföljdsmyndigheten ska anmäla misstankar om grovt brott mot skyldigheter till en åklagare, som ska föra ärendet till en domstol för behandling. Om en domstol skulle konstatera att grov överträdelse av bestämmelserna skett, ska den förvandla resten av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse. I påföljdsprövningen kan en tidigare skriftlig varning av Brottspåföljdsmyndigheten ha betydelse i den bemärkelsen att en överträdelse av bestämmelserna kan anses vara grov när den är upprepad, och då kan inte längre en varning ges som påföljd för den.

I förslaget ska det också ingå en möjlighet att ta den som avtjänar ett kombinationsstraff i förvar och förpassa honom eller henne till fängelse. Det ska vara fråga om en säkerhetsåtgärd, med vilken behörig verkställighet av straffet säkerställs i situationer då verkställigheten t.ex. till följd av brott mot skyldigheterna äventyras.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har ekonomiska konsekvenser i det skede då den nya lagstiftningen om kombinationsstraff träder i kraft. Av orsaker som framgår av avsnitt 3 i detaljmotiveringen kommer detta dock att ta flera år, även om den nya regleringen skulle träda i kraft redan år 2018.

De ekonomiska konsekvenserna av den övervakningstid som föreslås kommer inte att vara betydande, eftersom den nya påföljden tillämpas på en mycket liten grupp av fångar. Årligen frigges i medeltal tre fångar som förordnats att avtjäna hela strafftiden i fängelse. Med tanke på verksamhetens och övervakningens intensitet kan övervakningen som ingår i ett kombinationsstraff närmast jämföras med övervakad frihet på prov, varför kostnaderna för en person har bedömts uppgå till i medeltal 20 000 euro per år. Detta belopp innefattar alla kostnader, såväl för verksamhet som för övervakning.

Övervakningen av en person orsakar alltså årligen kostnader på uppskattningsvis 20 000 euro. Om i medeltal tre personer per år övergår till att avtjäna övervakningstid, vilket motsvarar hittills gjorda frigivningar av fångar som avtjänar hela strafftiden, är övervakningens kostnad 60 000 euro per år.

Om en övervakad grovt bryter mot sina skyldigheter och övervakningstiden döms att förvandlas till att avtjänas som ovillkorligt fängelse, uppstår det kostnader av det ökade antalet fängelsedagar. Beroende på i vilket skede av den ettåriga övervakningstiden brottet görs uppstår det kostnader på 17 125—68 500 euro per övervakad. Ändamålsenligheten av förvandlingen till fängelse ska dock utvärderas åtminstone med tre månaders mellanrum och målet är att den övervakade kan förflyttas från fängelset för att avtjäna sin övervakningstid.

Reformen kan genomföras utan nya omkostnadsanslag till Brottspåföljdsmyndigheten.

Propositionen minskar i någon mån uppgifterna för Helsingfors hovrätt, eftersom frigivningsprövningen för dem som avtjänar hela strafftiden slopas. Årligen behandlas i hovrätten i medeltal fem ansökningar om frigivning från fångar som förordnats att avtjäna hela strafftiden i fängelse. Propositionen ökar i ringa grad åklagarnas och tingsrätternas uppgifter. Förvandlingen av övervakningstiden till fängelse behandlas i tingsrätten på framställning av åklagaren i en sammansättning med en domare. Också tagande av den övervakade i förvar ska handläggas av tingsrätten. De ekonomiska konsekvenserna av dessa öknings i arbetsmängden bedöms dock vara obetydliga.

4.2 Samhälleliga konsekvenser

Syftet med kombinationsstraffet är att försöka minska risken för återfallsbrottslighet. En planmässig och progressiv frigivning har redan konstaterats minska återfall i brott. I synnerhet antalet allvarliga våldsbrott kan bedömas minska i någon mån. Risken för återfall hos målgruppen kan endast i begränsad mån påverkas med de åtgärder som föreslås. Förslaget innebär en förbättring i förhållande till nuläget där målgruppen frigges helt utan övervakning. Hur rehabilitering och verksamhet som påverkar brottsligt beteende kunnat ordas redan under fängelsetiden är av stor vikt. Det är också mycket viktigt övervakningstiden planeras omsorgsfullt. Övervakningstiden ger Brottspåföljdsmyndigheten möjlighet att fortsätta med stödåtgärder också efter fängelsetiden. Målgruppens behov för fortsatt psykvård och rusmedelsvård efter övervakningstiden måste utvärderas separat. I vissa fall kan personer i målgruppen efter avtjänat straff ha behov av vård mot sin vilja såsom föreskrivs i mentalvårdslagen.

Eftersom reformen kommer att gälla en mycket liten grupp av fångar, kommer reformens inverkan på antalet brott som helhet inte att vara betydlig.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen grundar sig på förslag från en arbetsgrupp som tillsattes i februari 2011 av justitieministeriet för att utreda minskning av allvarliga våldsbrott.

Justitieministeriet sände betänkandet Minskning av allvarliga våldsbrott på remiss till 29 myndigheter och organisationer och fick 25 remissvar. Ett sammandrag av utlåtandena har sammanställts (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 70/2012).

Allmänt taget förhöll sig remissinstanserna positivt till arbetsgruppens mål och förslag. I remissvaren ansågs intensiv övervakning efter fängelsestiden för fångar som återfallit i allvarliga våldsbrott vara mycket behövlig. Remissinstanserna stödde arbetsgruppens åsikt att avsaknad av övervakning i fråga om personer som avtjänat hela strafftiden i fängelse är ett klart missförhållande.

En del av remissinstanserna såg dock principiella problem i förslagen. Den största delen av kritiken riktades mot förslagen om förbudet mot och skyldigheten att använda vissa läkemedel. En del av remissinstanserna ansåg dessa förslag vara problematiska med tanke på de grundläggande rättigheterna eller läkarens etik. Därför avstod man i den fortsatta beredningen av förslagen från möjligheten att i övervakningsbestämmelserna införa de nämnda förbuden eller skyldigheterna.

Beredningen av förslagen fortsatte vid justitieministeriet som tjänstearbete. Utkastet till regeringens proposition sändes i april 2016 på remiss till 34 myndigheter eller organisationer. Justitieministeriet erhöll sammanlagt 24 remissyttranden. De synpunkter som framfördes i remissyttrandena har tagits i betraktande vid den fortsatta beredningen av förslaget. Den mest betydande ändringen är att det till förslagets fogats en ny säkerhetsåtgärd, tagande i förvar av den som avtjänar ett kombinationsstraff. Denna gör det möjligt att ta den övervakade i förvar i fängelse, om han eller hon under övervakningstiden grovt bryter mot sina skyldigheter. Detta kan ske redan innan tingsrätten handlägger ärendet om förvandling av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse. Tagande i förvar ska också kunna användas i situationer då den övervakade är hindrad att avtjäna övervakningstiden. Också bestämmelserna om brott mot skyldigheterna och hinder har förenhetligats och kriterierna för grovt brott mot skyldigheterna har definierats i bestämmelsen.

Förslaget att skärpa straffet för ett straff som begåtts under övervakningstiden avlägsnades eftersom det i remissyttrandena konstaterades att detta skulle leda till att dömda personer behandlas ojämnt. En del ändringar gjordes också i bestämmelserna om den tid som inräknas i straffet och om ändringssökande.

Bestämmelserna om hur övervakningstiden räknas om den övervakade häktas har ändrats så att häktningstiden inte avbryter övervakningstiden utan räknas in i den.

En del preciseringar har också gjorts i de övriga lagarna i förslaget.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen har inte samband med andra propositioner.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om ändring av strafflagen

2 b kap. Villkorligt fängelse

5. §. Förordnande om verkställighet av villkorligt fängelse. Till 1 mom. fogas för tydlighetens skull två gånger ett omnämnande av kombinationsstraff. Enligt gällande rätt kan ett villkorligt fängelsestraff verkställas om den dömden under prövotiden begår ett brott för vilket han eller hon döms till ovillkorligt fängelse. Till momentet fogas ett omnämnande att ett villkorligt fängelsestraff ska verkställas också i situationer där det på grund av brott under prövotiden utdöms ett kombinationsstraff. Om något av de begångna brotten leder till ett kombinationsstraff ska för samtliga brott utdömas ett kombinationsstraff. Paragrafen innehåller hänvisningar 2 c kap. 11 § och till 7 kap., som tillämpas vid utdömande av kombinationsstraff. Längden på ett kombinationsstraff vid flera brott bestäms enligt 7 kap. 2 §.

2 c kap. Om fängelse

4 §. Sammanräkning av fängelsestraff. Till 1 och 2 mom. fogas för tydlighetens skull ett omnämnande av kombinationsstraff.

Paragrafens 1 mom. innehåller grundbestämmelsen för sammanräkning av tidbundna fängelsestraff, och till den fogas kombinationsstraffet. Om övervakningstiden för flera kombinationsstraff föreskrivs också i 11 § 4 mom.

Till paragrafens 2 mom. fogas en föreskrift om att i verkställigheten av livstidsfängelse ingår även kombinationsstraff såsom vid andra straff.

7 §. Villkorlig frigivning från flera fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång. Det föreslås att 1 mom. ändras så att hänvisningarna till 11 och 12 § stryks som onödiga. Till skillnad från andra tidsbundna fängelsestraff ska det inte vara möjligt att bli villkorligt frigiven från den fängelsestid som ingår i ett kombinationsstraff. Förbudet att tillämpa bestämmelserna om villkorlig frigivning ingår i 11 §.

I 2 mom. ska omnämmandet om avtjänandet av hela straffet ersättas med ett omnämnande av kombinationsstraff. Till bestämmelsen ska också fogas en hänvisning till 11 § 5 mom., där det bestäms om situationer då en fange ska avtjäna såväl övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff som en prövotid i villkorlig frihet.

I 3 mom. föreslås inga ändringar.

8 §. Övervakad frihet på prov. Paragrafen ska ändras så att omnämmandet av avtjänande av hela straffet stryks. Avtjänande av hela straffet ersätts med det nya kombinationsstraffet. I verkställigheten av det straffet ingår det inte någon möjlighet att bli placerad i övervakad frihet på prov. Till den finskspråkiga lagtexten föreslås en språklig korrigering.

10 §. Villkorlig frigivning från fängelse på livstid. Hänvisningen i 4 mom. till lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar ändras till en hänvisning till lagen om förfarandet vid frigivning av livstidsfångar.

11 §. Kombinationsstraff. I paragrafen föreslås ändringar som följer av kombinationsstraffet. Förutsättningarna för bestämmande av kombinationsstraff ändras inte jämfört med de förutsättningar på vilka det nuförtiden kan dömas till avtjänande av hela strafftiden i fängelse. Paragrafen föreslås innehålla särskilda bestämmelser både om dömande till och verkställighet av kombinationsstraff. Dessutom ändras paragrafens rubrik så att den motsvarar den nya påföljdens namn.

I 1 mom. ingår en definition av kombinationsstraff, enligt vilken påföljden ska bestå av en fängelseperiod som avtjänas i fängelse och av en därpå omedelbart följande övervakningsperiod på ett år. Längden på den fängelseperiod som ingår i ett kombinationsstraff kan högst uppgå till det maximistraff som föreskrivs enligt bestämmelser som gäller för fallet i fråga. Eftersom det i ett kombinationsstraff ingår en övervakningsperiod på ett år, kan längden på ett kombinationsstraff i sin helhet överskrida den maximala fängelseperiod som döms i fallet. Ett sådant överskridande skulle endast uppstå vid de allra strängaste straffen, dvs. när ett sådant kombinationsstraff utdöms där fängelseperioden är mindre än ett år från det maximala fängelsestraff som tillämpas på fallet. Överskridandet består av kombinationsstraffets övervakningsperiod eller en del av den.

I momentet föreskrivs också att bestämmelserna om villkorlig frigivning och övervakad frihet på prov inte tillämpas på kombinationsstraff. På verkställigheten av den fängelseperiod som ingår i ett kombinationsstraff ska fängelselagen (767/2005) tillämpas, om inte något annat föreskrivs.

I 2 mom. föreskrivs om förutsättningarna för dömande till kombinationsstraff, vilka till sitt sakinnehåll förblir desamma som förutsättningarna för dömande till avtjänande av hela strafftiden enligt nuvarande 1 mom. Omnämmandet av avtjänande av hela fängelseperioden i fängelse ersätts med ett omnämmande av kombinationsstraff. Hänvisningen till 2 c kap. 12 § 1 mom. stryks, eftersom innehållet i det momentet ändras.

I 3 mom. ingår bestämmelser om förhållandet mellan kombinationsstraff och det gemensamma straff som anges i 7 kap. Om straff döms ut för flera brott, av vilka åtminstone ett uppfyller förutsättningarna för kombinationsstraff, ska kombinationsstraff dömas ut för brotten. Längden på fängelseperioden fastställs i dessa fall genom iakttagande av vad som föreskrivs i 7 kap. 2 § om längden av gemensamma fängelsestraff på viss tid. Längden på ett kombinationsstraff ska grunda sig på den strängaste straffskala som är tillämplig på fallet och fängelseperioden är högst 15 år, liksom för närvarande. I dessa situationer kallas inte det straff som döms ut för flera brott gemensamt straff, utan kombinationsstraff.

Paragrafens 4 mom. innehåller en bestämmelse om längden på övervakningsperioden i situationer där flera kombinationsstraff ska verkställas. Ett nytt kombinationsstraff kan utdömas den som dömts till kombinationsstraff innan verkställigheten av det första straffets har inletts, under kombinationsstraffets fängelseperiod och ännu under övervakningsperioden. Enligt förslaget är övervakningsperioden alltid ett år oberoende av antalet kombinationsstraff. Övervakningsperioderna ska alltså inte sammanräknas vid verkställigheten. Det är inte ändamålsenligt att förlänga övervakningsperioden till över ett år, eftersom sannolikheten för återfall i brott minskar cirka ett år efter att fängelseperioden utgått.

I 5 mom. föreslås förfarandebestämmelser som ska iakttas när kombinationsstraff och fängelsestraff på viss tid ska verkställas samtidigt. Den som avtjänar kombinationsstraff kan ha att ett eller flera fängelsestraff på viss tid ska verkställas samtidigt, av vilka han eller hon i fängelse ska avtjäna de kvotdelar som tillämpas på dem. Detta innebär att den som avtjänar ett kombinationsstraff övergår till att verkställa övervakningsperiod efter att i sin helhet ha avtjänat den fängelseperiod som ingick i kombinationsstraffet och han eller hon övergår från ett fängelse-

straff på viss tid i villkorlig frihet efter att ha avtjänat den kvotdel av fängelsestraffet som är tillämpligt på fallet. Fängelsetiden som ingår i ett kombinationsstraff och kvotdelen av ett fängelsestraff på viss tid avtjänas efter varandra. Förfarandet är detsamma som vid avtjänandet av flera fängelsestraff, om vars samtidiga verkställighet bestäms i 7 § 1 mom. I de situationer som avses i det föreslagna 5 mom. ska den som avtjänar två straff av olika typ frigivas till kombinationsstraffets övervakningstid på ett år och till villkorlig frihet samtidigt. Därför föreslås det att det i momentet ska föreskrivas om förfarandet vid verkställigheten i sådana fall.

I momentet föreslås det att verkställigheten av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff börjar och bestämmelserna i lagen om verkställighet av kombinationsstraff ska tillämpas när en fånge som avtjänat fängelsetiden av ett kombinationsstraff övergår i villkorlig frihet från ett fängelsestraff på viss tid. Under verkställigheten av övervakningstiden ska dock prövotiden i villkorlig frihet löpa parallellt med övervakningstiden. Om kombinationsstraffets övervakningstid är kortare än prövotiden i villkorlig frihet från ett annat straff, ska efter utgången av övervakningstiden bestämmelserna om avtjänande av prövotid i villkorlig frihet tillämpas.

12 §. *Kombinationsstraff som straffskärpningsgrund.* Den gällande paragrafen ska ändras så att dess nuvarande rubrik och innehåll upphävs och så att det i paragrafen tas in bestämmelser om att ett kombinationsstraff ska utgöra en straffskärpningsgrund för ett nytt brott.

I paragrafen föreskrivs om skärpningsgrunden för ett straff om den som dömts till ett kombinationsstraff begår ett nytt brott under tre år från att den fängelsetid som ingår i ett kombinationsstraffets upphört. För att straffskärpningsgrunden ska kunna tillämpas förutsätts det att en domstol enligt prövning dömer den övervakade till ovillkorligt fängelse. Bestämmelsen ska motsvara andra meningen i 13 §. Den meningen föreslås bli upphävd. Av de tre år som avses i den första bestämmelsen ska det första löpa under övervakningstiden och de två påföljande åren i frihet. Om en person har en parallell prövotid i villkorlig frihet och den skulle fortgå längre än övervakningstiden, ska på ett brott som begås under prövotiden bestämmelserna om reststraff enligt 14 § tillämpas.

13 §. *Prövotid i villkorlig frihet.* Den andra meningen i 2 mom., i vilken det hänvisas till hela straffet enligt 2 c 11 §, ska upphävas. En bestämmelse som motsvarar den bestämmelse som upphävs ska ingå i 12 §.

14 §. *Beslut om verkställighet av reststraff.* Till 1 mom. fogas för tydlighetens skull ett omnämnande av kombinationsstraff. Eftersom kombinationsstraffet är en ny straffart fogas det till bestämmelsen, vid sidan av ovillkorligt fängelse. Utöver det hänvisas i momentet till fall av flera kombinationsstraff enligt 11 § och 7 kap.

I 2 mom. 4 punkten ska omnämnandet av gemensamt straff ersättas med ”beslut om verkställighet av reststraff”. På detta sätt omfattar bestämmelsen också verkställighet av kombinationsstraff. Det är inte motiverat att kombinationsstraffet utgör ett undantag i sådana situationer där straffets verkställighet kunde leda till ett oskäligt resultat för gärningsmannen på grund av annat som följer av ett brott som begåtts under prövotiden eller av domen.

6 kap. Om bestämmande av straff

1 §. *Straffarter.* Det föreslås att 2 mom. ska ändras så att kombinationsstraff ska vara ett särskilt straff som utdöms med stöd av 2 c 11 § för dem som återfallit i allvarliga brott.

2 §. *Straffskala och avvikelser från den.* Till paragrafen fogas för klarhetens skull ett omnämnande av att maximistraffet enligt straffskalan får överskridas också så som anges i 2 c kap. 11

§. Straffskalan överskrids bara när domstolen i samband med att den dömer till kombinationsstraff stannar för ett så långt fängelsestraff att den övervakningstid på ett år som ingår i kombinationsstraffet inte kan avtjänas inom ramen för den maximitid som föreskrivs för fängelsestraffet.

7 kap. Om gemensamt straff

6 §. *Beaktande av ett tidigare utdömt fängelsestraff eller kombinationsstraff.* Till paragrafens rubrik och 1 mom. fogas för tydlighetens skull ett omnämnande av kombinationsstraff. Ett brott som gjorts före utdömande av fängelsestraff kan enligt gällande rätt tas i betraktande som en straffmildrande orsak. Enligt bestämmelsen kan även ett tidigare utdömt kombinationsstraff tas i betraktande på samma sätt.

8 kap. Om preskription

10 a §. *När utdömt kombinationsstraff förfaller.* I lagen föreslås en ny paragraf om när ett kombinationsstraff förfaller. De nuvarande bestämmelserna i 8 kap. om fängelse på viss tid kan inte utan hänvisning tillämpas på kombinationsstraff, eftersom det är en ny straffart.

Enligt paragrafen ska bestämmelserna i 10 § 2 mom. om när fängelse på viss tid förfaller tillämpas på när kombinationsstraff förfaller, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Ett förbehåll gällande vad som föreskrivs någon annanstans i lag är nödvändigt, eftersom ett fängelsestraff på viss tid som dömts ut för folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, aggressionsbrott, krigsförbrytelse eller grov krigsförbrytelse, för vilka också kombinationsstraff kan dömas ut, enligt 10 § 1 mom. inte förfaller.

I paragrafen föreskrivs det om den del av kombinationsstraffet som ska iakttas vid beräkning av den tid efter vilken ett kombinationsstraff förfaller. Den tid efter vilken ett kombinationsstraff förfaller bestäms utifrån längden på det fängelsestraff som ingår i kombinationsstraffet. Enligt 10 § 2 mom. 3 punkten i strafflagen preskriberas således t.ex. ett kombinationsstraff på nio år efter 15 år eftersom det i kombinationsstraffet ingår en fängelsetid på åtta år.

1.2 Lag om verkställighet av kombinationsstraff

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* Det föreslås att det i paragrafen föreskrivs om lagens tillämpningsområde. Den föreslagna lagen ska innehålla bestämmelser om det detaljerade innehållet i och verkställigheten av övervakningstiden till ett kombinationsstraff. Paragrafens 1 mom. ska för tydlighetens skull också innehålla en hänvisning till 2 c kap. 11 § i strafflagen, där det ska föreskrivas om dömande till kombinationsstraff och om grunderna för det.

I 2 mom. ska ingå en hänvisning till fängelselagen. Genom hänvisningen ska det uttryckas att verkställigheten av ovillkorligt fängelse som ingår i ett kombinationsstraff inte ska avvika från verkställigheten av annat fängelse. Lagförslaget ska sålunda innehålla bestämmelser om innehållet i och verkställigheten av övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff.

2 §. *Syftet med och innebörden av en övervakningstid.* I 1 mom. ska det föreskrivas om syftet med den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff. Genom den planmässiga och progressiva frigivning som föreslås strävar man efter att främja den övervakades färdigheter

för anpassning i samhället efter en lång tid i fängelse. Övervakningstiden ska innehålla stöd, verksamhet och övervakning som planeras individuellt och verkställs på olika sätt.

Med färdigheter för anpassning i samhället avses i synnerhet färdigheter i anknytning till arbetslivet, studier eller andra färdigheter för meningsfull tidsanvändning, men begreppet ska också t.ex. omfatta sociala färdigheter som möjliggör iakttagande av en livsstil utan brottslighet. Under den övervakningstid som följer på en lång fängelsetid ska den dömda vänja sig vid att fungera i samhället och att sköta sina angelägenheter. Syftet med övervakningstiden ska således motsvara de mål som uppställs för verkställigheten av straff även annanstans i lagstiftningen. Övervakningstiden i ett kombinationsstraff kan närmast jämföras med övervakad frihet på prov som följer på en fängelsetid och som i en planmässig fängelseprocess utgör det sista skedet före villkorlig frigivning.

I 2 mom. ska det föreskrivas om övervakningstidens innehåll. I övervakningstiden ska såsom begränsning för rörelsefriheten ingå skyldighet för den övervakade att stanna i sin bostad under de tider som anges i 4 § och i planen för strafftiden, skyldighet att iakta drogfrihet, som definieras närmare i 5 §, samt skyldighet att delta i verksamhet och förbinda sig till övervakning. Den övervakade ska vara skyldig att fullgöra också andra skyldigheter som föreskrivs i den föreslagna lagen. Innehållet i de skyldigheter som ska fullgöras under övervakningstiden ska variera, eftersom de ska fastställas i planen för strafftiden enligt 8 §. Problemen och behoven hos varje övervakad är olika, och innehållet i samt sättet för verkställigheten av övervakningstiden ska i planen fastställas individuellt. Bestämmelser om allmänna skyldigheter för de övervakade ska ingå i 12 §. Teknisk övervakning ska vara ett viktigt medel för övervakning av påföljden, men också övervakarmöten och andra personliga kontakter med den övervakade ska vara viktiga. Bestämmelser om olika sätt att genomföra övervakningen ingår i 7 §.

3 §. Myndighet med ansvar för verkställigheten. Brottspåföljdsmyndigheten ska ansvara för verkställigheten av kombinationsstraff, liksom för verkställighet av straff i allmänhet. I paragrafen ska uttryckligen nämnas att Brottspåföljdsmyndigheten ska ansvara för verkställigheten av övervakningstiden. Bestämmelsen motsvarar 6 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

4 §. Skyldighet att stanna i bostaden. I paragrafen ska föreskrivas om den övervakades skyldighet att stanna i sin bostad. Enligt 1 mom. ska bestämmelser om den övervakades skyldighet att stanna i sin bostad ingå i planen för strafftiden och i veckoschemat. I momentet ska föreskrivas om det maximala antalet timmar i dygnet som de övervakade kan åläggas att vistas hemma. Det kan vara maximalt nio timmar, men det kan även vara färre timmar. Ett flexibelt timantal möjliggör att man kan minska på antalet timmar i planen för strafftiden om övervakningstiden förlöpt väl.

Övernattning i bostaden ska vara det väsentliga. Detta ska bidra till en regelbunden livsrytm för den övervakade och innebära att han eller hon kan nå i sitt hem under de tidpunkter som bestäms i planen för strafftiden. De timmar som den övervakade ska stanna i sin bostad därför förläggas till tiden mellan kl. 21 och kl. 6. I planen för strafftiden ska det kunna bestämmas att den övervakade vistas hemma hela eller endast en del av den tidsintervall som anges i 1 mom. Avsikten är att alla övervakade i början av övervakningstiden ska ha en plan för strafftiden som förpliktar till att övernatta i det egna hemmet, men på basis av en övervakningstid som förlöpt problemfritt ska bestämmelsen senare kunna ändras till att vara mindre bindande. I samma moment ska det föreskrivas om veckoschemat, där det utöver bestämmelser om verksamhetsskyldighet också ska ingå bestämmelser om de tider den övervakade ska stanna i sitt hem.

Av orsaker som föranleds av arbete eller verksamhet ska det kunna göras avvikelser från bestämmelsen om de tider för vilka skyldigheten att stanna i bostaden gäller. T.ex. skiftarbete med nattskifte ska vara en orsak att avvika från regeln om de tider under vilka den övervakade är skyldig att stanna i sitt hem. I momentet ska det också hänvisas till 14 §, enligt vilken den övervakade i ett enskilt fall kan beviljas tillstånd att avvika från planen för strafftiden, t.ex. av familjeskäl eller för att besöka en myndighet.

Enligt 2 mom. ska ett kombinationsstraffs övervakningstid kunna verkställas också på något annat lämpligt ställe än i den övervakades bostad. I momentet avses med lämpligt ställe för verkställande av övervakningstid en plats där den övervakade ska övernatta på grund av vård, rehabilitering eller annan motsvarande orsak. I praktiken är den vanligaste bland sådana platser en anstalt som ordnar missbrukarrehabilitering i vilken den övervakade intas för vård. Den övervakade kan inte intas för i momentet avsedd vård mot sin vilja, eftersom Brottspåföljdsmyndigheten inte får placera personer som dömts till ett straff i tvångsvård. Den övervakade ska alltså på eget initiativ söka sig till rehabilitering, eller åtminstone ge sitt samtycke till den. En sådan annan lämplig plats för avtjänande av straffet ska bestämmas i stället för bostaden enligt 8 § 2 mom. 1 punkten som gäller planen för strafftiden, och de bestämmelser i denna lag som gäller för bostaden ska tillämpas för en sådan plats.

5 §. Drogfrihet. I övervakningen ska ingå en begränsad skyldighet för den övervakade att avhålla sig från att använda berusningsmedel. I 1 mom. ska det föreskrivas att den övervakade inte får vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel under övervakarmötena eller på platsen för arbete, rehabilitering, utbildning eller någon annan verksamhet som hänför sig till verkställigheten eller under sådana sammankomster som verkställigheten förutsätter. Till sitt innehåll ska 1 mom. motsvara 38 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, som gäller samhällstjänst, och 65 § i den lagen, som gäller ungdomsstraff.

Paragrafens 2 mom. ska innehålla en informativ föreskrift om förbud att under övervakningstiden använda i 3 § 1 mom. i narkotikalagen (373/2008) avsedd narkotika. Om påföljder för narkotikabrott föreskrivs i 50 kap. i strafflagen.

Den övervakade ska naturligtvis ha rätt att använda läkemedel som en läkare har ordinerat honom eller henne, inklusive mediciner som påverkar det centrala nervsystemet. Den övervakade ska dock vid behov för Brottspåföljdsmyndighetens tjänsteman bevisa att en sådan ordination finns så att detta kan tas i betraktande i övervakningen.

6 §. Deltagande i verksamhet. Paragrafens 1 mom. innehåller bestämmelser om verksamhets-skyldighet under övervakningstiden. Skyldigheten kan bestå av verksamhet av mycket olika typ, bl.a. deltagande i övervakarmöten, arbete, utbildning, rehabilitering eller verksamhetsprogram ordnade av Brottspåföljdsmyndigheten. Också någon annan motsvarande verksamhet som upprätthåller och främjar den övervakades funktionsförmåga och sociala färdigheter kan godkännas som innehåll i skyldigheten. Verksamhetens avsikt ska vara att förbättra den övervakades förutsättningar till ett liv utan brottslighet. Det närmare innehållet i skyldigheten ska fastställas i planen för strafftiden. Eftersom verksamhetsskyldighetens innehåll och omfattning ska fastställas individuellt, ska det i paragrafen endast föreskrivas om de typer av verksamhet som kan ingå i skyldigheten. Övervakarmöten med Brottspåföljdsmyndighetens övervakare ska dock alltid ingå i verkställigheten av övervakningstiden och de utgör en del av övervakningen av straffet.

Det främsta målet med den verksamhetsskyldighet som ingår i kombinationsstraffet ska vara att stödja den övervakades anpassning i samhället efter en lång fängelseperiod. Medel för att uppnå detta mål är t.ex. missbrukarrehabilitering, övervakarmöten och programarbete ordnat av Brottspåföljdsmyndigheten. Regelbundet lönearbete eller målinriktade studier är sannolikt

ovanligt bland de övervakade, men arbete och studier ska naturligtvis godkännas som innehåll i verksamheten. Dessutom föreslås det i 37 § att närmare bestämmelser om verksamhet som godkänns som innehåll i skyldigheten ska utfärdas genom förordning av statsrådet.

Verksamhetsskyldigheten ska kunna bestå av olika delar, såsom av en kombination av studier och missbrukarrehabilitering. Enligt bestämmelsen ska verksamheten dock alltid upprätthålla eller främja den övervakades sociala färdigheter och förmåga att leva ett liv utan brottslighet. Med sociala färdigheter avses i bestämmelsen närmast anpassning i samhället utan att göra sig skyldig till brott, men också psykisk funktionsförmåga som anknyter till arbetssökande, studier eller motsvarande. Minimimålet ska vara att upprätthålla de färdigheter och den funktionsförmåga hos den övervakade som redan finns: om han eller hon t.ex. bedöms förmögen att ta hand om sig själv och sina förpliktelser, ska man genom innehåll i verksamhetsskyldigheten sträva efter att åtminstone upprätthålla dessa färdigheter. Funktionsförmågan hos personer som dömts till ett kombinationsstraff möjliggör i allmänhet inte deltagande i krävande verksamhet. Verksamhetsskyldigheten kan också innehålla distansarbete eller annat arbete som utförs i hemmet. Det arbete som utförs i hemmet kan också vara annat än egentligt lönearbete.

Med annan verksamhet som upprätthåller eller främjar funktionsförmågan och de sociala färdigheterna avses t.ex. deltagande i verksamhetsprogram som Brottspåföljdsmyndigheten ordnat eller godkänt. I skyldigheten kan ingå flera slags målinriktad och planmässig verksamhet, t.ex. öppen vård av ett missbrukarproblem eller regelbunden motion. Till sin natur bör verksamheten dock alltid vara sådan att den på ett tillförlitligt sätt kan övervakas. Övervaknings-sätt som är möjliga är teknisk övervakning och personliga kontakter till den övervakade eller hans eller hennes verksamhetsställe.

I 2 mom. föreslås att det föreskrivs om tidsplanering och timantal för verksamhetsskyldigheten. Man ska sträva efter att fastställa skyldigheten så att den kan uppfyllas dagstid mellan klockan 6 och 21. I planen för strafftiden kan det dock göras undantag från detta, om fullgörandet av verksamhetsskyldigheten i ett enskilt fall kräver det. En sådan situation skulle t.ex. skiftarbete vara. Verksamheten ska omfatta minst 5 och högst 50 timmar per vecka. En så stor variation i timantalet behövs, eftersom livssituationen och funktionsförmågan hos de övervakade varierar. Dessutom ska det vara möjligt att ändra verksamhetsskyldigheten på ett flexibelt sätt under övervakningstiden. Verksamhetsskyldighetens minimiomfattning kan uppnås t.ex. genom att den övervakade deltar i motiverande samtal med en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten. Om den övervakade är anställd i heltidsarbete, kan antalet timmar närma sig maximiantalet. Ändringarna ska införas i planen för strafftiden.

7 §. Övervakning. I paragrafen ska det föreskrivas om olika övervakningssätt. Den tekniska övervakningen av iakttagandet av bestämmelserna i planen för strafftiden är ett viktigt övervakningsmedel som alltid ska användas i övervakningen. Avsikten är att sträva efter att säkerställa att den övervakade iakttar de skyldigheter och begränsningar i rörelsefriheten som fastställts för honom eller henne.

Enligt 1 mom. ska den övervakade kunna övervakas med hjälp av tekniska anordningar som fästs på honom eller henne vid handleden, vristen eller midjan, eller med en kombination av sådana anordningar. Den föreslagna bestämmelsen om teknisk övervakning ska till sitt innehåll motsvara de bestämmelser som ingår i lagen om övervakad frihet på prov och i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, med undantag för möjligheten enligt de ovan nämnda lagarna att installera övervakningsanordningar i den dömdes hem. Vid verkställigheten av kombinationsstraff ska teknisk utrustning som installeras i den övervakades hem inte användas, eftersom den övervakades bostad är en hemfridsskyddad plats enligt 10 § i grundlagen. De bestämmelser som iakttas under övervakningstiden kräver inte samtycke av den övervakade, till

skillnad från övervakad frihet på prov och övervakningsstraff, i vilka övervakningsanordningar kan installeras i hemmet utifrån ett samtycke. Den föreslagna ordalydelsen möjliggör dock en effektiv övervakning. Ett brett sortiment av tekniska lösningar ger goda möjligheter till ett individuellt genomförande av övervakningen. Eftersom det ska vara möjligt att på ett tillförlitligt sätt lokalisera den övervakade och följa hans eller hennes rörelser, är övervakning som endast grundar sig på medförande av mobiltelefon åtminstone inte i början av övervakningstiden tillräcklig. I samband med beredningen av planen för strafftiden ska Brottspåföljdsmyndigheten separat i varje enskilt fall besluta om det övervakningssätt som ska användas.

De vanligaste formerna för elektronisk övervakning är radiofrekvensteknik, GPS-övervakning som grundar sig på satellitpositionering samt GSM-övervakning som grundar sig på mobiltelefonernas markbundna basstationer. Det är också möjligt att kombinera dessa övervakningsformer. Nuförtiden använder Brottspåföljdsmyndigheten främst radiofrekvensteknik vid övervakning av ett övervakningsstraff. Vid övervakning av övervakad frihet på prov och av personer som placerats i öppna fängelser används en kombination av en boja som fästs på kroppen och en separat övervakningstelefon som fungerar med hjälp av satellitpositionering. Vid övervakning av övervakningstiden ska sannolikt användas positioneringsteknik som placeras i en boja som fästs på den övervakades kropp, eftersom detta inte förutsätter besök i den övervakades hem och möjliggör en tillräckligt intensiv övervakning.

Bestämmelsen ger endast rätt att använda utrustning som fästs på kroppen, vilket uttryckligen ska konstateras i paragrafens ordalydelse. Övervakningen kan alltså inte genomföras med hjälp av ett chip eller någon annan övervakningsanordning som implanteras under huden. Satellitövervakning kan genomföras t.ex. genom positioneringsutrustning som fästs på den övervakades kropp eller som installerats i hans eller hennes mobiltelefon.

Enligt 2 mom. får de tekniska anordningar som används i övervakningen inte inom områden som omfattas av hemfriden möjliggöra teknisk avlyssning enligt 10 kap. 16 § eller optisk observation enligt 19 § i tvångsmedelslagen (806/2011). Preciseringen är nödvändig för att trygga skyddet av hemfrid och privatliv som garanteras i 10 § 1 mom. i grundlagen.

Övervakarmöten mellan den övervakade och verkställighetsmyndigheten ska utgöra en väsentlig del av övervakningen. I 3 mom. ingår en bestämmelse som förpliktar Brottspåföljdsmyndigheten enligt vilken kontakter ska upprätthållas med den övervakade både genom övervakarmöten och på annat sätt. Omfattningen av och sättet för genomförande av sådana kontakter ska beslutas utifrån den övervakades individuella behov av kontroll och stöd. Syftet med övervakarmöten och kontakterna är både att säkerställa att planen för strafftiden iakttas och att stödja den övervakade medan han eller hon avtjänar straffet.

Paragrafens 4 mom. innehåller den finkänslighetsprincip som iakttas vid verkställighet av straff. Övervakningen ska dessutom genomföras så att den inte begränsar någons rättigheter i större omfattning eller orsakar större olägenhet än vad som är nödvändigt för att genomföra uppgiften.

2 kap. Beredning av placering i övervakning

8 §. Plan för strafftiden och tidsplan. I paragrafen ska det föreskrivas om planen för strafftiden som avser övervakningstiden i anslutning till ett kombinationsstraff och om veckoschemat. Syftet med planen för strafftiden är att för varje övervakad som avtjänar ett kombinationsstraff skapa ett exakt fastställt innehåll för övervakningstiden.

I 1 mom. ska det föreskrivas om upprättande av en plan för strafftiden. Den som dömts till ett kombinationsstraff ska omedelbart efter att ha avtjänat den fängelsestid som ingår i straffet

övergå till att avtjäna straffets övervakningstid. Därför ska beredningen av planen inledas i god tid redan under fängelsetiden innan den dömde övergår till övervakning. Brottspåföljdsmyndigheten ska sträva efter att få fången att delta i utarbetandet av planen, eftersom detta motiverar fången att förbinda sig till det stöd och de skyldigheter som ingår i övervakningstiden. Redan under fängelsetiden ska för den dömde utses en övervakare från byrån för samhällspåföljder. Då kunde också övervakaren delta i uppgörandet av planen för strafftiden för övervakningstiden. Fången ska höras under beredningen av planen för strafftiden. På hörandet tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003) om hörande av part. På grund av sakens betydelse anses det vara ändamålsenligt att föreskriva uttryckligen om hörande. En bestämmelse om beslutanderätt ingår i 29 §.

I 2 mom. ska det föreskrivas att det datum då övervakningstiden börjar och det datum den slutar ska antecknas i planen för strafftiden. Planen för strafftiden ska innehålla bestämmelser om de saker som uppräknas i 2 mom. 1—9 punkten. Genom bestämmelsen strävar man efter att planen för strafftiden och det tidsschema som sammanställs utifrån den ska vara klara och tydliga så att den övervakade tillräckligt noggrant känner till sina skyldigheter och sitt program under övervakningstiden.

En övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff ska börja den dag som den dömde har avtjänat den fängelsetid som ingår i det kombinationsstraff enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen som han eller hon har förordnats till. På beräkning av fängelsetiden ska tillämpas vad som föreskrivs i 3 kap. 1 § i fängelselagen om beräkning av längden av fängelsestraff på viss tid. Om den dömde är intagen på sjukhus när fängelsetiden slutar, ska de därpå följande eventuella sjukhusdagarna räknas till övervakningstiden. Också det datum ett kombinationsstraffs övervakningstid slutar ska antecknas i planen för strafftiden.

I 2 mom. 1 punkten ska det föreskrivas om bostaden och de tidpunkter som den övervakade är skyldig att stanna i sin bostad. Föreslagna 4 § konkretiseras för varje övervakad så att den övervakades bostad ska individualiseras i planen och av planen ska klart framgå, under vilka tidpunkter den övervakade är skyldig att stanna i sin bostad. Vid beredningen av en bestämmelse om denna skyldighet ska det beaktas att verksamhetsskyldigheten enligt 6 § kan medföra begränsningar för de tider som den övervakade ska stanna i sin bostad.

I 2 mom. 2 punkten ska det föreskrivas om innehållet i verksamhetsskyldigheten samt dess minsta och högsta timantal per vecka och om behövliga restider. Med stöd av bestämmelsen ska i planen för strafftiden individualiseras vilket slags verksamhet den övervakade ska delta i och hur många timmar den övervakade ska delta i verksamhet per vecka. Skyldigheten att delta i verksamhet ska enligt 6 § vara minst 5 och högst 50 timmar per vecka. I planen för strafftiden ska också fastställas resetider mellan verksamhetsstället och bostaden, eftersom detta ska beaktas vid fastställande av bestämmelsen enligt 2 mom. 1 punkten om tider under vilka den övervakade ska stanna i bostaden.

I 2 mom. 3 punkten ska det också föreskrivas om den övervakades skyldighet att iaktta drogfrihet under övervakningstiden i enlighet med vad som föreskrivs i 5 §.

I 2 mom. 4 punkten ska det föreskrivas om övervakning och om de tekniska övervakningsanordningar som övervakningen kräver. Med stöd av bestämmelsen bör i planen för strafftiden individualiseras hurdan teknisk övervakning det ska ordnas för den övervakade och hurdana övervakningsanordningar som ska används i övervakningen. Brottspåföljdsmyndigheten ska vara skyldig att leverera och installera de övervakningsanordningar som behövs.

I 2 mom. 5 punkten ska det föreskrivas om övervakarmöten mellan den övervakade och dennes övervakare. I planen för strafftiden bör enligt bestämmelsen individualiseras var och hur ofta övervakarmöten ordnas.

Enligt 2 mom. 6 punkten ska planen för strafftiden kunna förbjuda rörelser på ett visst område eller sammankomster med namngivna personer under övervakningstiden. Sådana bestämmelser kan innehålla ett förbud t.ex. att träffa brottspartner. En bestämmelse kan också innehålla förbud att vistas inom ett visst område. Ett sådant förbud kan gälla t.ex. brottsplatsen.

I 2 mom. 7 punkten ska det föreskrivas om kontakterna mellan den övervakade och Brottspåföljdsmyndigheten. I planen för strafftiden föreskrivs om det hjälpmedel som ska användas vid kontakterna, t.ex. telefon eller e-post, om vem som tar initiativet och hur ofta.

I 2 mom. 8 punkten ska det föreskrivas om stödåtgärder som främjar en ändamålsenlig verkställighet av övervakningen. Enligt bestämmelsen ska planen för strafftiden också innehålla uppgifter om stödåtgärder som behövs för att främja den sociala anpassningen. Härmed avses t.ex. hur hemkommunen genom redan befintliga åtgärder och tjänster främjar gärningsmannens färdigheter att leva ett liv utan brottslighet. Det kan t.ex. gälla hälsovårdstjänster eller skuldrådgivning.

I 2 mom. 9 punkten föreslås en bestämmelse, enligt vilken planen för strafftiden ska kunna innehålla även andra bestämmelser som är nödvändiga för verkställigheten av kombinationsstraffets övervakningstid och som den övervakade är skyldig att iaktta. Det kan i enskilda fall finnas orsak att definiera innehållet för övervakningstiden också på sätt som inte ingår i ovan nämnda punkterna som gäller planen för strafftiden och som lagstiftaren inte kunnat förutse.

I 3 mom. ska ingå en bestämmelse om tidtabell för avtjänande av övervakningstid. Tidtabellen bör innehålla uppgifter bl.a. om den övervakades deltagande i verksamhet och om andra saker som kan tidsplaneras tillräckligt exakt.

I 4 mom. ska det föreskrivas om att Brottspåföljdsmyndigheten vid beredningen av planen för strafftiden i behövlig utsträckning ska samarbeta med socialvårds-, hälsovårds-, boende- och arbetskraftsmyndigheterna i fångens hem- eller boningskommun, andra myndigheter samt privata sammanslutningar och enskilda personer. Fången har alla de rättigheter som en vanlig kommuninvånare har, t.ex. som bostadssökande. Dessa rättigheter ska utnyttjas när verkställigheten av övervakningstiden förbereds.

I 5 mom. ska det föreskrivas om delgivning av planen för strafftiden till den övervakade. Planen för strafftiden ska delges den övervakade personligen. I samband med delgivningen ska detaljerna i planen för strafftiden samt påföljderna vid brott mot dess bestämmelser genomgås noggrant. Detta är viktigt, eftersom ovetskap om innehållet i bestämmelserna och om påföljderna av brott mot dem är problematiskt för den dömdes ställning och rättsskydd. Den dömda ska inte antas få tillräckligt med information om föreskrifterna och om nödvändigheten av att de iakttas t.ex. endast på grundval av skriftligt material, såsom av lagen eller planen för strafftiden. Bestämmelsen avviker från bestämmelserna om delgivning i förvaltningslagen på det sättet att planen för strafftiden alltid ska delges personligen. Detta ska möjliggöra en genomgång och förklaring av planen för strafftiden för att säkerställa rättsskyddet hos en fånge som överförs till övervakning. Personlig delgivning ska också i praktiken vara möjlig, eftersom den som överförs till övervakning är i fängelse för att avtjäna den fängelsetid som hör till kombinationsstraffet när planen för strafftiden färdigställs.

9 §. Beredning av verkställigheten av en övervakningstid. I paragrafen ska det föreskrivas om beredningen av verkställigheten av en övervakningstid. I 1 mom. ska det föreskrivas om

Brottspåföljdsmyndighetens skyldighet att reda ut om det ställe för deltagande i verksamhet enligt 6 § är lämpligt för verkställigheten av övervakningstiden. Med lämpligt avses t.ex. att platsen för deltagande är tryggt, går att övervaka och att den inte strider mot bestämmelserna i 8 § 2 mom. 6 punkten.

I 2 mom. ska det föreskrivas att Brottspåföljdsmyndigheten i frågor som gäller utredning av förutsättningarna för en övervakningstid eller iakttagande av bestämmelserna ska ha rätt att efter behov vara i kontakt med myndigheter och privata sammanslutningar som berörs av verkställigheten av övervakningstiden. Målet för kontakterna ska vara att säkerställa att det för verkställigheten av övervakningstiden skapas så goda förutsättningar som möjligt.

Enligt 3 mom. ska Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum innan bestämmelserna i planen för strafftiden fastställs vara skyldigt att av Enheten för hälso- och sjukvård för fångar som underlyder Institutet för hälsa och välfärd begära en bedömning av risken för att fången som ska placeras i övervakning begår ett våldsbrott. Målet är att genom bedömningen få så mycket information som möjligt för att de bestämmelser som ingår i planen för strafftiden ska kunna dimensioneras så att de är lämpliga för varje fånge som övergår till verkställighet av övervakningstiden. Bedömningen motsvarar den bedömning som görs vid prövningen av frigivning i fråga om livstidsfångar även om bedömningen i detta fall inte utförs för prövning av frigivning.

10 §. Hörande av andra än fången. I paragrafen ska föreskrivas om samtycke av dem som bor i samma hushåll som den övervakade och om klarläggande av åsikten hos minderåriga. Här ska iaktas det förfarande som är vedertaget vid verkställighet av övervakningsstraff och övervakad frihet på prov i fråga om hörande och samtycke av familj och närstående till den person som avtjänar ett straff. Tillämpat på kombinationsstraff ska bestämmelsen innebära att till planen för strafftiden av alla myndiga personer som stadigvarande bor i samma bostad som den övervakade fogas ett skriftligt samtycke till att straffet verkställs i bostaden i fråga. För att bevara enhetligheten i de bestämmelser som används vid verkställigheten av straff ska vid hörandet således inte bestämmelserna om hörande i 34 § i förvaltningslagen tillämpas.

I 1 mom. ska det föreskrivas att myndiga personer som bor i samma bostad som den övervakade av egen bestämd vilja ska samtycka till att övervakningstiden verkställs i bostaden. Samtycket ges skriftligen.

I 2 mom. ska det föreskrivas om skyldighet att klarlägga åsikten hos dem som inte fyllt 18 år. Vid behov ska minderåriga barn höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna på det sätt som föreskrivs i 20 § i barnskyddslagen (417/2007). Övervakningstid får inte börja verkställas i bostaden, om en minderårig av grundad anledning motsätter sig verkställigheten och med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå är mogen att bedöma saken. Åsikten ska antecknas i ett dokument som fogas till planen för strafftiden.

Till sitt innehåll ska 1 mom. motsvara 3 § 3 mom. i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) och 2 mom. 9 § i den lagen.

11 §. Återtagande av samtycke. I paragrafen föreskrivs det om situationer där en myndig person som bor tillsammans med den dömda återtar sitt samtycke till att övervakningstiden verkställs i bostaden.

Enligt 1 mom. ska återtagandet vara skriftligt och ha grundad anledning. Genom dessa krav strävar man efter att minska osakliga återtaganden som hindrar straffverkställighet.

En i paragrafen avsedd grundad anledning kan vara att det mellan de sammanboende t.ex. finns olösta och allvarliga konflikter som skulle göra det omöjligt att fortsätta övervakningstiden i bostaden. Sådana konflikter ska man försöka förutse så gott som möjligt redan när övervakningstiden planeras, för att inga återtaganden inträffar.

Utgångspunkten i dessa situationer är att den tid som återstår av övervakningstiden kan avtjänas i någon annan bostad som lämpar sig för ändamålet. Därför ska Brottspåföljdsmyndigheten enligt föreslagna 1 mom. utreda, om den tid som återstår av övervakningstiden kan avtjänas i någon annan bostad som lämpar sig för ändamålet.

I 2 mom. föreslås det att den dömde och myndiga personer som bor med den dömde ska höras i situationer där samtycket återtas. När den utredning som nämns i 1 mom. utförs ska Brottspåföljdsmyndigheten höra de myndiga personer som bor i bostaden.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om situationer där det inte för den dömde går att hitta en ny bostad som skulle lämpa sig för avtjänande av övervakningstiden. Då är det fråga om ett i 16 § avsett hinder för verkställigheten. Den övervakade ska tas i förvar och den tid som återstår av övervakningstiden ska förvandlas till fängelse.

3 kap. Skyldigheter för den övervakade och övervakning av att skyldigheterna fullgörs

12 §. Allmänna skyldigheter för den övervakade. Den föreslagna paragrafen ska innehålla bestämmelser om den övervakades allmänna skyldigheter.

Paragrafens 1 punkt ska innehålla en bestämmelse om den övervakades skyldighet att stanna i sin bostad, iaktta drogfrihet, delta i verksamhet samt förbinda sig till övervakning på det sätt som fastställs i planen för strafftiden. Närmare bestämmelser om dessa skyldigheter, som utgör det viktigaste innehållet i övervakningstiden till ett kombinationsstraff, och om deras närmare genomförande ska föreskrivas i 4—7 §.

Paragrafens 2 punkt innehåller en bestämmelse om skyldighet att iaktta planen för strafftiden och veckoschemat över straffets avtjänande. I 8 § ska det föreskrivas om de saker om vilka det ska bestämmas i planen för strafftiden.

I 3 punkten uppställs det för den övervakade skyldighet att anmäla sig. Den övervakade ska vara skyldig att anmäla sig hos en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller en polisinsättning vid tidpunkter som bestäms särskilt. Enheterna kan vara t.ex. fängelser eller byråer för samhällspåföljder. Skyldigheten att anmäla sig förbättrar myndigheternas möjligheter att övervaka att den övervakning som ingår i ett kombinationsstraff avtjänas på behörigt sätt.

I 4 punkten föreskrivs det att den övervakade ska lämna Brottspåföljdsmyndigheten uppgifter som med tanke på verkställigheten av övervakningstiden till ett kombinationsstraff är nödvändiga om den medicineringsom han eller hon använder. Uppgifter om ordinerade läkemedel och om deras dosering behövs, eftersom missbruk av läkemedel strider mot skyldigheten att iaktta drogfrihet som ska föreskrivas i 4 §. För att säkerställa uppdaterade uppgifter ska den övervakade vara skyldig att lämna nya uppgifter när medicineringsom byts.

Paragrafens 5 punkt ska innehålla en aktsamhetsplikt, enligt vilken den övervakade ska vara skyldig att hantera de tekniska övervakningsanordningarna omsorgsfullt och följa anvisningarna om hur de ska användas. Den övervakade ska ges handledning i korrekt användning av anordningarna, även om övervakningsanordningarna skulle vara lätta att använda. Det är bra att ge instruktionerna också skriftligen.

13 §. Kontroll av drogfrihet. I paragrafen föreslås bestämmelser om kontroll av drogfrihet. Enligt föreslagna 1 mom. ska drogfriheten kunna övervakas genom utandningsprov samt genom urin- och salivprov. Ett utandningsprov kan krävas i samband med ett möte i anslutning till övervakningstiden t.ex. i ett fordon till en stödpatrull vid Brottspåföljdsmyndigheten. Den övervakade kan också åläggas skyldigheten att för att lämna ett urinprov infinna sig vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller en enhet inom missbrukarvården eller en enhet inom Brottspåföljdsmyndigheten. Provet kan också ges vid en hälsovårdscentral eller vid en enhet enligt lagen om missbrukarvård (41/1986).

Skyldigheten att samtycka till övervakning av drogfriheten ska inte vara beroende av om den övervakade i ett enskilt fall misstänks för användning av berusningsmedel.

I 2 mom. ska det föreskrivas om situationer där den övervakade utan giltig orsak vägrar lämna ett utandningsprov eller ett saliv- eller urinprov. Då kan det bestämmas att blodprov ska tas på honom eller henne. Bestämmelsen motsvarar 22 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder och 16 kap. 7 § 4 mom. i fängelselagen.

I 3 mom. ska föreskrivas om verifiering av testresultat. Om ett saliv- eller urinprov visar sig vara positivt, ska resultatet verifieras av ett laboratorium som uppfyller kvalitetskraven för narkotikatest. Bestämmelser om sådana kvalitetskrav finns i 3 § i statsrådets förordning om utförande av narkotikatester (218/2005).

Om den övervakade utifrån ett utandningsprov konstateras vara alkoholpåverkad i strid med 5 § och planen för strafftiden, ska Brottspåföljdsmyndigheten vidta åtgärder enligt 18 eller 19 §.

Påföljderna för brott mot skyldigheten att iaktta drogfrihet ska i någon mån bero på överträdelsens art och om det eventuellt är fråga om en upprepad handling. Det väsentliga är att i varje fall försöka ordna stöd till den övervakade i att undvika användning av berusningsmedel.

Användning av narkotika är ett brott som kriminaliseras i 50 kap. 2 a § i strafflagen. Om en verifiering av ett urinprov visar att den övervakade använt narkotika, ska Brottspåföljdsmyndigheten med stöd av den hänvisningsbestämmelse som ingår i 23 § också iaktta 2 kap. 13 § 2 mom. i strafflagen, enligt vilken ärendet ska anmälas till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet.

Övervakning av drogfrihet kan i framtiden också utföras såsom distansövervakning, t.ex. så att en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten ringer upp den övervakade per telefon och ålägger honom eller henne att lämna ett utandningsprov i en anordning som installerats för detta ändamål.

14 §. Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden. Den föreslagna bestämmelsen möjliggör att en skyldighet som ingår i planen för strafftiden kan förbises i ett enskilt fall av en godtagbar orsak.

I 1 mom. ska föreskrivas om sådana situationer som är kända på förhand. Till innehållet ska grunderna motsvara de grunder på vilka en fånge kan beviljas permission av en viktig orsak. En förutsättning är att tillståndet att låta bli att följa planen för strafftiden behövs för att sköta i paragrafen nämnda viktiga angelägenheter.

Med orsaker som hänför sig till familjen ska avses t.ex. deltagande i en familjefest eller en nära anhörigs begravning, vilket kan förutsätta att den övervakade tillfälligt avlägsnar sig från den ort där övervakningen utförs. En annan motsvarande orsak som påverkar verkställigheten kan vara t.ex. en angelägenhet som hänför sig till barnets skolgång eller den övervakades ar-

bete och som förutsätter att den övervakade avlägsnar sig från den ort där övervakningen verkställs. Den övervakade ska vara skyldig att ansöka om tillstånd på förhand. Tillståndet kan gälla en eller flera skyldigheter. Bestämmelser om beslutanderätt ska ingå i 29 §. Om tillståndet innefattar tillstånd för den övervakade att avlägsna sig från Finlands territorium, ska övervakningen ordnas på annat sätt än genom en övervakningsanordning som fästs på kroppen.

Om ovannämnt behov att avlägsna sig från den ort där verkställigheten utförs inte föreligger, kan i regel skötsel av sådana angelägenheter som avses i 1 mom. införas i veckoschemat till planen för strafftiden.

I 2 mom. ska det föreskrivas om oförutsedda tvingande orsaker som utgör hinder för iakttagande av planen för strafftiden. Med en oförutsedd händelse ska t.ex. avses situationer av *force majeure*-typ, såsom försenad ankomst till bostaden eller det ställe där verksamhetsskyldigheten uppfylls på grund av problem i kollektivtrafiken. En sådan händelse kan också vara t.ex. att ett barn eller nära anhörig som en övervakad har i sin vård plötsligt insjuknar allvarligt eller t.ex. en eldsvåda eller vattenskada på arbetsplatsen som hindrar normalt arbete.

I 2 mom. föreslås också en bestämmelse om att den övervakade utan dröjsmål ska anmäla en händelse eller ett hinder till Brottspåföljdsmyndigheten. Ett separat beslut ska fattas i ärendet där det tas ställning till om orsaken är godtagbar eller inte. Beslutet i ärendet kan beroende på situationen och omständigheterna fattas innan avvikelserna görs, under den eller i efterskott. Bestämmelser om beslutanderätt ska ingå i 29 §.

15 §. Ändring av planen för strafftiden. Den föreslagna bestämmelsen innehåller en möjlighet att ändra planen för strafftiden under kombinationsstraffets övervakningstid. Bestämmelsen behövs, eftersom övervakning under ett år är en relativt lång tid, under vilken det i den övervakades anpassning i samhället och i hans eller hennes övriga förhållanden kan ske t.o.m. betydande förändringar. Bestämmelsen ska möjliggöra ny bedömning av den individuella situationen och förhållandena hos varje övervakad.

I 1 mom. ska det föreskrivas om situationer där det på grund av en förändring i den övervakades förhållanden eller av någon annan därmed jämförbar motiverad anledning är motiverat att ändra planen för strafftiden. Med förändring i förhållandena avses bl.a. att den övervakades livs- eller familjesituation varaktigt stabiliserats eller att han eller hon har nyktrat till så att dessa faktorer på ett betydande sätt ger anledning till en bedömning att t.ex. mindre frekventa övervakningsbesök skulle främja den övervakades möjligheter att delta i utbildning eller att få ett arbete. Då kan det vara motiverat att ändra planen för strafftiden. Intensiteten för den tekniska övervakningen ska också kunna minskas.

Förhållandena kan dock under den ettåriga övervakningstiden också förändras så att det är motiverat att effektivisera en eller flera av skyldigheterna enligt 2 och 4—7 § och av de i planen för strafftiden exakt fastställda övervakningsmetoderna för att säkerställa en behörig verkställighet. Detta kan vara fallet om den övervakade har svårigheter att iaktta sina skyldigheter enligt planen för strafftiden eller om han eller hon ska ges skriftliga varningar eller anmärkningar för brott mot övervakningsbestämmelserna. Nya skyldigheter eller övervakningsmetoder ska också fogas genom en ändring av planen för strafftiden. Vid behov ska t.ex. drogtestning kunna intensifieras, om det finns anledning att anta att den övervakade inte håller sig drogfri. På samma sätt kan det personliga stödet och intensiteten för den tekniska övervakningen vid behov ökas. Med annan orsak som är jämförbar med förändringar i förhållandena avses en situation som den övervakade själv har orsakat, t.ex. byte av arbetsplats eller flyttning till en annan ort.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där sättet på vilket den övervakade klarar av bestämmelserna i planen för strafftiden kan föranleda ändringar i den i 8 § i den föreslagna lagen avsedda planen för strafftiden under övervakningstiden. Trots att det är motiverat att planen för strafftiden innan övervakningstiden inleds upprättas så att den är rätt förpliktande, kan den övervakades beteende och iakttagande av övervakningsbestämmelserna och den övervakades anpassning i samhället under övervakningstiden vara av betydelse under senare skeden av övervakningstiden. Om den övervakade på ett framgångsrikt sätt fullgör sina skyldigheter enligt planen för strafftiden och hans eller hennes utveckling mot en anpassning i samhället föranleder en bedömning att denna utveckling är bestående, kan situationen bedömas på nytt och bestämmelserna i planen för strafftiden vid behov ändras. Då kan t.ex. den övervakades skyldigheter eller övervakarmöten minskas. I praktiken innebär detta att övervakningens intensitet minskas på olika sätt i en situation där den övervakades anpassning i samhället fortlöper på ett positivt sätt. Vid behov, t.ex. om den övervakade visar likgiltighet i fråga om att fullgöra sina skyldigheter, ska det vara möjligt att kunna öka skyldigheterna eller övervakningsmetoderna genom en ändring av planen för strafftiden. Till exempel antalet drogtestar och intensiteten för den tekniska övervakningen ska kunna ökas.

Övervakningen ska inte helt upphöra, men dess innehåll ska kunna anpassas till de erfarenheter som fås under övervakningstiden.

Det ska vara fråga om en helhet som inbegriper en bedömning av den övervakades dåvarande situation och en bedömning som riktar sig mot framtiden. När Brottspåföljdsmyndigheten gör en helhetsbedömning kan myndigheten på det sätt som föreskrivs i 9 § 3 mom. i den föreslagna lagen begära en bedömning av risken för att fången som ska placeras i övervakning begår ett våldsbrott. Bedömningen motsvarar den bedömning som görs vid prövningen av frivgivning i fråga om livstidsfångar.

När planen för strafftiden ändras ska den övervakade höras. På hörandet tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen om hörande av part.

Med stöd av bestämmelsen kan planen för strafftiden ändras flera gånger. Behovet att ändra planen ska bestämmas enligt situationen och utvecklingen hos respektive övervakad. Beslut om ändring av planen för strafftiden fattas av Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum. En bestämmelse om beslutanderätt ska ingå i 29 §.

16 §. Hinder för verkställighet av övervakningstid. I paragrafen ska föreskrivas om hinder för fortsättande av övervakningstiden och följer av detta. Bestämmelsen ska gälla situationer där ändringar i förhållandena hindrar verkställighet av övervakningstiden i bostaden. Ett hinder för att fortsätta övervakningstiden ska utgöra ett undantag från verkställighet av ett kombinationsstraff som förordnats av en domstol, och hindret ska därför inte tolkas brett.

I 1 mom. ska föreskrivas om situationer där den övervakade byter sin i 4 § avsedda bostad eller situationer där förhållandena ändras på ett sådant sätt att övervakningstiden inte kan fortsätta i bostaden. Då föreligger ett hinder för den övervakade att stanna i den bostad som bestämts i planen för strafftiden. En sådan situation kan utlösas t.ex. av en vattenskada som hindrar boende. Verkställigheten av övervakningstiden kan också bli förhindrad av någon annan tvingande orsak, t.ex. på grund av det i byggnaden genomförs ett stambyte. I det fall som avses i bestämmelsen ska det utredas om övervakningstiden kan verkställas i någon annan bostad eller på något annat ställe som bestäms för den övervakade i planen för strafftiden. Brottspåföljdsmyndigheten ansvarar för att utreda saken.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där verkställigheten av övervakningstiden inte kan fortsätta eller tillräcklig övervakning inte kan ordnas på grund av ett hinder som föreskrivs i 1 mom. el-

ler den övervakades sjukdom som kräver institutionsvård, en olycka eller ett annat därmed jämförbart hinder. Den övervakade ska inte ens i sådana fall få vara i frihet utan övervakning. Om tagande i förvar ska föreskrivs i 24 §.

Efter det att övervakningstiden efter tagandet i förvar har förvandlats till fängelse kan fången vårdas i ett sjukhus som hör till Hälsovårdsenheten för fångar eller så kan han eller hon flyttas för att vårdas inom den offentliga hälsovården. Brottspåföljdsmyndigheten ska ha ansvaret för övervakningen av fången också i sjukhus som inte hör till Hälsovårdsenheten för fångar. En fånge kan vara i sådan sjukhusvård redan när han eller hon tas i förvar. I dessa fall ska 10 kap. 2 § i fängelselagen, där det föreskrivs om tillfällig vård och undersökning utanför sjukhuset, tillämpas. En allvarligt sjuk fånge kan också frigivits från fängelset med stöd av 10 kap. 3 § i fängelselagen och då ordnas ingen övervakning. I båda fallen löper strafftiden under sjukhusvistelsen. Detta har betydelse om en fånge, som frigivits för vård, repar sig och han eller hon överförs till fängelset för att avtjäna straffet till dess slut. Om en fånge har börjat avtjäna övervakningstiden för ett kombinationsstraff, ska han eller hon återgå till att avtjäna återstoden av övervakningstiden.

I paragrafens 1 och 2 mom. ska föreskrivas om situationer där verkställigheten av övervakningstiden förhindras av orsaker som är oberoende av den övervakade. Brottspåföljdsmyndigheten ska aktivt försöka sörja för att övervakningstiden kan fortsätta i nämnda situationer, t.ex. genom att ändra planen för strafftiden så att förvandling till fängelse inte behövs. Brottspåföljdsmyndigheten ska också hjälpa till med att ordna en ny bostad om det inte är möjligt att fortsätta avtjänandet av övervakningstiden i den anvisade bostaden. Möjligheten att förvandla återstoden av övervakningstiden till fängelse ska vara en sista utväg i situationer där det är fullständigt omöjligt att fortsätta övervakningstiden och detta inte beror på den övervakade.

I 3 mom. ska föreskrivas om en skyldighet för Brottspåföljdsmyndigheten att i de fall som avses i 1 och 2 mom. vidta åtgärder för att föra ärendet till behandling av åklagare eller domstol. Åklagaren ska utan dröjsmål föra ärendet till domstol för handläggning. Domstolen ska, efter att den konstaterat att ett hinder finns, förvandla den icke-avtjänade delen av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse. I fråga om förfarandet vid förvandling hänvisas till 26 §.

17 §. Säkerhetskontroll. I paragrafen föreslås en bestämmelse om säkerhetskontroller. Syftet med säkerhetskontroller ska vara att säkerställa säkerheten och upprätthålla ordningen vid verkställigheten av den övervakning som hör till ett kombinationsstraff. Bestämmelsen ska till sitt innehåll motsvara 50 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

Paragrafens 1 mom. ska innehålla en bestämmelse om granskning av den övervakade för att säkerheten vid verkställigheten av kombinationsstraffets övervakningstid ska kunna säkerställas och ordningen tryggas. Genom säkerhetskontroller ska man bl.a. sträva efter att ombesörja säkerheten för Brottspåföljdsmyndighetens tjänsteman och biträdande övervakare i samband med möten. Genom kontroller strävar man också efter att kunna verkställa den övervakning som hör till ett kombinationsstraff utan att äventyra den allmänna ordningen eller försvåra arbetet för de personer som deltar i övervakningen.

I 2 mom. ska ingå en bestämmelse om rätt för en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten att granska den övervakade med hjälp av en metalldetektor, någon annan motsvarande teknisk anordning eller en tränad hund, eller genom en ytlig undersökning av kläderna. Den övervakade ska också kunna granskas genom ytlig beröring av de kläder som han eller hon bär.

Vid en säkerhetskontroll strävar man efter att säkerställa att den övervakade inte innehar några föremål eller ämnen som kan äventyra säkerheten eller vars innehav har förbjudits i lag eller med stöd av lag. Med föremål som kan äventyra någons säkerhet avses t.ex. skjutvapen som

innehåller utan behörigt tillstånd. Med förbjudna ämnen ska t.ex. avses narkotika och med förbjudna föremål sprutor och nålar som hänförs till användning av narkotika.

Med stöd av 3 mom. ska en tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten ha rätt att frånta den övervakade föremål eller ämnen som påträffas vid säkerhetskontrollen och som kan äventyra säkerheten för en person, t.ex. en tjänsteman eller biträdande övervakare vid Brottsförhållningsmyndigheten eller vars innehav i övrigt har förbjudits i lag eller med stöd av lag. Den övervakade ska också kunna fråntas t.ex. skjutvapen som innehåller utan tillstånd eller narkotika som påträffas i hans eller hennes besittning. Bestämmelsen ska däremot inte ge rätt att frånta t.ex. en kökskniv. Föremålen och ämnena ska lämnas till polisen, om det är fråga om föremål eller ämnen som nämns ovan och som den övervakade enligt lag inte har rätt att innehålla. Ett exempel på en lagstadgad begränsning av innehav är tillståndsplikten enligt skjutvapenlagen (1/1998) bl.a. för innehav av vapen. Skyldigheten att överlämna narkotikan till polisen grundar sig på 8 § i narkotikalagen. De fråntagna föremålen och ämnena ska lämnas till polisen eller, om det inte finns något hinder för det enligt lag, utan dröjsmål återlämnas till den övervakade.

I 4 mom. ska ingå en bestämmelse som motsvarar 50 § 4 mom. i lagen om verkställighet av samhällsövervakning om iakttagande av principen om minsta skada och undvikande av att väcka onödig uppmärksamhet.

18 §. *Brott mot skyldigheter.* I paragrafen ska föreskrivas om förfarandet vid misstanke om brott mot skyldigheter. I 1 mom. hänvisas till 12 och 13 §, där det föreskrivs om planen för strafftiden, den övervakades allmänna skyldigheter och om övervakningen av drogfriheten.

I fall av brott mot skyldigheterna ska Brottsförhållningsmyndigheten ge den övervakade en skriftlig varning. När en varning ges ska Brottsförhållningsmyndighetens tjänsteman underrätta den övervakade om att fortsatt brott mot skyldigheterna kan ha betydelse vid bedömningen av om ett brott mot skyldigheterna är grovt och att grovt brott mot skyldigheterna kan leda till ett ovillkorligt fängelsestraff. Över en skriftlig varning ska begäran om omprövning kunna göras på det sätt som föreslås i 35 §.

I paragrafen avsett brott mot skyldigheterna är t.ex. försening från en i planen för strafftiden angiven hemkomsttid eller från ett övervakarmöte.

Vid mycket ringa brott mot skyldigheterna ska det räcka med att den övervakade endast ges en muntlig anmärkning. T.ex. en liten avvikelse på grund av ett förståeligt missförstånd från den tidtabell som förordnats den övervakade kan leda till att en anmärkning ges. Även muntliga anmärkningar ska dock registerföras för att följa med den övervakades situation. En anmärkning är inte ett myndighetsbeslut och ska sakna rättsverkningar. Omprövning kan inte begäras om en anmärkning.

I 2 mom. ska ingå en förfarandebestämmelse enligt vilken Brottsförhållningsmyndigheten vid misstanke om brott mot skyldigheter ska utreda saken. Brottet mot skyldigheter kan ha betydelse med tanke på eventuella senare påföljder, varför en formbunden utredning ska göras om saken. Säkerställandet av rättsskyddet för den övervakade kräver att brottet mot skyldigheterna utreds noggrant. Närmare bestämmelser om innehållet i utredningen ska utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 3 mom. ska ingå en bestämmelse om att de myndigheter och privata sammanslutningar som berörs av verkställigheten av övervakningstiden som avses i 9 § 2 mom. ska trots sekretessbestämmelserna få underrätta Brottsförhållningsmyndigheten om brott mot bestämmelserna. De instanser som under övervakningstiden håller kontakt med den övervakade kan iaktta misstänkta

brott mot planen för strafftiden, som inte annars skulle komma till Brottspåföljdsmyndighetens kännedom.

19 §. *Grovt brott mot skyldigheter.* I paragrafen föreslås bestämmelser om gärningssätten för och påföljderna vid grovt brott mot skyldigheter.

I 1 mom. uppräknas olika gärningssätt som uppfyller rekvisitet för grovt brott mot skyldigheter och fastställs som förutsättning att gärningen ska vara upprepad. Enligt bestämmelsen utgör grovt brott mot skyldigheter t.ex. det att den övervakade upprepade gånger kommer berusad till ett evenemang som anknyter till övervakningstiden, att han eller hon försöker hindra funktionen av en teknisk övervakningsanordning eller uppehåller sig någon annanstans än på ett område som är tillåtet enligt planen för strafftiden. Skriftliga varningar som den övervakade har fått för brott mot skyldigheter enligt 18 § kan beaktas vid bedömningen av om brottet mot skyldigheterna är grovt. Uttrycket i bestämmelsen ”upprepade gånger” innebär nya överträdelser av skyldigheter, varigenom den övervakade visar likgiltighet för sina skyldigheter och ovilja att ändra sitt beteende. Konstaterande av ett sådant upprepat beteende och en sådan likgiltig attityd kan kräva flera överträdelser, möjligen under en längre tidsperiod. T.ex. fortsatt försummelse av övervakarmöten kan utgöra grovt brott mot skyldigheter. Avsikten är alltså inte att uttrycket ”upprepade gånger” ska tolkas så att rekvisitet för grovt brott alltid uppfylls när skyldigheter har överträtts för andra gången. Däremot kan två gånger av brott mot skyldigheter redan betraktas som grovt brott mot skyldigheter.

Enligt 2 mom. ska brott mot skyldigheter betraktas som grova också när den övervakade bryter mot de skyldigheter som uppställts för honom eller henne med stöd av 12 eller 13 § på ett sätt som uppvisar uppenbar likgiltighet för avtjänandet av övervakningstiden. Enligt momentet visar t.ex. det uppenbar likgiltighet för de skyldigheter som uppställts att den övervakade inte alls strävar efter att iaktta de skyldigheter som uppställts för honom eller henne i planen för strafftiden. Detta kan uppenbara sig t.ex. som fortsatt vistelse någon annanstans än på den boplatssort som fastställts för avtjänande av övervakningstiden eller försummelse av sysselsättningsplikten i sin helhet redan när övervakningstiden börjar. Den uppenbara likgiltigheten bedöms som helhet och i bedömningen beaktas bl.a. hur allvarliga och kontinuerliga gärningarna varit och hur den övervakade generellt har klarat av sina skyldigheter under övervakningstiden samt förändringarna i hans eller hennes livssituation.

I 3 mom. föreskrivs det att den övervakade kan tas i förvar om han eller hon på det sätt som avses i 1 och 2 mom. grovt bryter mot sina skyldigheter, kan den övervakade tas i förvar. Bestämmelser om tagande i förvar ska ingå i 24 §.

En övervakad som bryter mot sina skyldigheter kan sträva efter att undvika att överträdelserna utreds. Han eller hon kan också vara farlig för sin omgivning eller sig själv. Därför kan den övervakade tas i förvar tills det grova brottet mot skyldigheter har utretts och domstolen har behandlat ärendet.

I 4 mom. föreskrivas det om Brottspåföljdsmyndighetens och åklagarens skyldigheter vid misstanke om grovt brott mot skyldigheter. Brottspåföljdsmyndigheten kan ha skäl att misstänka grovt brott mot skyldigheter t.ex. i fall där Brottspåföljdsmyndigheten inte får kontakt med den övervakade eller inte kan lokalisera honom eller henne med hjälp av tekniska övervakningsmedel. Brottspåföljdsmyndigheten ska vara skyldig att klarlägga misstanken och registerföra de omständigheter som framkommit i ärendet. Brottspåföljdsmyndigheten bör föra ärendet till behandling av åklagare. Om åklagaren anser att den övervakade har brutit mot sina skyldigheter på ett grovt sätt, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till domstol för avgörande. Om domstolen konstaterar att den övervakade grovt brutit mot sina skyldigheter, ska

den förvandla den icke avtjänade delen av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse. Bestämmelser om förvandling av den resterande övervakningstiden till fängelse föreslås i 26 §.

20 §. Hämtning för att reda ut ett brott mot skyldigheterna. I paragrafen ska föreskrivas om möjlighet att hämta den övervakade till övervakarmöten och för att reda ut ett möjligt brott mot skyldigheter.

I 1 mom. ska föreskrivas om situationer där den övervakade utan någon godtagbar orsak som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har kännedom om underlåter att infinna sig vid ett övervakarmöte eller om han eller hon misstänks på något annat sätt ha brutit mot sina skyldigheter enligt planen för strafftiden och det är sannolikt att han eller hon försöker undvika att brott på skyldigheterna reds ut. Då kan han eller hon hämtas till följande möte som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten fastställt för att reda ut ärendet. Följande möte kan vara ett övervakarmöte som bestäms i planen för strafftiden eller ett annat möte som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten fastställer. Polisen ska ge handräckning vid hämtningen.

I 2 mom. ska det föreskrivas att den som enligt beslutet ska hämtas ska få gripas och tas i förvar högst sex timmar före mötet med övervakaren. Hämtningen ska om möjligt genomföras så att den dömda inte blir föremål för onödig uppmärksamhet.

I 3 mom. ska det ingå en hänvisning till 29 §, där det föreskrivs om beslutanderätt.

21 §. Användning av maktmedel. I paragrafen ska föreskrivas om rätt att använda maktmedel. Användning av maktmedel ska inte vara en självständig befogenhet, utan den ska alltid hänföra sig till skötsel av tjänsteuppdrag vid användning av andra befogenheter som föreskrivs i denna lag. Sålunda ska maktmedel inte få användas annars än för utförande av tjänsteuppdrag. Användning av maktmedel ska alltid vara det sista alternativet.

Härav följer att grunden för användning av maktmedel i allmänhet ska vara motstånd från den övervakades sida. Med motstånd avses den övervakades aktiva eller passiva beteende genom vilket en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten hindras från att utföra sina tjänsteuppdrag. Sådant motstånd kan utgöras av att streta emot medan en kontrollåtgärd utförs, t.ex. en säkerhetskontroll. Enbart en verbal attack utgör inte motstånd, men däremot utgör hot om våld det.

I 1 mom. ska föreskrivas om rätt för en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten att använda maktmedel vid utförandet av ett tjänsteuppdrag i samband med övervakningstiden till ett kombinationsstraff. Maktmedel får endast användas i situationer som är exakt fastställda och avgränsade i lag. Sådana situationer ska vara att avvärja ett brott mot liv eller hälsa, en annan gärning eller händelse som kan äventyra någons hälsa, utförande av ett övervaknings- och kontrolluppdrag samt avlägsnande av övervakningsanordningar.

Användning av maktmedel ska i regel riktas mot den övervakade. Endast i exceptionella situationer kan användning av maktmedel också riktas sig mot någon annan person. Då är det fråga om situationer där maktmedel behöver användas för att avvärja brott mot liv och hälsa eller en annan gärning eller händelse som äventyrar någons hälsa. Det ska vara fråga om exceptionella situationer där det inte är möjligt att vända sig till polisen för att få hjälp.

I övriga situationer som avses i paragrafen ska användning av maktmedel riktas sig mot den övervakade. Med övervaknings- och kontrolluppdrag avses t.ex. utförande av en säkerhetskontroll före placering i Brottspåföljdsmyndighetens fordon. För att garantera säkerheten för Brottspåföljdsmyndighetens tjänstemän och för transporter är det nödvändigt att den övervakade kan fräntas otillåtna och farliga föremål trots att han eller hon motsätter sig åtgärden.

I fråga om en övervakad som vägrar lämna utandnings-, urin- eller salivprov kan det bestämmas att blodprov ska tas på honom eller henne. Om den övervakade motsätter sig åtgärden, kan han eller hon föras till en hälsovårdscentral för tagande av blodprov, vid behov med användning av maktmedel.

Maktmedel ska också kunna användas för att avlägsna övervakningsanordningar.

I övriga situationer än de som nämns i 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska Brottsåtgärdsmyndighetens tjänstemän begära handräckning av polisen.

I 2 mom. ska det föreskrivas om befogenhet att använda maktmedel. Maktmedlen ska enligt bestämmelsen alltid vara behövliga och försvarbara med tanke på omständigheterna. Kravet på behövlighet innebär att maktmedel inte får användas för säkerhets skull, utan först när de andra tillgängliga medlen inte har någon effekt. Kravet på behövlighet föranleder också att användningen av maktmedel ska avslutas genast när motståndet upphör eller situationen annars fås under kontroll.

Försvarbarheten är jämförbar med proportionalitetsprincipen. Maktmedlen ska stå i rimlig och ändamålsenlig proportion till det ändamål som eftersträvas genom tjänsteåtgärden. För bedömningen av försvarbarheten ska i 2 mom. ingå en bestämmelse om vilka faktorer som ska beaktas i bedömningen. Vid bedömningen av försvarbarheten ska hänsyn tas till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till buds samt andra faktorer som påverkar helhetsbedömningen av situationen. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 18 kap. 6 § 2 mom. i fängelselagen.

I 3 mom. ska det föreskrivas om att maktmedelsredskap endast ska få användas av en tjänsteman som har fått lämplig utbildning. Det föreslås att det ska föreskrivas om maktmedelsredskap genom förordning av statsrådet.

I 4 mom. ska ingå en hänvisningsbestämmelse enligt vilken det finns bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

22 §. Inräkning i övervakningstiden. Paragrafen innehåller bestämmelser om inräkning i övervakningstiden.

I 1 mom. föreskrivs om situationer där den övervakade bryter mot den skyldighet att stanna i sin bostad som avses i 4 §. Då ska i den avtjänade övervakningstiden inte inräknas tiden från början av dygnet efter det att han eller hon brutit mot skyldigheten fram till slutet av det dygn då han eller hon återvänder till bostaden eller grips för att överföras till fängelse. Momentets andra mening ska innehålla ett undantag från huvudregeln, eftersom den tid som den övervakade vistats utanför hemmet dock ska inräknas i övervakningstiden, om den övervakade haft ett i 14 § 2 mom. avsett tvingande skäl att avlägsna sig från bostaden. I den avtjänade övervakningstiden inräknas också sådan tid, för vilken den övervakade med stöd av 14 § 1 mom. har beviljats tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden. I bestämmelsen ska det också föreskrivas att om det finns ett sådant hinder som avses i 16 § ska samma räknesätt för övervakningstiden tillämpas som när den dömda avlägsnar sig från bostaden.

I 2 mom. ska det föreskrivas att den tid som den dömda hållits i förvar enligt 24 § och innan övervakningstiden förvandlats till fängelse enligt förfarandet i 26 §, ska räknas in i övervakningstiden. Om domstolen dock inte förvandlar övervakningstiden till fängelse ska tiden för tagande i förvar inräknas i övervakningstiden. Detta kan vara fallet exempelvis när den övervakade har tagits i förvar som misstänkt för grovt brott mot skyldigheterna enligt 19 §, men åklagaren inte väcker åtal eller domstolen inte anser att det föreligger ett grovt brott mot skyl-

digheterna. Tiden då den övervakade hållits i förvar ska då räknas in i hans eller hennes övervakningstid.

I 3 mom. ska föreskrivas om situationer där den övervakade under övervakningstiden förornas att häktas med anledning av ett misstänkt brott. Håkte ska inte alltid vara nödvändigt under den tid som ett nytt brott utreds, eftersom den misstänkte då avtjänar ett kombinationsstraffs övervakningstid och inte utan besvär kan hålla sig undan eller fly från landet. Tiden i håkte på grund av ett misstänkt nytt brott inräknas till den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff.

23 §. Hänvisningsbestämmelser. Den föreslagna bestämmelsen ska innehålla hänvisningsbestämmelser till vissa bestämmelser i lagen om verkställighet av samhällspåföljder och i strafflagen. Genom hänvisningstekniken ska tillämpning av befintliga bestämmelser möjliggöras.

Enligt 1 mom. ska utöver vad som föreskrivs i denna lag på ett kombinationsstraffs övervakningstid tillämpas vad som föreskrivs om övervakaren och den som bistår honom eller henne i 7 §, om övervakarens och biträdande övervakarens uppgifter i 8 § och om ordnande av den centrala övervakningen i 57 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

Paragrafens 2 mom. ska innehålla en hänvisningsbestämmelse till lagen om behandling av personuppgifter vid Brottsförhållandenmyndigheten (1069/2015). Vid registrering och annan behandling av personuppgifter som hänför sig till övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff tillämpas vad som föreskrivs i 6 § 3—5 mom. i den förstnämnda lagen. Uppgifter som hänför sig till verkställigheten av övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff ska gälla innehållet och föreskrifterna i planen för strafftiden, läkemedel som den övervakade använder, som i drogtest syns som positiva resultat, brott mot skyldigheter och påföljderna för dessa samt om andra uppgifter som hänför sig till verkställigheten.

Paragrafens 3 mom. ska innehålla en hänvisningsbestämmelse till 2 kap. 13 § 2 mom. i strafflagen. Momentet ska tillämpas om den övervakade begår ett brott utanför fängelset.

4 kap. Bestämmelser om förfarande och tagande i förvar

24 §. Tagande i förvar av den övervakade. I paragrafen föreskrivs det om en möjlighet att ta den övervakade i förvar eller sända honom eller henne i fängelse. Det är fråga om en säkringsåtgärd för att säkerställa att straffet avtjänas på behörigt sätt i de situationer som anges i lagen. Det finns två möjliga situationer för tagande i förvar: hinder för verkställighet av övervakningstid enligt 16 § och grovt brott mot skyldigheter enligt 19 §.

I 1 mom. föreskrivs det om tagande i förvar när den övervakade har ett i 16 § avsett hinder för inledande av övervakningstiden eller den övervakade på sannolika skäl misstänks för grovt brott mot skyldigheterna enligt 19 §. Vid hinder ska den övervakade tas i förvar, om en sådan ersättande bostad som nämns i motiveringen till 16 § och som lämpar sig för verkställighet av övervakningstiden inte kan ordnas. Vid grovt brott mot skyldigheterna säkras man genom tagande i förvar att brottet reds ut och att påföljden för detta verkställs. En möjlighet till tagande i förvar behövs, eftersom det i allmänhet inte kan anses tillräckligt troligt att den övervakade frivilligt låter sig nås av Brottsförhållandenmyndigheten för att ett grovt brott mot skyldigheterna ska kunna utredas. I bägge fallen ska tagande i förvar i förvar dock inte utnyttjas, om det ska anses klart onödigt. Behovet av denna säkringsåtgärd ska alltså basera sig på individuell prövning.

I 2 mom. föreskrivs det om en skyldighet för den tjänsteman som fattat beslut om tagande i förvar att anmäla saken till tingsrätten. En anmälan ska lämnas utan dröjsmål, dvs. senast da-

gen efter tagandet i förvar. Det är mycket viktigt att anmälan görs snabbt, eftersom tingsrätten enligt 25 § ska behandla ärendet senast inom fyra dygn från tagandet i förvar. Ett särskilt yrkande på tagande i förvar behövs inte, utan tingsrätten behandlar ärendet om tagande i förvar utgående från anmälan. Anmälan lämnas till tingsrätten på den ort där den övervakade tagits i förvar eller till den tingsrätt inom vars domkrets den som avtjänar kombinationsstraffet bor eller stadigvarande vistas.

I 3 mom. anges den rättsliga ställningen för den som tagits i förvar och föreskrivs om beslutanderätten. På behandling av för den som tagits i förvar tillämpas fängelselagen. I fråga om beslutanderätten vid tagande i förvar hänvisas till 29 § 6 mom. En anhållningsberättigad tjänsteman enligt 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen som fattar beslut om tagande i förvar.

25 §. *Behandling av tagande i förvar vid domstol.* I paragrafen föreskrivs det om behandlingen av tagande i förvar vid tingsrätten.

Enligt 1 mom. ska ett ärende som gäller tagande i förvar tas till behandling utan dröjsmål och senast fyra dygn efter det att en anhållningsberättigad tjänsteman eller fängelsedirektören fattat beslut om tagande i förvar. Tidsfristen är densamma som för behandling av ett häktningssyrkande i 3 kap. 5 § i tvångsmedelslagen. Tagande i förvar ska behandlas av tingsrätten, eftersom det i de aktuella situationerna är fråga om frihetsberövande för den som avtjänar ett kombinationsstraff. Tingsrättens beslutanderätt uppfyller de krav som ställs i 7 § i grundlagen när det gäller beslut om frihetsberövande. Det är fråga om ett tvångsmedelssammanträde där det ännu inte handlar om att förvandla övervakningstiden till fängelse. I ett ärende som gäller tagande i förvar är tingsrätten domför med ordföranden ensam. Behandling i en sammansättning med en domare motsvarar behandling i tingsrätten av ett ärende som gäller häktning.

Enligt 2 mom. får ett beslut som gäller tagande i förvar inte överklagas. Förbudet gäller överklagande genom besvär och motsvarar det förbud som finns i 3 kap. 19 § i tvångsmedelslagen i fråga om överklagande av ett beslut i ett häktningssyrkande. Den som tagits i förvar ska ha möjlighet att anföra klagan över domstolens beslut.

26 §. *Förvandling av övervakningstid till fängelse.* I paragrafen föreskrivs det om förvandling av övervakningstid till ovillkorligt fängelse. På den som avtjänar övervakningstid som förvandlats till fängelse tillämpas fängelselagen.

I 1 mom. föreskrivs det att domstolen ska förvandla återstoden av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse, om den dömde på det sätt som avses i 11 § vägrar inleda en övervakningstid, om det finns ett sådant hinder för verkställighet av övervakningstid som avses i 16 § eller om den övervakade på det sätt som avses i 19 § grovt bryter mot sina skyldigheter. Förvandlingen gäller övervakningstiden ända till dess slut.

I 2 mom. ska ingå bestämmelser om förfarandet vid förvandling. Ett ärende som gäller förvandling av övervakningstid till fängelse ska behandlas skyndsamt, eftersom den övervakade sannolikt har tagits i förvar och hans eller hennes rättsliga ställning som dömd som avtjänar ett kombinationsstraff bör utredas så snabbt som möjligt. Behöriga tingsrätter i ärendet är den tingsrätt som i första instans har behandlat det brottmål som gäller kombinationsstraffet samt de tingsrätter inom vars domkretsar den övervakade tagits i förvar eller bor eller stadigvarande vistas. Ett ärende om förvandling till fängelse kan behandlas i en sammansättning med en domare. Den övervakade instäms till behandlingen om förvandling enligt vad som i 11 kap. i rättegångsbalken (4/1734) föreskrivs om instämmande till rättegång som svarande i brottmål.

I 3 mom. föreskrivs det att besvär över ett beslut om förvandling ska behandlas skyndsamt. Beslutet får verkställas även om det överklagas.

27 §. Förvandlingsförhållandet. I paragrafen föreskrivs det om det förvandlingsförhållande som ska iakttas när övervakningstiden förvandlas. Vid förvandling av övervakningstid till ovillkorligt fängelse ska enligt 1 mom. en dag oavtjänad övervakningstid motsvara en dag fängelse och en del av en dag en hel dag fängelse. Förvandlingsförhållandet motsvarar i sak det förvandlingsförhållande som föreskrivs i 83 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

Paragrafens 2 mom. innehåller en hänvisning till 3 kap. 1 § i fängelselagen. Det sägs där att när fängelsestraff på viss tid verkställs ska strafftiden beräknas i dagar. Ett fängelsestraff som dömts ut i år och månader förvandlas till dagar så att ett år blir 365 dagar och en månad blir 30 dagar. Vid beräkning av övervakningstiden i ett kombinationsstraff tillämpas samma beräkningssätt som i fängelselagen.

28 §. Avtjänande av övervakningstiden efter en dom om förvandling till fängelse. I paragrafen föreskrivs det om fortsättande av övervakningstid som förvandlats till fängelse.

Enligt 1 mom. kan Brottspåföljdsmyndigheten låta en dömd vars övervakningstid i enlighet med 26 § har förvandlats till ovillkorligt fängelse avtjäna övervakningstiden. Detta är möjligt om den dömdes förutsättningar att klara av övervakningstiden har förbättrats eller att hindret för verkställighet har upphört så att det är ändamålsenligt att fortsätta övervakningstiden. I sådana fall kan syftet med kombinationsstraffet, dvs. att den dömda gradvis assimileras i samhället, förverkligas. Före beslutet ger Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum sitt utlåtande om förutsättningarna att avtjäna övervakningstiden. Av övervakningstiden avtjänas återstoden av övervakningstiden. En bestämmelse om beslutanderätt ska ingå i 29 §.

Enligt 2 mom. ska Brottspåföljdsmyndigheten ta ett ärende som gäller fortsättande av övervakningstiden till behandling på det sätt som föreskrivs i 8—10 § senast tre månader efter det att beslutet om förvandling av övervakningstiden fattades och därefter minst var tredje månad. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att Brottspåföljdsmyndigheten med jämna mellanrum bedömer den dömdes förutsättningar att klara av övervakningstiden.

5 kap. Bestämmelser om beslutanderätt

29 §. Beslutanderätt. I paragrafen ska föreskrivas om beslutanderätt. I 1 mom. ska det föreskrivas om beslutanderätt för Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum. Enligt bestämmelsen ska Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum fastställa planen för strafftiden enligt 8 § och besluta om ändring av planen för strafftiden enligt 15 §.

I 2 mom. föreskrivs det att verkställighetsdirektören, verkställighetschefen eller en annan tjänsteman som bestäms i arbetsordningen ska svara för beräklandet av strafftiden enligt strafflagen och för inräkning i strafftiden enligt 22 §.

I 3 mom. föreskrivs det att fängelsedirektören, i arbetsordningen föreskrivna tjänstemän som svarar för säkerheten eller sysselsättningen i fängelset, direktören för byrån för samhällspåföljder eller den i arbetsordningen angivna biträdande direktören beslutar om tagande av blodprov enligt 13 § 2 mom., tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden enligt 14 § 1 mom., utredning och framställning till åklagaren enligt 16 §, skriftlig varning enligt 18 § 1 mom., framställning till åklagaren enligt 19 § och ersättning av resekostnader enligt 33 §.

I 4 mom. föreskrivs det att direktören för byrån för samhällspåföljder eller den i arbetsordningen angivna biträdande direktören beslutar om efterlysning av den övervakade enligt 34 §.

I 5 mom. föreskrivs det att en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten ska besluta om annan kontroll av drogfrihet enligt 13 § än tagande av blodprov och om säkerhetskontroll samt om fråntagande av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontrollen enligt 17 § och om utredning enligt 18 § 1 mom.

I 6 mom. föreskrivs det att en anhållningsberättigad polisman beslutar om hämtning enligt 20 §. Beslutet ska göras på begäran av Brottspåföljdsmyndigheten. En tjänsteman som är anhållningsberättigad ska också besluta om tagande i förvar av den övervakade enligt 16 och 19 §.

I 7 mom. föreskrivs det om Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhets beslutanderätt i fall som avses i 28 §, där den dömden ska avtjäna återstoden av övervakningstiden. Beslutet gör på framställning av fängelsedirektören. Före beslutet ger Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum sitt utlåtande i saken enligt 28 §. Ett beslut att placera den dömden i frihet för att avtjäna återstoden av övervakningstiden är exceptionellt. Följden blir att den dömden på basis av beslut av en förvaltningsmyndighet avtjänar sin övervakningstid även om en domstol förvandlat övervakningstiden till ovillkorligt fängelse. Det att beslutet är exceptionellt och av principiell betydelse motiverar den höga nivån för beslutsfattande.

30 §. Handräckning. I paragrafen ska föreskrivas om handräckning av polisen. Bestämmelsen syftar till att möjliggöra, att den övervakade kan hämtas där han eller hon vistas, och efter behov föras till sin bostad eller ett fängelse. Bestämmelsen ska i första hand gälla situationer där den övervakade bedöms vara farlig och handräckning behövs av den anledningen.

Paragrafens 1 mom. motsvarar 1 kap. 11 § i fängelselagen. Fängelselagen tillämpas enligt 1 § i den nämnda lagen på ovillkorliga fängelsestraff. Det föreslås därför att det ska införas en uttrycklig bestämmelse om handräckning av polisen vid verkställigheten av den övervakning som ingår i ett kombinationsstraff.

I 2 mom. ska det föreskrivas om rätten för en tjänsteman vid Brottspåföljdsverket att få handräckning av en anhållningsberättigad tjänsteman, om den övervakade ska tas i förvar på grund av hinder enligt 16 § eller misstanke om grovt brott enligt 19 §.

6 kap. Särskilda bestämmelser

31 §. Förbud att tillämpa bestämmelserna om villkorlig frigivning och övervakad frihet på prov. I paragrafen ska det föreskrivas att bestämmelserna om villkorlig frigivning och övervakad frihet på prov inte ska tillämpas på verkställighet av kombinationsstraff. Orsaken till denna lösning är att ett kombinationsstraff består av en fängelsetid och av en omedelbart därpå följande övervakningstid som ingår i kombinationsstraffet. Tillämpningsförbudet ska också gälla situationer där övervakningstiden förvandlats till ovillkorligt fängelse.

32 §. Utgång av strafftiden vid kombinationsstraff. I paragrafen ska föreskrivas om utgång av strafftiden vid kombinationsstraff. Enligt 1 mom. ska ett kombinationsstraff vara avtjänat i sin helhet när straffets övervakningstid eller en övervakningstid som förvandlats till fängelse har avtjänats.

Enligt andra meningen i 1 mom. ska en övervakad som har avtjänat sitt straff i dess helhet ges ett intyg över avtjänat kombinationsstraff. En motsvarande bestämmelse ingår för närvarande i 78 § 2 mom. i statsrådets förordning om fängelse (548/2015).

I 2 mom. ska det föreskrivas att den övervakade ska infinna sig vid en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten för att lämna tillbaka de tekniska övervakningsanordningar som har använts under övervakningstiden och för andra åtgärder i anslutning till frigivningen. Detta ska

vara förfarandet när övervakningstiden löper ut vid den tidpunkt som bestäms närmare i planen för strafftiden. Övervakningstiden ska också kunna avslutas genom att en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten i samband med ett övervakarmöte eller ett annat möte tar ur bruk och omhändertar de tekniska anordningar som har använts vid verkställigheten av övervakningstiden samt överlämnar handlingarna i anslutning till frigivningen till den person som avtjänat sitt straff.

33 §. Resekostnader. Enligt paragrafen ska Brottspåföljdsmyndigheten med statliga medel betala ersättning för behövliga resekostnader i anslutning till övervakningen av verkställigheten. Sådana resekostnader kan uppstå t.ex. av besök hos en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten. Med resor i anslutning till övervakningen av verkställigheten ska också avses resor som den övervakade företar till hälsovårdscentralen för att lämna ett drogtest.

Utgångspunkten ska vara att den övervakade ska betala de resekostnader som orsakas av deltagande i verksamhet med egna medel. Den övervakade kan vid behov ansöka om utkomststöd eller annat motsvarande stöd från sin hemkommun för att täcka resekostnaderna.

Enligt 2 mom. ska även resekostnader i samband med verksamhet enligt 6 § kunna ersättas med statliga medel, om det i ett enskilt fall är motiverat med hänsyn till att den övervakade är medellös eller med hänsyn till grunden för resekostnaderna. Ersättningen är subsidiär och ska komma i fråga t.ex. när utkomststödet inte räcker till för att täcka dessa kostnader.

Med resekostnadernas storlek avses i allmänhet deras höga belopp i förhållande till den övervakades utkomst. Sådana stora kostnader kan uppstå t.ex. i situationer där den övervakade bor långt från den plats där verksamhetsskyldigheten ska fullgöras. Ersättning för resekostnader som orsakas av fullgörande av verksamhetsskyldigheten kan också ha samband t.ex. med en situation där en person som saknar funktionsförmåga blir tvungen att anlita andra än offentliga fortskaffningsmedel, t.ex. för att delta i rehabilitering.

Resorna ska enligt 3 mom. företas genom användning av det billigaste möjliga samfärdsmedlet, dvs. i allmänhet ett samfärdsmedel i kollektiv trafik, eftersom kostnaderna ska betalas i enlighet med kostnaderna för användning av det billigaste allmänna fortskaffningsmedlet. Ersättning kan vid behov också betalas i förskott.

34 §. Efterlysning. I paragrafen föreslås en bestämmelse om efterlysning i sådana fall där den övervakade inte anträffas eller man inte kan få reda på var han eller hon vistas. Då ska Brottspåföljdsmyndigheten utfärda en efterlysning av personen i fråga.

35 §. Begäran om omprövning. I paragrafen föreslås en bestämmelse om rätt att begära omprövning. Enligt 1 mom. ska den övervakade få begära omprövning av ett beslut av Brottspåföljdsmyndigheten som gäller tagande av blodprov enligt 13 § 2 mom., tillstånd till att tillfälligt avvika från en skyldighet som anges i planen för strafftiden enligt 14 §, frångående av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontroller enligt 17 §, skriftlig varning enligt 18 §, hämtning enligt 20 §, inräkning i strafftiden enligt 22 § och ersättning av resekostnader enligt 33 §.

I paragrafens 2 mom. ska det föreskrivas om beslutanderätt i fråga om omprövningsbegäran. Regiondirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten ska avgöra begäran om omprövning enligt 1 mom. 1—4 och 6 punkten. Verkställighetsdirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten ska avgöra begäran om omprövning enligt 1 mom. 5 punkten, om inte det är fråga om ett beslut som han eller hon själv fattat.

Enligt 3 mom. ska begäran om omprövning framställas skriftligen inom sju dagar från delfåendet av beslutet. På delgivningen tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen. Begäran om omprövning ska lämnas till regiondirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder eller fängelsedirektören. När det är fråga om beslut enligt 1 mom. 5 punkten ska begäran om omprövning lämnas till verkställighetsdirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten. Begäran om omprövning ska behandlas skyndsamt. På behandlingen av begäran om omprövning tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i 91 och 92 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

36 §. Besvär hos förvaltningsdomstolen. I paragrafen ska det föreskrivas om besvär hos förvaltningsdomstolen. I 1 mom. ska det föreskrivas att beslut av regiondirektören eller verkställighetsdirektören med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. I fråga om förfarandet ska det som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) iakttas. Besvären ska anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets regiondirektören har fattat beslutet med anledning av en begäran om omprövning. Besvär över beslut av verkställighetsdirektören ska anföras hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

I 2 mom. föreskrivs om tidsfrist för besvär. Besvär ska anföras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. I momentet hänvisas det även till bestämmelserna 89—92 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, vilka i övrigt ska tillämpas på behandlingen av besvär.

37 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. I 1 mom. ska ingå en bestämmelse om befogenhet att utfärda förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet får bestämmelser utfärdas om de saker som anges i paragrafen, och som utöver övervakningen gäller innehåll i handlingar och registrering av olika åtgärder samt verksamhetsskyldigheten, maktmedelsredskap och ersättning av resekostnader.

I 2 mom. ska ingå en bemyndigandebestämmelse, enligt vilken Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska få meddela närmare föreskrifter om de saker som anges i 2 mom. Brottspåföljdsmyndigheten kan meddela föreskrifter om beredning av övervakningstid, avtjänande av övervakningstid, de grunder på vilka avvikelse från verksamhetsskyldigheten får göras, om situationer som kan anses vara tvingande och oförutsedda samt om innehållet i anmälan till polisen.

38 §. Ikraftträdande. Det föreslås att denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

I paragrafen ska det föreskrivas att på brott som har begåtts före ikraftträdandet av denna lag och på verkställigheten av straff som följer av ett sådant brott tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

1.3 Lag om ändring av lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar

Rubrik. Lagens rubrik ändras så att den bättre motsvarar lagens innehåll.

1 §. Ansökan. Omnämmandet i paragrafens 1 mom. om fångar som förordnats att avtjäna hela strafftiden ska strykas.

9 §. Förbud mot verkställighet av villkorlig frigivning. I paragrafen stryks hänvisningen till 2 c kap. 12 § i strafflagen som ska upphävas.

1.4 Lag om ändring av 17 kap. 37 § i rättegångsbalken

37 §. Paragrafens 3 mom. ändras så att omnämmandet av avtjänande av hela straffet i fängelse ersätts med ett omnämnande av dömande till kombinationsstraff.

Paragrafens 4 mom. upphävs som onödigt eftersom Helsingfors hovrätt enligt förslaget inte ska utföra någon frigivningsprövning och det därför inte finns ett behov att begära utlåtande om fången är farlig.

1.5 Lag om ändring av fängelselagen

3 kap. Beräkning av strafftid

1 §. *Beräkning av längden av fängelsestraff på viss tid.* Till 2 mom. ska fogas en definition på när kombinationsstraff har avtjänats i sin helhet. Ett kombinationsstraff ska ha avtjänats i sin helhet först när den övervakningstid som följer på fängelse eller den övervakningstid som förvandlats till fängelse har upphört.

8 kap. Sysselsättning

14 §. *Beslutanderätt.* Omnämmandet i 2 mom. om fångar som avtjänar straffet i dess helhet ska ändras till att lyda fångar som avtjänar ett kombinationsstraff.

14 kap. Permission

3 §. *Den tidigaste tidpunkten för permission som beviljas på basis av strafftidens längd.* Omnämmandet i 1 mom. om avtjänande av hela straffet ska ändras till avtjänande av ett kombinationsstraff. Till paragrafen ska för klarhetens skull fogas en bestämmelse om hur den tidigaste tidpunkten för permission som beviljas på basis av strafftidens längd för den som avtjänar ett kombinationsstraff ska beräknas. Då ska endast andelen fängelse i ett kombinationsstraff (fängelsetiden) beaktas.

11 §. *Beslutanderätt.* Till 1 mom. ska fogas bestämmelser om beslutanderätt i frågor som gäller betalning av kostnader för resor under permission. Det är fråga om beslut som kan vara föremål för ändringssökande och för närvarande finns det inte i fängelselagen några bestämmelser om vilken instans som beslutar om betalning av kostnaderna för resor under permission. Beslutanderätten ska innehas av samma instans som beslutar om beviljande av permission.

Omnämmandet i 2 mom. 1 punkten om hela straffet ska ändras till kombinationsstraff.

19 kap. Anmälningar och lämnande av upplysningar

5 §. *Anmälningar till polisen.* Till 2 mom. ska fogas ett omnämnande om kombinationsstraff. När den som avtjänar ett kombinationsstraff övergår från fängelset till att avtjäna ett kombinationsstraffs övervakningstid ska en anmälan göras till polisen.

1.6 Lag om ändring av 6 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

6 §. *Samhällspåföljdsregistret.* Paragrafens 3 mom. ska ändras så att det innehåller bestämmelser om behandlingen av uppgifter som hänför sig till verkställigheten av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff. Uppgifter som hänför sig till verkställigheten av övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff är uppgifter om innehållet och föreskrifter-

na i planen för strafftiden, om läkemedel som den övervakade använder, som i drogtest syns som positiva resultat, om brott mot skyldigheter och påföljderna för dessa samt om andra uppgifter som hänför sig till verkställigheten. Det föreslagna 3 mom. behövs för att det på behörigt sätt ska finnas bestämmelser om behandlingen av uppgifter som hänför sig till verkställigheten av övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff. Bestämmelsen har samband med 12 § 1 mom. 4 punkten i lagen om verkställighet av kombinationsstraff. Där föreskrivs det att den övervakade är skyldig att till Brottsförvaltningsmyndigheten lämna de uppgifter om läkemedel som han eller hon använder vilka är nödvändiga med avseende på verkställigheten av övervakningstiden. Om registrering av uppgifter om verkställigheten av övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff ska föreskrivas i ett eget moment eftersom kombinationsstraff inte hör till de egentliga samhällspåföljderna även om dess övervakningstid avtjänas utanför fängelset.

Paragrafens 4 mom. ändras så att den till sitt innehåll motsvarar det som hittills varit 3 mom.

Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom., som till sitt innehåll motsvarar det som hittills varit 4 mom. I detta moment ska det till följd av lagändringen hänvisas till paragrafens 1—4 mom.

1.7 Lag om ändring av 2 § i straffregisterlagen

2 §. Till 1 mom. fogas ett omnämnande om kombinationsstraff. Till 3 mom. 11 punkten fogas ett omnämnande om inledande av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff och avtjänande av kombinationsstraffet. Enligt 2 c kap. 12 § i strafflagen ska ett nytt brott som begås inom tre år efter att fängelsetiden som ingår i ett kombinationsstraff avtjänats utgöra en straffskärpningsgrund, och därför ska också tidpunkten för inledande av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff antecknas i straffregistret. Utöver det ska det göras en anteckning också när ett kombinationsstraff i sin helhet har avtjänats.

1.8 Lag om ändring av 13 och 32 § i lagen om övervakad frihet på prov

13 §. *Beredning av övervakad frihet på prov för livstidsfångar.* Paragrafens rubrik ska ändras så att den i stället för långtidsfångar ska gälla livstidsfångar. Också i paragrafens text ska omnämnandena om fångar som avtjänar hela straffet strykas.

32 §. *Beslutanderätt.* I 1 mom. stryks såsom onödigt omnämnandet av en fånge som avtjänar hela straffet. Paragrafen föreslås också att bearbetas språkligt.

1.9 Lag om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

24 §. *Sekretessbelagda myndighetshandlingar.* I 1 mom. 27 punkten ska ordet långtidsfångar ersättas med ordet livstidsfångar. Ett utlåtande som avgivits för övervakningstiden i samband med ett kombinationsstraff ska vara sekretessbelagt.

1.10 Lag om ändring av 9 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

9 §. *Sekretessbelagda rättegångshandlingar.* Omnämnandet i 1 mom. 4 punkten om långtidsfångar ska ersättas med livstidsfångar. Ett utlåtande som avgivits för en övervakningstid i samband med ett kombinationsstraff ska vara sekretessbelagt.

1.11 Lag om ändring av 1 § i lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter

1 §. Paragrafens 3 mom. ändras så att lagen tillämpas också på övervakad frihet på prov och på kombinationsstraff.

1.12 Lag om ändring 14 § i brottsskadelagen

14 §. *Sakskada som orsakats av någon som avtjänar ett straff i frihet.* Till 1 mom. ska fogas ett omnämnande av att också sådan sakskada ersätts som orsakats av någon som avtjänar en övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff eller som placerats i övervakad frihet på prov.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Enligt 3 kap. 2 § i strafflagen tillämpas på ett brott den lag som gällde när brottet begicks. Enligt artikel 7 i Europakonventionen ska ingen anses skyldig till ett brott på grund av någon gärning eller underlåtenhet som enligt nationell eller internationell rätt inte utgjorde ett brott vid den tidpunkt då den begicks. Ett högre straff än det som var tillämpligt då brottet begicks får inte heller utmätas. Enligt artikel 15 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter får högre straff inte ådömas än det som var tillämpligt vid den tid då brottet begicks.

Det att övervakningen knyts till avtjänandet av hela straffet skärper i någon mån påföljdssystemet i fråga om farliga återfallsförbrytare. Bestämmelsen i strafflagens 2 c kap 11 § om kombinationsstraff och andra bestämmelser som gäller den nya påföljden ska därför tillämpas på ett brott som har begåtts efter det att lagen har trätt i kraft. Det räcker då att det brott för vilket kombinationsstraff döms ut har begåtts efter lagens ikraftträdande.

På avtjänande av hela straffet i fängelse, vilket dömts ut före lagens ikraftträdande, tillämpas den tidigare lagstiftningen, dvs. de bestämmelser som var gällande vid lagens ikraftträdande.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås det att avtjänande av hela strafftiden i fängelse ska ersättas med en ny påföljd, dvs. ett kombinationsstraff, som består av ovillkorligt fängelse och en därpå följande obligatorisk övervakningstid på ett år. Eftersom påföljden åtföljs av obligatorisk övervakning, kommer kombinationsstraff att vara en strängare påföljd för dem som dömts till det än avtjänande av hela strafftiden i fängelse.

Propositionen måste bedömas med utgångspunkt i den i 8 § i grundlagen föreskrivna straffrättsliga legalitetsprincipen. Enligt den bestämmelsen får ingen betraktas som skyldig till ett brott eller dömas till straff på grund av en handling som inte enligt lag var straffbar när den utfördes. För brott får inte heller dömas till strängare straff än vad som var föreskrivet i lag när gärningen begicks.

Enligt artikel 7 i Europakonventionen ska ingen anses skyldig till ett brott på grund av någon gärning eller underlåtenhet som enligt nationell eller internationell rätt inte utgjorde ett brott vid den tidpunkt då den begicks. Ett högre straff än det som var tillämpligt då brottet begicks får inte heller utmätas. Enligt artikel 15 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter får högre straff inte ådömas än det som var tillämpligt vid den tid då brottet begicks.

Propositionen måste bedömas särskilt utifrån vissa krav som ingår i legalitetsprincipen. Sådana är förbudet att använda ett strängare straff än vad som var föreskrivet när gärningen begicks samt kravet att de straff som följer av ett brott ska vara fastställda i lag.

I övergångsbestämmelsen föreslås det för tydlighets skull en uttrycklig bestämmelse om att kombinationsstraff kan dömas ut endast för ett brott som har begåtts efter det att lagen har trätt i kraft. Till denna del är förslaget överensstämmande med ovannämnda förbud mot att döma ut ett strängare straff än vad som var föreskrivet när gärningen begicks. Denna tolkning får stöd av Europadomstolens praxis (*Achour v. Frankrike*, 29.3.2003, stora kammarens dom).

Bestämmelser om kombinationsstraff tas in i strafflagen, och förslaget uppfyller därmed också kravet på att straffen ska vara fastställda i lag. Eftersom kombinationsstraffet kommer att bestå av ovillkorligt fängelsestraff och en efterföljande obligatorisk övervakningstid på ett år, innebär förslaget en skärpning av det straffsystem som är avsett för farliga återfallsförbrytare. I vissa fall, i praktiken troligen få sådana, kan kombinationsstraffet bestå också av det i strafflagen föreskrivna maximistraffet för ett sådant straff som avses i 2 c kap. 11 § i strafflagen och av den därpå följande övervakningstiden.

Det maximistraff som följer av brottet ska i princip framgå av den bestämmelse i strafflagen som gäller kriminalisering av brott. Kravet på att straffet ska vara fastställt i lag tillgodoses så att det i 2 c kap. 11 § i strafflagen tas in en bestämmelse enligt vilken ett kombinationsstraff består av ovillkorligt fängelse i högst den tid som utgör det föreskrivna maximistraffet för brottet och av en omedelbart därpå följande övervakningstid. Bestämmelser om en möjlighet att avvika från det föreskrivna maximistraffet för brottet tas dessutom in i 6 kap. 2 §. I den paragrafen föreskrivs det för närvarande om avvikelse från maximistraffet också när det döms ut ett gemensamt straff i de situationer som avses i 7 kap. i strafflagen. Förslaget överensstämmer således med den straffrättsliga legalitetsprincipen också när det gäller kravet att straffet ska vara fastställt i lag och att bestämmelserna är noggrant avgränsade och exakta bestämmelser.

I tilläggsprotokoll 7 till Europakonventionen föreskrivs det om förbud mot dubbel straffbarhet (*ne bis in idem*). Vid kombinationsstraff ska domstolen döma en person till ett enda straff som består av två olika delar, dvs. fängelsetid och övervakningstid. Domstolen dömer ut bägge straffen samtidigt och i samma process. Förslaget är därmed inte problematiskt när det gäller förbudet mot dubbel straffbarhet.

Grundlagsutskottet har konstaterat att för att kriminaliseringar ska vara acceptabla måste det kunna påvisas ett vägande samhälleligt behov och grunden för inskränkningarna måste vara godtagbar inom systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 23/1997 rd). Denna utgångspunkt gäller också ändringar som görs i det straffrättsliga påföljdssystemet (GrUU 9/2016 rd). Straffpåföljdens stränghet har också anknytning till proportionalitetskravet. Straffpåföljdens stränghet måste stå i rätt proportion till gärningens klanderbarhet och straffsystemet måste genomgående uppfylla proportionalitetskravet (GrUU 56/2014 rd och GrUU 16/2013 rd).

Det föreslagna nya straffet är avsett för farliga återfallsförbrytare. Syftet med det nya straffet är att med hjälp av övervakning stödja återfallsförbrytare och hjälpa dem att klara sig i frihet utan att göra sig skyldiga till brott efter det att de avtjänat ett ovillkorligt fängelsestraff. Övervakningen syftar till att skydda andra personers integritet och trygghet. Genom förslaget undanröjs ett uppenbart missförhållande i den gällande lagen, nämligen att de allra farligaste fångarna för närvarande i huvudsak frigges utan någon som helst övervakning. Förslaget är således påkallat att ett vägande samhälleligt behov. När proportionaliteten bedöms ska det tas hänsyn till hur farlig den person som dömts till kombinationsstraff är som återfallsförbrytare. I

undersökningar har det bevisats att sannolikheten för återfall sjunker efter det första året i frihet efter fängelseiden. Särskilt på grund av dessa orsaker kan även den straffskärpning som följer av att en övervakningstid fogas till straffet anses vara befogad.

Förslaget måste bedömas också med tanke på inskränkningar i den personliga friheten, som tryggas i 7 § i grundlagen. Övervakningstiden innebär en inskränkning i den personliga friheten, eftersom den övervakade är skyldig att bo på en viss plats under övervakningen. Den fängelseiden som ingår i kombinationsstraffet innebär självfallet en inskränkning i den personliga friheten. Inskränkningar i den personliga friheten måste uppfylla de allmänna villkoren för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. Exakta och noggrant avgränsade bestämmelser om inskränkningen måste ingå i lag. Till denna del är propositionen av betydelse också med tanke på den straffrättsliga legalitetsprincipen om vilken föreskrivs i 8 § i grundlagen. Legalitetsprincipen förutsätter att exakta bestämmelser om de straff som följer av ett brott tas in i lag. T.ex. vid behandlingen av villkoren för övervakning av villkorlig frihet har riksdagens grundlagsutskott förutsatt att övervakningen fastställs på ett exakt sätt i lag (GrUU 21/2005 rd). I propositionen föreslås det exakta bestämmelser om innehållet i och genomförandet av övervakningen. Enligt förslaget ska Brottpåföljdsmyndigheten ha beslutanderätten när det gäller övervakningstidens innehåll på individnivå.

Den föreslagna övervakningen omfattar ett år, men dess innehåll ska kunna ändras under övervakningens gång, vilket skapar smidighet i systemet. Den föreslagna övervakningstiden på ett år är inte lång när man jämför den med övervakningstiden t.ex. vid villkorlig frihet, vilken som längst kan vara tre år. När man bedömer om straffet är proportionerligt måste man också ta hänsyn till om de brott som begås av denna kategori av gärningsmän är synnerligen allvarliga och vilken sannolikheten för återfall i brott är. Det bör dock noteras att påföljden vid grova brott kan vara att domstolen förvandlar den återstående övervakningstiden till ovillkorlig fängelse. Även i sådana fall kan den dömda på nytt få avtjäna övervakningstid. Den föreslagna regleringen motsvarar bestämmelserna om verkställighet av reststraff vid villkorlig frihet i 75 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, med den skillnaden att maximitiden för verkställighet av reststraff är 14 dagar. Av dessa orsaker är förslaget inte problematiskt heller med tanke på proportionalitetskravet.

I samband med att de gällande lagarna om samhällspåföljder stiftades gav riksdagens grundlagsutskott utlåtanden om regeringspropositioner som gällde lagstiftning om övervakningsstraff och elektronisk övervakning i öppna anstalter (GrUU 30/2010 rd) och lagstiftning om övervakad frihet på prov (GrUU 4/2013 rd). De föreslagna bestämmelserna om innehållet i och verkställigheten av teknisk övervakning är till sina principer nästan likadana som de lagar som stiftats med grundlagsutskottets medverkan. Vid verkställandet av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff ska övervakningsanordningar dock inte installeras i den övervakades hem, utan övervakningen ska ske genom att en anordning fästs på den övervakades kropp eller åtföljer den övervakade. Myndigheten ska således inte ha behörighet att få tillträde till den övervakades bostad och således inte heller att göra intrång i den i grundlagen tryggade hemfriden.

Enligt regeringens uppfattning kan lagförslagen godkännas i vanlig lagstiftningsordning. För att i synnerhet legalitetsprincipen och proportionalitetskravet ska kunna bedömas är det dock önskvärt att ett utlåtande om propositionen inhämtas hos grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 2 b kap. 5 § 1 mom., 2 c kap. 4, 7 och 8 §, 10 § 4 mom., 11 §, 12 §, 13 § 2 mom. samt 14 § 1 och 2 mom., 6 kap. 1 § 2 mom. och 2 § samt rubriken för 6 § och 1 mom. i 7 kap.,

sådana de lyder 2 b kap. 5 § 1 mom. i lag 520/2001, 2 c kap. 4 och 7 § samt 10 § 4 mom. i lag 1099/2010, 8 1 i lag 628/2013, 11 § i lagarna 780/2005, 735/2015 och 1718/2015, 12 § i lagarna 780/2005 och 628/2013, 13 § 2 mom. och 14 kap. 1 och 2 mom. i lag 780/2005, 6 kap. 1 § 2 mom. i lag 1195/2014 och 2 § i lag 515/2003 samt rubriken för 6 § och 6 § 1 mom. i 7 kap. i lag 751/1997, samt

fogas till 8 kap. en ny 10 a § som följer:

2 b kap.

Villkorligt fängelse

5 §

Förordnande om verkställighet av villkorligt fängelse

Domstolen kan bestämma att ett villkorligt fängelsestraff ska verkställas, om den dömde under prövotiden begår ett brott för vilket han eller hon enligt domstolens prövning borde dömas till ovillkorligt fängelse eller kombinationsstraff och om åtal för detta brott har väckts inom ett år från prövotidens utgång. För det straff som ska verkställas och det straff som döms ut för det brott som begåtts under prövotiden bestäms då ett gemensamt ovillkorligt fängelsestraff tillsammans med fängelsestraff eller kombinationsstraff som ska dömas ut samtidigt för andra brott, med iakttagande av vad som bestäms i 2 c kap. 11 § och 7 kap.

2 c kap.

Om fängelse

4 §

Sammanräkning av fängelsestraff

Om den dömde samtidigt ska avtjäna flera fängelsestraff på viss tid eller övervakningstider som ingår i ett kombinationsstraff och ett gemensamt fängelsestraff inte bestäms för dessa, ska de räknas samman i fängelset.

Fängelse på livstid omfattar de fängelsestraff, kombinationsstraff, förvandlingsstraff för böter och arreststraff som verkställs på samma gång som fängelsestraff på livstid.

7 §

Villkorlig frigivning från flera fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång

En fånge som avtjänar flera fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång frigges villkorligt efter att ha avtjänat den tid av straffet som utgör summan av den tid som ska avtjänas av varje straff enligt den kvotdel som avses i 5 § 2 mom. När kvotdelar räknas samman beaktas inte delar av en dag.

En fånge som avtjänar flera fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång ska frigges villkorligt senast när straff har avtjänats sammanlagt i högst 15 år. Om ett eller flera fängelsestraff på viss tid och dessutom fängelsetid som ingår i ett kombinationsstraff ska verkställa på samma gång, ska fången dock frigges villkorligt senast när straff har avtjänats sammanlagt i högst 20 år. På verkställigheten av övervakningen tillämpas bestämmelserna i 11 § 5 mom. Vid beräkningen av maximitider ska de avräkningar som enligt 6 kap. 13 § ingår i straffen beaktas.

Om en fånge som avtjänar ett fängelsestraff på viss tid eller ett kombinationsstraff eller en häktad gör sig skyldig till ett brott som avses i 11 § 2 mom. 1 punkten, kan domstolen på yrkande av åklagaren besluta att bestämmelserna i 2 mom. i denna paragraf om de maximitider som ska avtjänas inte tillämpas på det straff som döms ut.

8 §

Övervakad frihet på prov

En fånge kan placeras i med tekniska anordningar och på annat sätt övervakad frihet på prov utanför fängelset tidigast sex månader före den villkorliga frigivningen.

10 §

Villkorlig frigivning från fängelse på livstid

Bestämmelser om behandlingen av ärendet vid Helsingfors hovrätt finns i lagen om förfarandet vid frigivning av livstidsfångar (781/2005).

11 §

Kombinationsstraff

När en domstol dömer ut ett straff, kan den på yrkande av åklagaren besluta att den åtalade döms till ett kombinationsstraff som består av ovillkorligt fängelse i högst den tid som enligt de bestämmelser som tillämpas på fallet utgör maximistraffet för brottet och av en omedelbart därpå följande övervakningstid på ett år. På kombinationsstraff ska vad som föreskrivs om villkorlig frigivning och övervakad frihet på prov inte tillämpas.

För att kombinationsstraff ska kunna dömas ut förutsätts att

1) gärningsmannen döms till fängelse på viss tid, minst tre år, för mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, grov våldtäkt, grovt sexuellt utnyttjande av barn, grovt rån, grovt sabotage, folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, aggressionsbrott, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning, brott som begåtts i terroristiskt syfte eller för försök till något sådant brott eller medverkan till det,

2) gärningsmannen under de tio år som föregick brottet gjort sig skyldig till ett brott som nämns i 1 punkten, eller gjort sig skyldig till ett sådant brott inom tre år från det att han eller

hon frigivits från avtjänande av fängelseiden för kombinationsstraff eller från fängelse på livstid, och

3) gärningsmannen på basis av de omständigheter som framgår av brotten och en utredning enligt 17 kap. 37 § 3 mom. i rättegångsbalken ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

När något annat straff än fängelse på livstid döms ut för två eller flera brott och åtminstone ett av brotten är ett brott som nämns i 2 mom. 1 punkten för vilket gärningsmannen enligt domstolens prövning ska dömas till kombinationsstraff, döms kombinationsstraff ut för brotten. I ett kombinationsstraff tillämpas på fängelseidens längd vad som i 7 kap. 2 § föreskrivs om maximi- och minimitiden för gemensamt fängelsestraff på viss tid. Också i de situationer som avses i detta moment är övervakningstidens längd ett år.

Övervakningstiden är sammanlagt ett år också när flera kombinationsstraff ska verkställas samtidigt.

Om den som avtjänar ett kombinationsstraff samtidigt har ett fängelsestraff på viss tid som ska verkställas och från vilket han eller hon frigges i villkorlig frihet, och han eller hon samtidigt börjar avtjäna övervakningstiden för kombinationsstraffet, tillämpas vid verkställigheten lagen om verkställighet av kombinationsstraff (/). Prövotiden i villkorlig frihet löper under denna tid. Om prövotiden i villkorlig frihet är längre än övervakningstiden för kombinationsstraffet, tillämpas vid verkställigheten av den resterande prövotiden vad som föreskrivs om prövotid i villkorlig frihet.

12 §

Kombinationsstraff som straffskärpningsgrund

Om den som avtjänat fängelseiden som ingår i ett kombinationsstraff begår ett sådant brott inom tre år från fängelseidens slut som han eller hon enligt domstolens prövning ska dömas till ovillkorligt fängelse för, utgör detta en straffskärpningsgrund.

13 §

Prövotid i villkorlig frihet

För den som dömts till fängelse på livstid är prövotiden i villkorlig frihet och reststraffet tre år.

14 §

Beslut om verkställighet av reststraff

En domstol kan på yrkande av åklagaren besluta att ett reststraff ska verkställas, om den dömde under prövotiden begår ett brott för vilket han eller hon enligt domstolens prövning ska dömas till ovillkorligt fängelse eller kombinationsstraff och för vilket åtal väckts inom ett år från utgången av prövotiden. Med iakttagande av bestämmelserna i 7 kap. bestäms då ett gemensamt ovillkorligt fängelsestraff eller ett kombinationsstraff för det reststraff som ska verkställas, det straff som döms ut för det brott som begåtts under prövotiden samt de fängelsestraff som samtidigt döms ut för andra brott. Reststraffet skall emellertid inte anses som det strängaste straff som avses i 5 § 2 mom. i nämnda kapitel. När domstolen bestämmer längden av det reststraff som ska verkställas ska den beakta det som föreskrivs i 2 mom.

Domstolen kan bestämma att ett reststraff inte skall verkställas särskilt när

1) en stor del av prövotiden har avtjänats innan det brott som avses i 1 mom. ägde rum,

- 2) reststraffet är kort,
 - 3) det straff som döms ut för ett brott som begåtts under prøvotiden är kort, eller
 - 4) ett beslut om verkställighet av reststraff skulle leda till ett oskäligt resultat för gärningsmannen på grund av annat som följer av ett brott som begåtts under prøvotiden eller av domen.
-

6 kap.

Om bestämmande av straff

1 §

Straffarter

Ungdomsstraffet är ett särskilt straff för ett brott som någon har begått före fyllda 18 år. Kombinationsstraffet är ett särskilt straff som döms ut enligt 2 c kap. 11 § för ett allvarligt brott som begåtts av en återfallsförbrytare.

2 §

Straffskala och avvikelser från den

Ett straff bestäms enligt den straffskala som gäller för brottet i fråga. Från den kan avvika enligt 8 §. Maximistraffet enligt straffskalan får överskridas så som anges i 2 c kap. 11 §. Maximistraffet enligt straffskalan får överskridas också så som anges i 7 kap.

7 kap.

Om gemensamt straff

6 §

Beaktande av ett tidigare utdömt fängelsestraff eller kombinationsstraff

Om den som har dömts till ett ovillkorligt fängelsestraff eller kombinationsstraff åtalas för ett annat brott som han eller hon begått innan detta straff dömts ut, kan det tidigare ovillkorliga fängelsestraffet eller kombinationsstraffet skäligen beaktas som en straffnedsättningsgrund eller strafflindringsgrund vid bestämmandet av det nya straffet. För det nya brottet får också ett fängelsestraff som är kortare än den minimitid som i lag anges för brottet dömas ut eller det tidigare straffet anses som en tillräcklig påföljd också för det brott som senare blivit föremål för behandling.

8 kap.

Om preskription

10 a §

När utdömt kombinationsstraff förfaller

Om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, tillämpas på när kombinationsstraff förfaller vad som föreskrivs i 10 § 2 mom. Den tid efter vilken ett kombinationsstraff förfaller bestäms utifrån längden på det fängelsestraff som ingår i kombinationsstraffet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På brott som har begåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om verkställighet av kombinationsstraff

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om innehållet i och verkställigheten av kombinationsstraff. Bestämmelser om förutsättningarna för att en domstol ska kunna döma till ett kombinationsstraff finns i 2 c kap. 11 § i strafflagen (39/1889).

På verkställighet av ovillkorligt fängelse som ingår i ett kombinationsstraff tillämpas vad som i fängelselagen (767/2005) föreskrivs om verkställighet av fängelse.

2 §

Syftet med och innebörden av en övervakningstid

Syftet med den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff är att genom en planmässig och gradvis frigivning upprätthålla och främja färdigheterna för anpassning i samhället för den som avtjänar övervakningstiden (den övervakade).

En övervakningstid innebär en i planen för strafftiden angiven skyldighet för den övervakade att stanna i sin bostad, avhålla sig från att använda droger, delta i verksamhet som anvisas honom eller henne, förbinda sig till övervakning och iaktta andra skyldigheter som föreskrivs i denna lag.

3 §

Myndighet med ansvar för verkställigheten

För verkställigheten av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff svarar Brottspåföljdsmyndigheten.

4 §

Skyldighet att stanna i bostaden

Den övervakade är skyldig att stanna i den bostad som avses i 8 § under det antal timmar i dygnet som anges i planen för strafftiden och veckoschemat, dock högst i nio timmar per dygn. Skyldigheten att stanna i bostaden ska tidsplaneras till mellan klockan 21 och 6, om inget annat följer av den verksamhet som avses i 6 § eller av det tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden som avses i 14 §.

Övervakningstiden kan verkställas också på något annat lämpligt ställe, där den övervakade tas in för vård eller rehabilitering eller av någon annan motsvarande orsak. I fråga om en sådan plats tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om bostad.

5 §

Drogfrihet

Den övervakade får inte vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel under övervakarmötena eller på platsen för arbete, rehabilitering, utbildning eller någon annan verksamhet som hänför sig till verkställigheten av övervakningstiden eller under sådana sammankomster som verkställigheten förutsätter.

Under övervakningstiden får den övervakade inte använda narkotika som avses i 3 § 1 mom. i narkotikalagen (373/2008).

6 §

Deltagande i verksamhet

I planen för strafftiden ska för den övervakade uppställas en skyldighet att utföra arbete eller att delta i övervakarmöten, rehabilitering, verksamhetsprogram eller annan motsvarande verksamhet som upprätthåller eller främjar hans eller hennes sociala färdigheter och beredskap för ett liv utan kriminalitet. Till sin natur ska verksamheten vara sådan att den kan övervakas på ett tillförlitligt sätt.

Sammankomster som hänför sig till fullgörandet av verksamhetsskyldigheten och den övriga verksamheten ska förläggas till en tid som inte infaller mellan klockan 21 och 6, om det inte av orsaker som beror på arbetet eller verksamheten anges något annat i planen för strafftiden. Verksamheten ska omfatta minst 5 och får omfatta högst 50 timmar per vecka. Bestämmelser om verksamheten meddelas i den plan för strafftiden som avses i 8 §.

7 §

Övervakning

Iakttagandet av den plan för strafftiden som avser övervakningstiden övervakas med hjälp av tekniska anordningar som ges till den övervakade eller fästs på honom eller henne vid handleden, vristen eller midjan, eller med en kombination av sådana anordningar.

De tekniska anordningar som används i övervakningen får inte möjliggöra teknisk avlyssning enligt 10 kap. 16 § i tvångsmedelslagen (806/2011) eller optisk observation enligt 10 kap. 19 § enligt den lagen inom områden som omfattas av hemfriden.

Brottsförhållanden ska hålla tillräcklig kontakt med den övervakade samt ordna möten mellan en övervakare och den övervakade i syfte att följa med förändringar i den övervakades förhållanden och stödja honom eller henne vid avtjänandet av straffet. Innehållet i och det tekniska genomförandet av övervakningen bestäms individuellt utifrån det uppskattade behovet av övervakning. Bestämmelser om kontroll av drogfrihet finns i 13 §.

Vid övervakningen ska onödig uppmärksamhet undvikas. Övervakningen ska genomföras så att den inte begränsar någons rättigheter i större omfattning eller orsakar större olägenhet än vad som är nödvändigt för att genomföra uppgiften.

2 kap.

Beredning av placering i övervakning

8 §

Plan för strafftiden och tidsplan

Brottspåföljdsmyndigheten ska utarbeta en plan för strafftiden som avser övervakningstiden i ett kombinationsstraff i god tid innan fången placeras i sådan övervakning. Vid beredning av planen ska fången höras.

I planen för strafftiden ska antecknas det datum då övervakningstiden börjar och det datum den slutar. Planen för strafftiden ska innehålla bestämmelser om

- 1) den övervakades bostad och den tid som den övervakade är skyldig att stanna i sin bostad,
- 2) innehållet i verksamhetsskyldigheten samt dess timantal per vecka och behövliga restider,
- 3) den övervakades skyldighet att avhålla sig från att använda droger,
- 4) övervakningen och de övervakningsanordningar den förutsätter,
- 5) övervakarmöten,
- 6) eventuella begränsningar i att vistas inom bestämda områden eller att träffa en brottspartner eller annan namngiven person,
- 7) kontakter mellan den övervakade och Brottspåföljdsmyndigheten,
- 8) stödåtgärder som främjar en ändamålsenlig verkställighet av övervakningen,
- 9) den övervakades övriga skyldigheter som är nödvändiga med tanke på verkställigheten av kombinationsstraffet.

Brottspåföljdsmyndigheten sammanställer dessutom ett veckoschema för avtjänandet av övervakningstiden.

Planen för strafftiden ska i behövlig utsträckning utarbetas i samarbete med socialvårds-, hälsovårds-, boende- och arbetskraftsmyndigheterna i den dömdes hem- eller boningskommun, andra myndigheter samt privata sammanslutningar och enskilda personer.

Planen för strafftiden delges fången personligen. Fången ska ges en noggrann utredning av innehållet i de bestämmelser och skyldigheter som hänför sig till övervakningstiden i anslutning till ett kombinationsstraff, av påföljderna av brott mot dessa och av övriga omständigheter som är nödvändiga med tanke på verkställigheten av övervakningstiden.

9 §

Beredning av verkställigheten av en övervakningstid

Brottspåföljdsmyndigheten har skyldighet att reda ut om det ställe för deltagande i verksamhet enligt 6 § lämpar sig för verkställigheten av övervakningstiden.

För verkställigheten av övervakningstiden har Brottspåföljdsmyndigheten i frågor som gäller utredning av förutsättningarna för övervakningstiden eller iakttagandet av bestämmelserna i planen för strafftiden rätt att efter behov vara i kontakt med myndigheter och privata sammanslutningar som berörs av verkställigheten av övervakningstiden.

Innan Brottspåföljdsmyndigheten fastställer bestämmelserna i planen för strafftiden för en fänge som ska placeras i övervakning ska Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum begära en bedömning från Enheten för hälso- och sjukvård för fångar av risken för att fången i fråga begår ett våldsbrott.

10 §

Hörande av andra än fången

Verkställigheten av övervakningstiden i ett kombinationsstraff förutsätter att de personer som bor i samma bostad som fången och som har uppnått myndighetsåldern av sin egen bestämda vilja har samtyckt till att övervakningstiden verkställs i bostaden. Samtycket ska ges skriftligen.

Även personer under 18 år som bor i bostaden i fråga ska tillfrågas om sin åsikt. En minderårig ska vid behov höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna på det sätt som föreskrivs i 20 § i barnskyddslagen (417/2007). Övervakningstiden får inte verkställas i bostaden, om den minderårige av grundad anledning motsätter sig verkställigheten och med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå är mogen att bedöma saken.

11 §

Återtagande av samtycke

Om en myndig person som bor i samma bostad som den som dömts till kombinationsstraff av grundad anledning skriftligen återtar det samtycke som avses i 10 §, ska Brottspåföljdsmyndigheten utreda, om övervakningstiden som ingår i kombinationsstraffet kan verkställas i en annan bostad.

I samband med utredningen ska den dömda och den person som bor i samma bostad höras.

Om ingen lämplig bostad finns för verkställighet av ett kombinationsstraff, tillämpas bestämmelserna i 16 § om förhinder.

3 kap.

Skyldigheter för den övervakade och övervakning av att skyldigheterna fullgörs

12 §

Allmänna skyldigheter för den övervakade

Den övervakade är skyldig att

1) stanna i sin bostad enligt 4 §, iaktta skyldigheten avseende drogfrihet enligt 5 § och delta i verksamhet enligt 6 § på det sätt som bestäms i planen för strafftiden och förbinda sig till övervakningen av övervakningstiden enligt 7 §,

2) iaktta planen för strafftiden och veckoschemat,

3) anmäla sig hos en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller en polisinsättning på det sätt som Brottspåföljdsmyndigheten bestämmer,

4) lämna Brottspåföljdsmyndigheten sådana uppgifter om medicinering som nödvändiga med avseende på verkställigheten av övervakningstiden,

5) hantera de övervakningsanordningar som avses i 7 § 1 mom. omsorgsfullt och följa anvisningarna om hur de ska användas.

13 §

Kontroll av drogfrihet

Den övervakade ska för kontroll av drogfriheten på uppmaning lämna utandnings-, saliv- eller urinprov. I samband med detta kan den övervakade också förpliktas att infinna sig vid en lämplig enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, Enheten för hälso- och sjukvård för fångar, en hälsovårdscentral eller en enhet enligt lagen om missbrukarvård (41/1986) för att lämna urinprov.

Om den övervakade vägrar lämna utandnings-, urin- eller salivprov utan giltig orsak, kan det bestämmas att blodprov ska tas på honom eller henne.

Om den övervakade på basis av ett saliv- eller urinprov konstateras ha använt berusningsmedel, ska resultatet verifieras av ett laboratorium som uppfyller kvalitetskraven för narkotikatest. Förfarandet är detsamma även om resultatet av snabbtestet är negativt, om det finns anledning att misstänka att resultatet är felaktigt.

14 §

Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden

Den övervakade kan i enstaka fall få tillstånd att låta bli att följa en bestämmelse i planen för strafftiden, om det behövs av en orsak som hänför sig till hans eller hennes familj, hälsovård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller av någon annan motsvarande godtagbar orsak. Den övervakade är skyldig att hos Brottspåföljdsmyndigheten i god tid på förhand ansöka om tillstånd att låta bli att följa planen.

Den övervakade får utan föregående tillstånd låta bli att följa en bestämmelse i planen för strafftiden, om det i ett enskilt fall är nödvändigt på grund av att han eller hon har insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd och tvingande omständighet som påverkar verkställigheten av kombinationsstraffet. I ett sådant fall är den övervakade skyldig att utan dröjsmål anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. Bestämmelser om det beslut som ska fattas med anledning av anmälan finns i 29 §.

15 §

Ändring av planen för strafftiden

Planen för strafftiden kan ändras, om förhållandena förändras väsentligt eller det finns någon annan därmed jämförbar orsak.

Planen för strafftiden kan också ändras, om detta med beaktande av fullgörandet av skyldigheterna är motiverat för att på nytt fastställa behovet av övervakning eller den övervakades skyldigheter.

16 §

Hinder för verkställighet av övervakningstid

Om den övervakade byter bostad eller om förhållandena i hans eller hennes bostad ändras så att övervakningstiden inte längre kan verkställas där, ska Brottspåföljdsmyndigheten reda ut huruvida övervakningstiden kan verkställas i någon annan bostad eller på någon annan plats som bestäms för den övervakade i planen för strafftiden.

Om verkställigheten av övervakningstiden inte kan fortsätta eller om tillräcklig övervakning inte kan ordnas på grund av ett hinder som avses i 1 mom. eller på grund av att den övervakade drabbas av en sjukdom eller en olycka som kräver institutionsvård eller något annat liknande hinder, ska den övervakade tas i förvar i enlighet med 24 §.

Om Brottspåföljdsmyndigheten anser att det finns hinder för verkställigheten enligt 1 eller 2 mom. ska den utan dröjsmål vidta åtgärder för att föra ärendet till behandling av åklagare. Om åklagaren anser att det finns hinder för verkställigheten av övervakningstid, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till domstol för avgörande. Om domstolen konstaterar att ett hinder finns för verkställigheten, ska den förvandla den oavtjänade delen av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse. Bestämmelser om förfarandet finns i 26 §.

17 §

Säkerhetskontroll

Den övervakade får granskas för att säkerheten vid verkställigheten av övervakningstiden för kombinationsstraffet ska kunna säkerställas och ordningen tryggas.

Vid säkerhetskontrollen har en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten rätt att med hjälp av en metalldetektor, någon annan motsvarande teknisk anordning eller en tränad hund, eller

genom en ytlig undersökning av kläderna granska den övervakade för att säkerställa att han eller hon inte innehar några föremål eller ämnen som kan äventyra säkerheten eller vars innehav i övrigt har förbjudits i lag eller med stöd av lag.

Den tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som genomför säkerhetskontrollen har rätt att frånta den övervakade föremål eller ämnen som avses i 2 mom. och som påträffas vid säkerhetskontrollen eller på något annat sätt. De fråntagna föremålen och ämnena ska lämnas till polisen eller, om det inte finns något hinder för det enligt lag, utan dröjsmål återlämnas till den övervakade.

Vid en säkerhetskontroll ska onödigt uppmärksamhet undvikas. Kontrollen ska genomföras så att den inte ingriper i någons rättigheter i större omfattning eller orsakar större olägenhet än vad som är nödvändigt för att uppgiften ska kunna utföras.

18 §

Brott mot skyldigheter

Om den övervakade bryter mot sina skyldigheter enligt 12 eller 13 §, ska Brottspåföljdsmyndigheten ge honom eller henne en skriftlig varning. När en varning ges ska den övervakade underrättas om vad fortsatt brott mot skyldigheterna kan leda till. Om brottet mot skyldigheterna konstateras vara ringa och det inte är upprepat, kan den övervakade ges en anmärkning i stället för en skriftlig varning.

Vid misstanke om brott mot skyldigheter ska Brottspåföljdsmyndigheten utreda saken.

Myndigheter och privata sammanslutningar som berörs av verkställigheten av övervakningstiden får trots sekretessbestämmelserna underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om den övervakade brutit mot bestämmelserna i planen för strafftiden.

19 §

Grovt brott mot skyldigheter

Den övervakade bryter grovt mot sina skyldigheter, om han eller hon upprepade gånger

- 1) anländer drogad till ett möte som hör till övervakningstiden,
- 2) försöker hindra att de tekniska övervakningsanordningarna fungerar,
- 3) uppehåller sig på ett annat än i planen för strafftiden tillåtet område.

Brott mot skyldigheter betraktas som grova också när den övervakade bryter mot sina skyldigheter enligt 12 eller 13 § på ett sätt som uppvisar uppenbar likgiltighet för tillbörligt avtjänande av övervakningstiden.

Om den övervakade på det sätt som avses i 1 eller 2 mom. grovt bryter mot sina skyldigheter, kan han eller hon tas i förvar i enlighet med 24 §.

Vid misstanke om grovt brott mot skyldigheter ska Brottspåföljdsmyndigheten vidta åtgärder för att föra ärendet till åklagaren för behandling. Om åklagaren anser att den övervakade har brutit mot sina skyldigheter på ett grovt sätt, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till domstol för avgörande. Brottspåföljdsmyndigheten ska utan dröjsmål vidta åtgärder för att föra ärendet till behandling av åklagare. Om domstolen konstaterar att den övervakade grovt brutit mot sina skyldigheter, ska den förvandla den oavtjänade delen av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse. Bestämmelser om förfarandet finns i 26 §.

20 §

Hämtning för att reda ut ett brott mot skyldigheterna

Om den övervakade utan någon godtagbar orsak som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har kännedom om underlåter att infinna sig vid ett övervakarmöte eller om den över-

vakade misstänks på något annat sätt ha brutit mot sina skyldigheter enligt planen för strafftiden och det är sannolikt att han eller hon försöker undvika att ärendet reds ut, kan han eller hon hämtas till följande möte som en tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten bestämt för att reda ut ärendet. Polisen ska ge handräckning vid hämtningen, om inte det anses vara uppenbart oändamålsenligt med hämtning.

Den som enligt beslutet ska hämtas får gripas och tas i förvar tidigast sex timmar före mötet med övervakaren. Hämtningen ska om möjligt genomföras så att den övervakade inte blir föremål för onödig uppmärksamhet.

Bestämmelser om beslutanderätt i fråga om hämtning finns i 29 §.

21 §

Användning av maktmedel

Vid utförandet av ett tjänsteuppdrag i samband med verkställigheten av övervakningstid har en tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten rätt att använda maktmedel för att avvärja ett brott mot liv eller hälsa eller en annan gärning eller händelse som kan äventyra någons hälsa och för att utföra övervaknings- och kontrolluppdrag samt för att avlägsna övervakningsanordningar.

Maktmedlen ska vara behövliga och försvarbara med tanke på omständigheterna. Vid bedömningen av försvarbarheten ska hänsyn tas till hur viktigt och brådsnande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till buds samt andra faktorer som påverkar helhetsbedömningen av situationen.

Maktmedelsredskap får användas endast av en tjänsteman som har fått behörig utbildning.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

22 §

Inräkning i övervakningstiden

Om den övervakade bryter mot sin skyldighet enligt 4 § att stanna i sin bostad, ska i övervakningstiden inte inräknas tiden från början av dygnet efter överträdelsen fram till slutet av det dygn då han eller hon återvänder till bostaden eller grips för att föras tillbaka till bostaden eller för att tas i förvar. Om den övervakade har avlägsnat sig från bostaden av ett i 14 § 2 mom. avsett tvingande skäl, ska tiden dock inräknas i den avtjänade övervakningstiden. Också sådan övervakningstid som inte avtjänats på grund av hinder som avses i 16 § ska inräknas i strafftiden.

Den tid som den dömda hållits i förvar ska inräknas i den avtjänade övervakningstiden.

Om den övervakade under övervakningstiden förordnas att häktas med anledning av ett misstänkt brott, ska häktningstiden inräknas i kombinationsstraffets strafftid.

23 §

Hänvisningsbestämmelser

Utöver vad som föreskrivs i denna lag, ska vid verkställighet av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff iakttas vad som i 7 § i lagen om verkställighet av samhällsordningsföreskrifter (400/2015) föreskrivs om övervakaren och den som bistår honom eller henne, i den lagens 8 § om övervakarens och biträdande övervakarens uppgifter och i den lagens 57 § om ordnande av den centrala övervakningen.

Vid behandling av uppgifter som gäller verkställigheten av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff ska 6 § 3—5 mom. i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015) iakttas.

Om den övervakade begår ett brott utanför fängelset, ska 2 kap. 13 § 2 mom. i strafflagen iakttas.

4 kap.

Bestämmelser om förfarande och tagande i förvar

24 §

Tagande i förvar av den övervakade

Den övervakade ska som en säkerhetsåtgärd för att trygga verkställigheten av straffet tas i förvar om det finns hinder för verkställigheten av övervakningstiden eller om han eller hon på sannolika skäl misstänks för grovt brott mot skyldigheter och säkerhetsåtgärden inte måste betraktas som klart onödig. Den som tagits i förvar ska föras till närmaste fängelse eller till det fängelse där han eller hon avtjänat den fängelsestid som ingår i ett kombinationsstraff.

Brottspåföljdsmyndigheten ska utan dröjsmål och senast följande dag efter tagandet i förvar anmäla ärendet till tingsrätten på den ort där den som avtjänar kombinationsstraffet tagits i förvar eller till den tingsrätt inom vars domkrets han eller hon bor eller stadigvarande vistas.

På behandling av den som tagits i förvar tillämpas fängelselagen. Bestämmelser om beslutanderätt finns i 29 § 6 mom.

25 §

Behandling av tagande i förvar vid domstol

Tingsrätten ska ta ett ärende som gäller tagande i förvar till behandling utan dröjsmål och senast inom fyra dygn efter tagandet i förvar. Tingsrättens beslut om tagandet i förvar är i kraft tills tingsrätten meddelat sitt beslut i fråga om förvandling av övervakningstid. Om förutsättningar för tagande i förvar saknas, ska tingsrätten bestämma att den som tagits i förvar ska frigges. Tingsrätten är domför med ordföranden ensam.

Ett beslut om tagande i förvar får inte överklagas.

26 §

Förvandling av övervakningstid till fängelse

Om grunderna för förvandlande av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse föreskrivs i 16 och 19 §.

Ett ärende om förvandling av övervakningstiden till fängelse ska behandlas skyndsamt i den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den övervakade tagits i förvar eller inom vars domkrets den övervakade bor eller stadigvarande vistas. Tingsrätten är domför med ordföranden ensam. I övrigt iakttas vad som föreskrivs om rättegång i brottmål.

Besvär över ett beslut som domstolen har fattat ska behandlas skyndsamt. Domstolens beslut får verkställas även om det överklagas.

27 §

Förvandlingsförhållandet

Vid förvandlingen av övervakningstid till ovillkorligt fängelse motsvarar en dag oavtjänad övervakningstid en dag fängelse. Om en del av en dag som ingår i övervakningstiden avtjänats, anses den utgöra en helt avtjänad dag. På beräkandet av den övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff tillämpas i övrigt 3 kap. 1 mom. i fängelselagen.

28 §

Avtjänande av övervakningstiden efter en dom om förvandling till fängelse

Brottspåföljdsmyndigheten kan låta den dömda fortsätta avtjäna övervakningstid som förvandlats till ovillkorligt fängelse som övervakningstid om den dömdes förutsättningar att klara av övervakningstiden förbättrats så att det är ändamålsenligt att denne fortsätter avtjäna den som sådan. Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum ger sitt utlåtande om förutsättningarna att avtjäna övervakningstiden. I ett sådant fall avtjänas den del av övervakningstiden som återstod innan den förvandlades till fängelse, dock så att den tid som avtjänats i fängelse dras av.

Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum ska vid prövning av ett ärende som gäller fortsättande av övervakningstiden vidta åtgärder som avses i 8—10 § senast tre månader efter beslutet om förvandling av övervakningstiden, och därefter minst var tredje månad.

5 kap.

Bestämmelser om beslutanderätt

29 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum fastställer planen för strafftiden enligt 8 § och beslutar om ändring av planen för strafftiden enligt 15 §.

Verkställighetsdirektören, verkställighetschefen eller någon annan i arbetsordningen angiven tjänsteman svarar för beräkning av strafftiden och för i 22 § avsedd inräkning i strafftiden.

Fängelsedirektören, i arbetsordningen angivna tjänstemän som svarar för sysselsättningen eller säkerheten i fängelset, direktören för byrån för samhällspåföljder eller den i arbetsordningen angivna biträdande direktören beslutar om

- 1) tagande av blodprov enligt 13 § 2 mom.,
- 2) tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden enligt 14 § 1 mom.,
- 3) beslut som ska fattas med anledning av anmälan enligt 14 § 2 mom.,
- 4) utredning och framställning till åklagaren enligt 16 §,
- 5) skriftlig varning enligt 18 § 1 mom.,
- 6) framställning till åklagaren enligt 19 §,
- 7) ersättning av resekostnader enligt 33 §.

Direktören för byrån för samhällspåföljder eller den i arbetsordningen angivna biträdande direktören beslutar om efterlysning enligt 34 §.

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om annan kontroll av drogfrihet enligt 13 § än tagande av blodprov och om säkerhetskontroll samt om fråntagande av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontrollen enligt 17 § och om utredning enligt 18 § 1 mom.

En tjänsteman som enligt 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen är anhållningsberättigad beslutar på begäran av Brottspåföljdsmyndigheten om hämtning enligt 20 § samt om tagande i förvar enligt 16 och 19 §.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar på framställning av fängelsedirektören om att den dömda ska avtjäna av återstoden av övervakningstiden enligt 28 §.

30 §

Handräckning

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få handräckning av polisen enligt polislagen (872/2011) för att utföra ett tjänsteuppdrag.

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få handräckning av en anhållningsberättigad tjänsteman för tagande i förvar enligt 16 och 19 §.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

31 §

Förbud att tillämpa bestämmelserna om villkorlig frigivning och övervakad frihet på prov

På verkställighet av kombinationsstraff ska vad som föreskrivs om villkorlig frigivning och övervakad frihet på prov inte tillämpas.

32 §

Utgång av strafftiden vid kombinationsstraff

Kombinationsstraffet har avtjänats i sin helhet när den övervakningstid som ingår i straffet eller den övervakningstid som förvandlats till fängelse har avtjänats. En övervakad som avtjänat sitt straff i dess helhet ska ges ett intyg över avtjänat kombinationsstraff.

När övervakningstiden vid den tidpunkt som bestäms närmare i planen för strafftiden löper ut, ska den övervakade infinna sig vid en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten för att lämna tillbaka de tekniska övervakningsanordningar som har använts under övervakningstiden och för andra åtgärder i anslutning till frigivningen. Övervakningstiden kan också avslutas genom att en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten i samband med ett övervakarmöte eller ett annat möte tar ur bruk och omhändertar de tekniska anordningar som har använts vid verkställigheten av övervakningstiden samt överlämnar de handlingar som gäller frigivningen till den person som avtjänat sitt straff.

33 §

Resekostnader

Till den övervakade betalas med statliga medel kostnader för resor som behövs med tanke på övervakningen av verkställigheten.

Även resekostnader i samband med verksamhet enligt 6 § 1 mom. kan ersättas med statliga medel, om det i ett enskilt fall är motiverat med hänsyn till att den övervakade är medellös eller med hänsyn till grunden för resekostnaderna.

Kostnaderna betalas enligt de kostnader som användning av det billigaste allmänna fortskaffningsmedlet föranleder.

34 §

Efterlysning

Om den övervakade ska tas i förvar och inte anträffas och det inte går att få reda på var den övervakade vistas, ska Brottspåföljdsmyndigheten utfärda en efterlysning av honom eller henne.

35 §

Begäran om omprövning

Den övervakade får begära omprövning av Brottspåföljdsmyndighetens beslut om

- 1) tagande av blodprov enligt 13 § 2 mom.,
- 2) tillstånd till att tillfälligt avvika från en skyldighet som anges i planen för strafftiden enligt 14 §,
- 3) fråntagande av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontroller enligt 17 §,
- 4) skriftlig varning enligt 18 §,
- 5) inräkning i strafftiden enligt 22 §,
- 6) ersättning av resekostnader enligt 33 §.

Regiondirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten avgör begäran om omprövning enligt 1 mom. 1—4 och 6 punkten. Verkställighetsdirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten avgör begäran om omprövning enligt 1 mom. 5 punkten, om inte det är fråga om ett beslut som han eller hon själv fattat.

Begäran om omprövning av ett beslut ska framställas skriftligen inom sju dagar från delfåendet av beslutet. Begäran om omprövning ska lämnas till regiondirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder eller fängelsedirektören. Om det är fråga om beslut enligt 1 mom. 5 punkten, ska begäran om omprövning lämnas till verkställighetsdirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten. Begäran om omprövning ska behandlas skyndsamt. På behandlingen av begäran om omprövning tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i 91 och 92 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

36 §

Besvär hos förvaltningsdomstolen

Beslut av regiondirektören eller verkställighetsdirektören med anledning av en begäran om omprövning och andra beslut av verkställighetsdirektören får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvären ska anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets regiondirektören har fattat beslutet med anledning av en begäran om omprövning. Besvär över beslut av verkställighetsdirektören ska anföras hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Besvär ska anföras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. På behandlingen av besvär tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i 89—92 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

37 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) hur de handlingar som hänför sig till övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff ska upprättas och behandlas samt om innehållet i handlingarna,

- 2) säkerhetskontroller och registrering av dem,
 - 3) hur ett misstänkt berusningstillstånd hos den övervakade ska konstateras och registreras,
 - 4) hur den övervakades brott mot sina skyldigheter ska utredas och registreras,
 - 5) hurdan verksamhet som kan godkännas som verksamhet enligt 6 §,
 - 6) säkerhetskontroller och registrering av föremål och ämnen som lämnas till polisen,
 - 7) formen för och innehållet i beslut om tagande i förvar,
 - 8) tillåtna maktmedelsredskap,
 - 9) ersättning av resekostnader för den som avtjänar övervakningstid,
 - 10) hur tidpunkten för frigivning bestäms.
- Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet får meddela närmare föreskrifter om
- 1) beredning av övervakningstid,
 - 2) avtjänande av övervakningstid,
 - 3) grunderna för avvikelse från verksamhetsskyldigheten,
 - 4) tvingande och oförutsedda situationer enligt 14 § 2 mom. samt om innehållet i anmälan enligt det momentet,
 - 5) det förfarande som ska iakttas vid frigivning.

38 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

På brott som har begåtts före ikraftträdandet av denna lag och på verkställigheten av straff som följer av ett sådant brott tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar (781/2005) lagens rubrik, 1 §
1 mom. och 9 §, av dem 1 § 1 mom. och 9 § sådana de lyder i lag 737/2011, som följer:

Lag

om förfarandet vid frigivning av livstidsfångar

1 §

Ansökan

Ett ärende som gäller villkorlig frigivning av fångar som dömts till fängelse på livstid ska
behandlas vid Helsingfors hovrätt, där ärendet väcks på ansökan av fången i fråga.

9 §

Förbud mot verkställighet av villkorlig frigivning

När Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet för ett ärende som gäller villkorlig
frigivning till Helsingfors hovrätt för ny behandling på det sätt som avses i 2 c kap. 10 § 3
mom. i strafflagen, kan hovrätten förbjuda verkställigheten av beslutet om villkorlig frigivning
för den tid den nya behandlingen pågår.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av 17 kap. 37 § i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i rättegångsbalken 17 kap. 37 § 4 mom., sådan den lyder i lag 732/2015, och
ändras 17 kap. 37 § 3 mom., sådant det lyder i lag 732/2015, som följer:

17 kap.

Om bevisning

37 §

Innan ett beslut om dömande till kombinationsstraff enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen fattas, ska den åtalade åläggas att genomgå sinnesundersökning. Domstolen ska samtidigt begära ett utlåtande om huruvida den åtalade ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av fängelselagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i fängelselagen (767/2005) 3 kap. 1 § 2 mom., 8 kap. 14 § 2 mom., 14 kap. 3 § 1 mom. och 11 § 1 och 2 mom. samt 19 kap. 5 § 2 mom., sådana de lyder, 3 kap. 1 § 2 mom., 8 kap. 14 § 2 mom. och 19 kap. 5 § 2 mom., i lag 393/2015 och 14 kap. 3 § 1 mom. och 11 § 1 och 2 mom. i lag 735/2011, som följer:

3 kap.

Beräkning av strafftid

1 §

Beräkning av längden av fängelsestraff på viss tid

Den avräkning av tiden för frihetsberövande som utförs med stöd av 6 kap. 13 § i strafflagen (39/1889) räknas i dagar. Avräkningen beaktas i straffverkställigheten enligt vad som fastställts i domstolens beslut. En avräkning som hänför sig till en och samma kalendertid beaktas endast en gång. Om den dömda under den nämnda kalendertiden har avtjänat ett fängelsestraff eller förvandlingsstraff, ska avräkning inte göras för denna tid. Fängelsestraffet är helt avtjänat när den prøvotid som avses i 2 c kap. 13 § i strafflagen har löpt ut. Ett kombinationsstraff är helt avtjänat när den övervakningstid som följer på fängelsestraffet eller den övervakningstid som förvandlats till fängelse har löpt ut.

8 kap.

Sysselsättning

14 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset för fångar som avtjänar livstids fängelse samt för fångar som avtjänar kombinationsstraff enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen.

14 kap.

Permission

3 §

Den tidigaste tidpunkten för permission som beviljas på basis av strafftidens längd

Permission på basis av strafftidens längd kan på ansökan beviljas när två tredjedelar, dock minst två månader, har avtjänats av strafftiden fram till villkorlig frigivning eller av fängelsetiden som hör till kombinationsstraffet enligt 2 c kap. i strafflagen (fängelsetid).

11 §

Beslutanderätt

Beslut om beviljande och återkallande av permission samt om tidigareläggning enligt 3 § 3 mom. och betalning av kostnader för resor under permission enligt 10 § 2 mom. fattas av fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhets- eller sysselsättningsansvarig.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om permission och betalning av kostnader för resor under permission, om

1) den som avtjänar fängelse på livstid eller ett kombinationsstraff ansöker om permission med stöd av 2—5 §, eller

2) permissionen gäller vistelse i någon annan stat än Finland.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

5 §

Anmälningar till polisen

Polisen ska underrättas om frigivning av en fånge som dömts för mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, grov våldtäkt eller grovt sexuellt utnyttjande av barn samt om frigivning av en fånge som dömts till kombinationsstraff.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten
(1069/2015) 6 § 3 och 4 mom. samt
fogas till 6 § ett nytt 5 mom. som följer:

6 §

Samhällspåföljdsregistret

Samhällspåföljdsregistret innehåller uppgifter som hänför sig till verkställigheten av övervakningstiden enligt lagen om verkställighet av kombinationsstraff (/) om innehållet och bestämmelserna i planen för strafftiden, om läkemedel som den övervakade använder och som syns som positiva resultat i drogtest, om brott mot skyldigheter och påföljderna för dessa samt andra uppgifter som hänför sig till verkställigheten.

I samhällspåföljdsregistret ingår ett klientregister för socialvård som innehåller uppgifter som har samband med de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. om behovet av socialvård för brottsmisstänkta eller personer som avtjänar samhällspåföljder och om socialvårdstjänster, stödåtgärder eller andra förmåner inom socialvården som dessa får. Bestämmelser om sekretessplikten när det gäller uppgifter som ingår i det klientregister för socialvård som avses ovan och om övrig behandling av uppgifter finns i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015).

I uppgifterna om brottsmisstänkta eller personer som avtjänar samhällspåföljder kan det även ingå sådana för behandlingen av de frågor som avses i 1—4 mom. nödvändiga uppgifter som gäller nära anhöriga till brottsmisstänkta eller till dem som avtjänar samhällspåföljder, eller som gäller andra personer.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 2 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 2 § 1 mom. och 2 § 3 mom. 11 punkten, sådana de lyder, 2 § 1 mom. i lag 331/2011 och 2 § 3 mom. 11 punkten, i lag 215/2012, som följer:

2 §

I straffregistret antecknas på basis av domstolarnas meddelanden uppgifter om avgöranden genom vilka någon i Finland har dömts till ovillkorligt fängelse, kombinationsstraff, övervakningsstraff, samhällstjänst eller villkorligt fängelse eller till böter, samhällstjänst eller övervakning utöver villkorligt fängelse, till ungdomsstraff, böter i stället för ungdomsstraff eller till avsättning, eller genom vilka någon lämnats obestraftad med stöd av 3 kap. 4 § 1 eller 2 mom. i strafflagen (39/1889). I straffregistret antecknas dock inte uppgifter om förvandlingsstraff för böter eller fängelsestraff eller övervakningsstraff som har dömts ut med stöd av civiltjänstlagen (1446/2007) eller värnpliktslagen (1438/2007). I straffregistret antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka en juridisk person har dömts till samfundsbot.

I straffregistret antecknas följande uppgifter:

11) frigivning från fängelse, oavtjänat reststraff, prøvotidens utgång vid villkorlig frihet, inledande av en övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff och avtjänande av kombinationsstraff,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

8.

Lag

om ändring av 13 och 32 § i lagen om övervakad frihet på prov

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) rubriken för 13 § och 13 § 1 och 2 mom. samt 32 § 1 mom., sådana rubriken för 13 § och 13 § 1 mom. samt 32 § 1 mom. lyder i lag 404/2015 och 13 § 2 mom. i lag 1643/2015, som följer:

13 §

Beredning av övervakad frihet på prov för livstidsfångar

Vid beredningen av övervakad frihet på prov för fångar som avtjänar fängelsestraff på livstid, ska fängelset ge ett utlåtande om huruvida förutsättningarna för frihet på prov uppfylls. Till utlåtandet ska fogas ett förslag till plan för strafftiden för friheten på prov, en bedömning av genomförandet av planen för strafftiden samt andra handlingar som behövs. Förslaget till plan för strafftiden ska innehålla de uppgifter som avses i 14 §. Till handlingarna fogas skriftliga samtycken av fången och den person eller de personer som avses i 3 § 2 mom. Förslaget till plan för strafftiden, de övriga behövliga handlingarna och fängelsets utlåtande sänds till bedömningscentrumet inom den brottspåföljdsregion som behandlar ärendet.

Bedömningscentrumet ska vid behov stå i kontakt med de myndigheter, inrättningar, sammanslutningar och enskilda personer som berörs av verkställigheten av friheten på prov samt vid behov kalla fången personligen till bedömningscentrumet för en bedömning. Bedömningscentrumet ger sitt utlåtande om huruvida den övervakade friheten på prov i fråga om fången som avtjänar ett fängelsestraff på livstid upprätthåller och främjar hans eller hennes färdigheter för anpassning i samhället, samt reder ut huruvida de övriga förutsättningarna för övervakad frihet på prov uppfylls. Särskilda bestämmelser gäller för utlåtandet från Enheten för hälso- och sjukvård för fångar.

32 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om placering av en fånge som avtjänar fängelse på livstid i övervakad frihet på prov. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, om tillståndet gäller att personen i fråga avlägsnar sig från Finlands territorium.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 24 § 1 mom. 27 punkten, sådan den lyder i lag 405/2015, som följer:

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

27) handlingar som innehåller uppgifter om rättspsykiatrisk sinnesundersökning av en åtalad, påföljdsutredning av en ung brottsmisstänkt, plan för strafftiden för ungdomsstraff, påföljdsutredning i samband med samhällstjänst eller övervakningsstraff som utförs i stället för fängelsestraff, utredning av förutsättningarna för övervakningsstraff, plan för strafftiden, frigivningsplan, övervakningsplan samt utlåtande som lämnats för förfarandet vid frigivning av livstidsfångar eller för övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff,

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) 9 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 406/2015, som följer:

9 §

Sekretessbelagda rättegångshandlingar

En rättegångshandling är sekretessbelagd till den del den innehåller

4) uppgifter om rättspsykiatrisk sinnesundersökning av en åtalad, påföljdsutredning av en ung brottsmisstänkt, plan för strafftiden för ungdomsstraff, påföljdsutredning i samband med samhällstjänst eller övervakningsstraff som utförs i stället för fängelsestraff, utlåtande som lämnats för förfarandet vid frigivning av livstidsfångar eller för övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff eller uppgifter som finns i straffregistret,

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter (894/1946) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 334/2011, som följer:

1 §

Denna lag tillämpas även på den som i stället för att hållas i anstalt har förordnats till eller placerats i arbete utom anstalten eller som utan lön utför arbete eller uppgifter som hör till övervakningsstraff, samhällstjänst eller ungdomsstraff. Lagen tillämpas dessutom på den som utför uppgifter eller fullföljer program som ingår i övervakning av villkorlig frihet, övervakad frihet på prov eller övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 14 § i brottsskadelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i brottsskadelagen (1204/2005) rubriken för 14 § och 14 § 1 mom., sådana de lyder i lag 335/2011, som följer:

14 §

Sakskada som orsakats av någon som avtjänar ett straff i frihet

Med stöd av denna lag ersätts sakskada som någon som har dömts till övervakningsstraff, samhällstjänst eller ungdomsstraff eller någon som avtjänar en övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff eller som placerats i övervakad frihet på prov, vid utförandet av oavlönat arbete eller oavlönade uppgifter som hör till straffet, har orsakat den som har ordnat tjänstgöringsplatsen eller platsen där orientering i arbetslivet och i utförande av arbete ges, eller orsakat en utomstående.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 26 januari 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

1.

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 2 b kap. 5 § 1 mom., 2 c kap. 4, 7 och 8 §, 10 § 4 mom., 11 §, 12 §, 13 § 2 mom. samt 14 § 1 och 2 mom., 6 kap. 1 § 2 mom. och 2 § samt rubriken för 6 § och 1 mom. i 7 kap.,
 sådana de lyder 2 b kap. 5 § 1 mom. i lag 520/2001, 2 c kap. 4 och 7 § samt 10 § 4 mom. i lag 1099/2010, 8 1 i lag 628/2013, 11 § i lagarna 780/2005, 735/2015 och 1718/2015, 12 § i lagarna 780/2005 och 628/2013, 13 § 2 mom. och 14 kap. 1 och 2 mom. i lag 780/2005, 6 kap. 1 § 2 mom. i lag 1195/2014 och 2 § i lag 515/2003 samt rubriken för 6 § och 6 § 1 mom. i 7 kap. i lag 751/1997, samt
fogas till 8 kap. en ny 10 a § som följer:

Gällande lydelse

2 b kap.

Villkorligt fängelse

5 §

Förordnande om verkställighet av villkorligt fängelse

Domstolen kan bestämma att ett villkorligt fängelsestraff skall verkställas, om den dömd under prøvotiden begår ett brott för vilket han eller hon enligt domstolens prövning borde dömas till ovillkorligt fängelse och om åtal för detta brott har väckts inom ett år från prøvotidens utgång. För det straff som skall verkställas och det straff som döms ut för det brott som begåtts under prøvotiden bestäms då ett gemensamt ovillkorligt fängelsestraff tillsammans med fängelsestraff som skall dömas ut samtidigt för andra brott, med iakttagande av vad som bestäms i 7 kap.

2 c kap.

Om fängelse

Föreslagen lydelse

2 b kap.

Villkorligt fängelse

5 §

Förordnande om verkställighet av villkorligt fängelse

Domstolen kan bestämma att ett villkorligt fängelsestraff ska verkställas, om den dömd under prøvotiden begår ett brott för vilket han eller hon enligt domstolens prövning borde dömas till ovillkorligt fängelse *eller kombinationsstraff* och om åtal för detta brott har väckts inom ett år från prøvotidens utgång. För det straff som ska verkställas och det straff som döms ut för det brott som begåtts under prøvotiden bestäms då ett gemensamt ovillkorligt fängelsestraff tillsammans med fängelsestraff *eller kombinationsstraff* som ska dömas ut samtidigt för andra brott, med iakttagande av vad som bestäms i 2 c kap. 11 § och 7 kap.

2 c kap.

Om fängelse

Gällande lydelse

4 §

Sammanräkning av fängelsestraff

Om den dömda samtidigt ska avtjäna flera fängelsestraff på viss tid och ett gemensamt fängelsestraff inte bestäms för dessa, ska de räknas samman i fängelset.

Fängelse på livstid omfattar de fängelsestraff, förvandlingsstraff för böter och arreststraff som verkställs på samma gång som fängelsestraff på livstid.

7 §

Villkorlig frigivning från flera fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång

En fånge som avtjänar flera fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång frigges villkorligt efter att ha avtjänat den tid av straffet som utgör summan av den tid som ska avtjänas av varje straff enligt den kvotdel som avses i 5 § 2 mom., 11 § 1 mom. eller 12 § 1 mom. När kvotdelar räknas samman beaktas inte delar av en dag.

En fånge som avtjänar flera fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång ska frigges villkorligt senast när straff har avtjänats sammanlagt i högst 15 år. Om det emellertid med stöd av 11 § har bestämts att redan ett av de fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång ska avtjänas i sin helhet, ska fången frigges villkorligt senast när straff har avtjänats sammanlagt i högst 20 år. Vid beräkningen av maximitiden ska de avräkningar som enligt 6 kap. 13 § ingår i straffen beaktas.

Om en fånge som avtjänar ett fängelsestraff på viss tid eller en häktad gör sig skyldig till ett brott som avses i 11 § 1 mom. 1 punkten, kan domstolen på yrkande av åklagaren besluta att bestämmelserna i 2 mom. i denna paragraf om de maximitider som ska avtjänas inte tillämpas på det straff som döms ut.

8 §

Övervakad frihet på prov

En fånge kan placeras i med tekniska an-

Föreslagen lydelse

4 §

Sammanräkning av fängelsestraff

Om den dömda samtidigt ska avtjäna flera fängelsestraff på viss tid *eller kombinationsstraff* och ett gemensamt fängelsestraff inte bestäms för dessa, ska de räknas samman i fängelset.

Fängelse på livstid omfattar de fängelsestraff, *kombinationsstraff*, förvandlingsstraff för böter och arreststraff som verkställs på samma gång som fängelsestraff på livstid.

7 §

Villkorlig frigivning från flera fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång

En fånge som avtjänar flera fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång frigges villkorligt efter att ha avtjänat den tid av straffet som utgör summan av den tid som ska avtjänas av varje straff enligt den kvotdel som avses i 5 § 2 mom. När kvotdelar räknas samman beaktas inte delar av en dag.

En fånge som avtjänar flera fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång ska frigges villkorligt senast när straff har avtjänats sammanlagt i högst 15 år. Om emellertid *redan ett av de fängelsestraff på viss tid som verkställs på samma gång ska avtjänas som fängelsestraff som ingår i ett i 11 § avsett kombinationsstraff*, ska fången frigges villkorligt senast när straff har avtjänats sammanlagt i högst 20 år. *På övervakningen tillämpas bestämmelserna i 11 § 3 mom.* Vid beräkningen av maximitiden ska de avräkningar som enligt 6 kap. 13 § ingår i straffen beaktas.

Om en fånge som avtjänar ett fängelsestraff på viss tid eller en häktad gör sig skyldig till ett brott som avses i 11 § 1 mom. 1 punkten, kan domstolen på yrkande av åklagaren besluta att bestämmelserna i 2 mom. i denna paragraf om de maximitider som ska avtjänas inte tillämpas på det straff som döms ut.

8 §

Övervakad frihet på prov

En fånge kan placeras i med tekniska an-

Gällande lydelse

ordningar och på annat sätt övervakad frihet på prov utanför fängelset tidigast sex månader före den villkorliga frigivningen *eller frigivningen efter avtjänande av hela straffet*.

10 §

Villkorlig frigivning från fängelse på livstid

Bestämmelser om behandlingen av ärendet vid Helsingfors hovrätt finns i lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar.

11 §

Avtjänande av hela strafftiden i fängelse

När en domstol dömer ut ett straff, kan den på yrkande av åklagaren besluta att den dömda frigives från fängelset först när han eller hon avtjänat hela den ådömda strafftiden, om

1) gärningsmannen döms till fängelse på viss tid, minst tre år, för mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, grov våldtäkt, grovt sexuellt utnyttjande av barn, grovt rån, grovt sabotage, folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, aggressionsbrott, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning, brott som begåtts i terroristiskt syfte eller för försök till något sådant brott eller medverkan till det,

2) gärningsmannen under de tio år som föregick brottet gjort sig skyldig till ett brott som nämns i 1 punkten, eller det brott som nämns i 1 punkten har begåtts inom tre år efter det att han eller hon frigivits från avtjänande av hela strafftiden i fängelse eller från fängelse på livstid, eller han eller hon har frigivits villkorligt på det sätt som avses i 12 § 1 mom., och

3) gärningsmannen på basis av de omständigheter som framgår av brotten och en utredning enligt 17 kap. 37 § 3 mom. i rättegångsbalken ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

När ett gemensamt fängelsestraff på viss tid döms ut för två eller flera brott, förutsätter det beslut som avses i 1 mom. att åtminstone ett av brotten är ett brott som nämns i sagda moment och att straffet för detta brott skulle

Föreslagen lydelse

ordningar och på annat sätt övervakad frihet på prov utanför fängelset tidigast sex månader före den villkorliga frigivningen.

10 §

Villkorlig frigivning från fängelse på livstid

Bestämmelser om behandlingen av ärendet vid Helsingfors hovrätt finns i lagen om förfarandet vid frigivning av *livstidsfångar*.

11 §

Kombinationsstraff

När en domstol dömer ut ett straff, kan den på yrkande av åklagaren besluta att den *åtalade döms till ett kombinationsstraff som består av ovillkorligt fängelse i högst den tid som enligt de bestämmelser som tillämpas på fallet utgör maximistraffet för brottet och av en omedelbart därpå följande övervaknings-tid på ett år. På kombinationsstraff ska vad som föreskrivs om villkorlig frigivning och övervakad frihet på prov inte tillämpas.*

För att kombinationsstraff ska kunna dömas ut förutsätts att

1) gärningsmannen döms till fängelse på viss tid, minst tre år, för mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, grov våldtäkt, grovt sexuellt utnyttjande av barn, grovt rån, grovt sabotage, folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, aggressionsbrott, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning, brott som begåtts i terroristiskt syfte eller för försök till något sådant brott eller medverkan till det,

2) gärningsmannen under de tio år som föregick brottet gjort sig skyldig till ett brott som nämns i 1 punkten, eller gjort sig skyldig till ett sådant brott inom tre år från det att han eller hon frigivits från avtjänande av fängelse-tiden för kombinationsstraff eller från fängelse på livstid, och

3) gärningsmannen på basis av de omständigheter som framgår av brotten och en utredning enligt 17 kap. 37 § 3 mom. i rätte-

Gällande lydelse

vara ett fängelsestraff på viss tid i minst tre år om straffet dömdes ut separat.

Föreslagen lydelse

gångsbalken ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

När något annat straff än fängelse på livstid döms ut för två eller flera brott och åtminstone ett av brotten är ett brott som nämns i 2 mom. 1 punkten för vilket gärningsmannen enligt domstolens prövning ska dömas till kombinationsstraff, döms kombinationsstraff ut för brotten. I ett kombinationsstraff tillämpas på fängelsetidens längd vad som i 7 kap. 2 § föreskrivs om maximi- och minimitiden för gemensamt fängelsestraff på viss tid. Också i de situationer som avses i detta moment är övervakningstidens längd ett år.

Övervakningstiden är sammanlagt ett år också när flera kombinationsstraff ska verkställas samtidigt.

Om den som avtjänar ett kombinationsstraff samtidigt har ett fängelsestraff på viss tid som ska verkställas och från vilket han eller hon frigges i villkorlig frihet, och han eller hon samtidigt börjar avtjäna övervakningstiden för kombinationsstraffet, tillämpas vid verkställigheten lagen om verkställighet av kombinationsstraff (/). Prövotiden i villkorlig frihet löper under denna tid. Om prövotiden i villkorlig frihet är längre än övervakningstiden för kombinationsstraffet, tillämpas vid verkställigheten av den resterande prövotiden vad som föreskrivs om prövotid i villkorlig frihet.

12 §

Ny domstolsbehandling

Den som förordnats att avtjäna hela strafftiden ska frigges villkorligt efter att ha avtjänat fem sjättedelar av straffet, om han eller hon inte längre ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet. Vid prövningen kan hänsyn också tas till huruvida fången förbinder sig att iaktta villkoren för sådan läkemedelsbehandling och eventuellt tillhörande annan behandling och stöd som avses i 4 § i lagen om övervakad frihet på prov. Villkorlig frigivning enligt detta moment kan ske tidigast när det förflutit tre år av fängelsetiden.

Före den villkorliga frigivningen kan fången placeras i övervakad frihet på prov.

12 §

Kombinationsstraff som straffskärpningsgrund

Om den som avtjänat fängelsetiden som ingår i ett kombinationsstraff begår ett sådant brott inom tre år från fängelsetidens slut som han eller hon enligt domstolens prövning ska dömas till ovillkorligt fängelse för, utgör detta en straffskärpningsgrund.

Gällande lydelse

Om Brottsföljdsmyndigheten anser att frigivning som avses i 1 mom. måste omprövas på grund av ett brott som uppdagats före den villkorliga frigivningen, sådan återkallelse av samtycke som avses i 23 § 1 mom. i lagen om övervakad frihet på prov eller sådan återkallelse av frihet på prov som avses i 26 § 1 mom. i den lagen, ska myndigheten föra ärendet till Helsingfors hovrätt för ny behandling. Förfarandet är detsamma i ärenden som gäller inräkning i strafftiden enligt 28 § i lagen om övervakad frihet på prov och 3 kap. 7 § i fängelselagen.

Bestämmelser om behandlingen av ärendet vid Helsingfors hovrätt finns i lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar.

13 §

Prövotid i villkorlig frihet

För den som dömts till fängelse på livstid är prövotiden i villkorlig frihet och reststraffet tre år. *Om den som förordnats att avtjäna hela strafftiden i fängelse begår ett brott som avses i 14 § 1 mom. inom tre år från det att han eller hon frigivits från avtjänande av hela strafftiden, utgör detta en straffskärpningsgrund.*

14 §

Beslut om verkställighet av reststraff

En domstol kan på yrkande av åklagaren besluta att ett reststraff skall verkställas, om den dömde under prövotiden begår ett brott för vilket han eller hon enligt domstolens prövning skall dömas till ovillkorligt fängelse och för vilket åtal väckts inom ett år från utgången av prövotiden. Med iakttagande av bestämmelserna i 7 kap. bestäms då ett gemensamt ovillkorligt fängelsestraff för det reststraff som skall verkställas, det straff som döms ut för det brott som begåtts under prövotiden samt de fängelsestraff som samtidigt döms ut för andra brott. Reststraffet skall emellertid inte anses som det strängaste straff som avses i 5 § 2 mom. i nämnda kapitel. När domstolen bestämmer längden av det reststraff som skall verkställas skall den be-

Föreslagen lydelse

13 §

Prövotid i villkorlig frihet

För den som dömts till fängelse på livstid är prövotiden i villkorlig frihet och reststraffet tre år.

14 §

Beslut om verkställighet av reststraff

En domstol kan på yrkande av åklagaren besluta att ett reststraff skall verkställas, om den dömde under prövotiden begår ett brott för vilket han eller hon enligt domstolens prövning skall dömas till ovillkorligt fängelse *eller kombinationsstraff* och för vilket åtal väckts inom ett år från utgången av prövotiden. Med iakttagande av bestämmelserna i 7 kap. bestäms då ett gemensamt ovillkorligt fängelsestraff *eller ett kombinationsstraff* för det reststraff som skall verkställas, det straff som döms ut för det brott som begåtts under prövotiden samt de fängelsestraff som samtidigt döms ut för andra brott. Reststraffet skall emellertid inte anses som det strängaste straff som avses i 5 § 2 mom. i nämnda kapitel. När domstolen bestämmer längden av det

Gällande lydelse

akta det som föreskrivs i 2 mom.

Domstolen kan bestämma att ett reststraff inte skall verkställas särskilt när

- 1) en stor del av prövotiden har avtjänats innan det brott som avses i 1 mom. ägde rum,
- 2) reststraffet är kort,
- 3) det straff som döms ut för ett brott som begåtts under prövotiden är kort, eller
- 4) ett gemensamt straff skulle leda till ett oskäligt resultat för gärningsmannen på grund av annat som följer av ett brott som begåtts under prövotiden eller av domen.

6 kap

Om bestämmande av straff

1 §

Straffarter

Ungdomsstraffet är ett särskilt straff för ett brott som någon har begått före fyllda 18 år.

2 §

Straffskala och avvikelser från den

Ett straff bestäms enligt den straffskala som gäller för brottet i fråga. Från den kan avvika enligt 8 och 8 a §. Maximistraffet enligt straffskalan får överskridas så som anges i 7 kap.

7 kap.

Om gemensamt straff

6 §

Beaktande av ett tidigare utdömt fängelse-

Föreslagen lydelse

reststraff som skall verkställas skall den beakta det som föreskrivs i 2 mom.

Domstolen kan bestämma att ett reststraff inte skall verkställas särskilt när

- 1) en stor del av prövotiden har avtjänats innan det brott som avses i 1 mom. ägde rum,
- 2) reststraffet är kort,
- 3) det straff som döms ut för ett brott som begåtts under prövotiden är kort, eller
- 4) *ett beslut om verkställighet av reststraff* skulle leda till ett oskäligt resultat för gärningsmannen på grund av annat som följer av ett brott som begåtts under prövotiden eller av domen.

6 kap.

Om bestämmande av straff

1 §

Straffarter

Ungdomsstraffet är ett särskilt straff för ett brott som någon har begått före fyllda 18 år. *Kombinationsstraffet är ett särskilt straff som döms ut enligt 2 c kap. 11 § för ett allvarligt brott som begåtts av en återfallsförbrytare.*

2 §

Straffskala och avvikelser från den

Ett straff bestäms enligt den straffskala som gäller för brottet i fråga. Från den kan avvika enligt 8 och 8 a §. *Maximistraffet enligt straffskalan får överskridas så som anges i 2 c kap. 11 §.* Maximistraffet enligt straffskalan får överskridas *också* så som anges och 7 kap.

7 kap.

Om gemensamt straff

6 §

Beaktande av ett tidigare utdömt fängelse-

Gällande lydelse

straff

Om den som har dömts till ett ovillkorligt fängelsestraff åtalas för ett annat brott som han begått innan detta straff dömts ut, kan det tidigare ovillkorliga fängelsestraffet skäligen beaktas som en straffnedsättningsgrund eller strafflindringsgrund vid bestämmandet av det nya straffet. För det nya brottet får också ett fängelsestraff som är kortare än den minimitid som i lag anges för brottet dömas ut eller det tidigare straffet anses som en tillräcklig påföljd också för det brott som senare blivit föremål för behandling.

Föreslagen lydelse

straff eller kombinationsstraff

Om den som har dömts till ett ovillkorligt fängelsestraff *eller kombinationsstraff* åtalas för ett annat brott som han begått innan detta straff dömts ut, kan det tidigare ovillkorliga fängelsestraffet *eller kombinationsstraffet* skäligen beaktas som en straffnedsättningsgrund eller strafflindringsgrund vid bestämmandet av det nya straffet. För det nya brottet får också ett fängelsestraff som är kortare än den minimitid som i lag anges för brottet dömas ut eller det tidigare straffet anses som en tillräcklig påföljd också för det brott som senare blivit föremål för behandling.

8 kap.

Om preskription

10 a §

När utdömt kombinationsstraff förfaller

Övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff förfaller, om inte verkställigheten har börjat inom fem år från det datum som antecknats i planen för strafftiden för övervakningstiden början av övervakningstiden, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På brott som har begåtts före ikraftträdandet av denna lag de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar (781/2005) lagens rubrik, 1 § 1 mom. och 9 §, av dem 1 § 1 mom. och 9 § sådana de lyder i lag 737/2011, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag

om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar

1 §

Ansökan

Ett ärende som gäller villkorlig frigivning av fångar som dömts till fängelse på livstid eller som förordnats att avtjäna hela strafftiden i en straffanstalt ska behandlas vid Helsingfors hovrätt, där ärendet anhängigörs på ansökan av fången i fråga.

9 §

Förbud mot verkställighet av villkorlig frigivning

När Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet för ett ärende som gäller villkorlig frigivning till Helsingfors hovrätt för ny behandling på det sätt som avses i 2 c kap. 10 § 3 mom. eller 12 § 2 mom. i strafflagen, kan hovrätten förbjuda verkställigheten av beslutet om villkorlig frigivning för den tid den nya behandlingen pågår.

Lag

om förfarandet vid frigivning av livstidsfångar

1 §

Ansökan

Ett ärende som gäller villkorlig frigivning av fångar som dömts till fängelse på livstid ska behandlas vid Helsingfors hovrätt, där ärendet väcks på ansökan av fången i fråga.

9 §

Förbud mot verkställighet av villkorlig frigivning

När Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet för ett ärende som gäller villkorlig frigivning till Helsingfors hovrätt för ny behandling på det sätt som avses i 2 c kap. 10 § 3 mom. i strafflagen, kan hovrätten förbjuda verkställigheten av beslutet om villkorlig frigivning för den tid den nya behandlingen pågår.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 17 kap. 37 § i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i rättegångsbalken 17 kap. 37 § 4 mom., sådan den lyder i lag 732/2015, och
ändras 17 kap. 37 § 3 mom., sådant det lyder i lag 732/2015, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

37 kap.

37 kap.

Om bevisning

Om bevisning

37 §

37 §

Innan ett beslut om avtjänande av hela strafftiden i fängelse enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen fattas, ska den åtalade förordnas att genomgå sinnesundersökning. Domstolen ska samtidigt begära ett utlåtande om huruvida den åtalade ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

För ny behandling enligt 2 c kap. 12 § i strafflagen av frågan om avtjänande av hela strafftiden i fängelse ska Helsingfors hovrätt begära ett utlåtande om huruvida den som förordnats att avtjäna hela strafftiden allttjämt ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

Innan ett beslut om *dömande till kombinationsstraff* enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen fattas, ska den åtalade *åläggas* att genomgå sinnesundersökning. Domstolen ska samtidigt begära ett utlåtande om huruvida den åtalade ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av fängelselagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i fängelselagen (767/2005) 3 kap. 1 § 2 mom., 8 kap. 14 § 2 mom., 14 kap. 3 § 1 mom. och 11 § 1 och 2 mom. samt 19 kap. 5 § 2 mom., sådana de lyder, 3 kap. 1 § 2 mom., 8 kap. 14 § 2 mom. och 19 kap. 5 § 2 mom., i lag 393/2015 och 14 kap. 3 § 1 mom. och 11 § 1 och 2 mom. i lag 735/2011, som följer:

Gällande lydelse

3 kap

Beräkning av strafftid

1 §

Beräkning av längden av fängelsestraff på viss tid

Den avräkning av tiden för frihetsberövande som utförs med stöd av 6 kap. 13 § i strafflagen (39/1889) räknas i dagar. Avräkningen beaktas i straffverkställigheten enligt vad som fastställts i domstolens beslut. En avräkning som hänför sig till en och samma kalendertid beaktas endast en gång. Om den dömde under den nämnda kalendertiden har avtjänat ett fängelsestraff eller förvandlingsstraff, ska avräkning inte göras för denna tid. Fängelsestraffet är helt avtjänat när hela straffet som avses i 2 c kap. 11 § i strafflagen är avtjänat eller den prøvotid som avses i 13 § i det kapitlet har löpt ut.

8 kap

Sysselsättning

14 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset för fångar som av-

Föreslagen lydelse

3 kap.

Beräkning av strafftid

1 §

Beräkning av längden av fängelsestraff på viss tid

Den avräkning av tiden för frihetsberövande som utförs med stöd av 6 kap. 13 § i strafflagen (39/1889) räknas i dagar. Avräkningen beaktas i straffverkställigheten enligt vad som fastställts i domstolens beslut. En avräkning som hänför sig till en och samma kalendertid beaktas endast en gång. Om den dömde under den nämnda kalendertiden har avtjänat ett fängelsestraff eller förvandlingsstraff, ska avräkning inte göras för denna tid. Fängelsestraffet är helt avtjänat när den prøvotid som avses i 2 c kap. 13 § i strafflagen har löpt ut. Ett kombinationsstraff är helt avtjänat när den övervakningstid som följer på fängelsestraffet har löpt ut.

8 kap.

Sysselsättning

14 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset för fångar som av-

Gällande lydelse

tjänar livstids fängelse samt fångar som avtjänar straffet i dess helhet enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen.

14 kap.

Permission

3 §

Den tidigaste tidpunkten för permission som beviljas på basis av strafftidens längd

Permission på basis av strafftidens längd kan på ansökan beviljas när av strafftiden två tredjedelar, dock minst två månader, har avtjänats av tiden fram till villkorlig frigivning eller frigivning efter avtjänande av hela straffet enligt 2 c kap. i strafflagen (*fängelsetid*).

11 §

Beslutanderätt

Beslut om beviljande och återkallande av permission samt om tidigareläggning enligt 3 § 3 mom. fattas av fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhets- eller sysselsättningsansvarig.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om permission, om

1) den som avtjänar fängelse på livstid eller hela straffet ansöker om permission med stöd av 2—5 §, eller

2) permissionen gäller vistelse i någon annan stat än Finland.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

5 §

Föreslagen lydelse

tjänar livstids fängelse samt för fångar som avtjänar *kombinationsstraff* enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen.

14 kap.

Permission

3 §

Den tidigaste tidpunkten för permission som beviljas på basis av strafftidens längd

Permission på basis av strafftidens längd kan på ansökan beviljas när två tredjedelar, dock minst två månader, har avtjänats av strafftiden fram till villkorlig frigivning *eller av fängelsetiden som hör till kombinationsstraffet* enligt 2 c kap. i strafflagen (*fängelse-tid*).

11 §

Beslutanderätt

Beslut om beviljande och återkallande av permission samt om tidigareläggning enligt 3 § 3 mom. och betalning av kostnader för resor under permission enligt 10 § 2 mom. fattas av fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhets- eller sysselsättningsansvarig.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om permission *och betalning av kostnader för resor under permission*, om

1) den som avtjänar fängelse på livstid eller *ett kombinationsstraff* ansöker om permission med stöd av 2—5 §, eller

2) permissionen gäller vistelse i någon annan stat än Finland.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

5 §

RP 268/2016 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Anmälningar till polisen

Anmälningar till polisen

Polisen ska underrättas om frigivning av en fånge som dömts för mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov miss-handel, grov våldtäkt eller grovt sexuellt utnyttjande av barn.

Polisen ska underrättas om frigivning av en fånge som dömts för mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov miss-handel, grov våldtäkt eller grovt sexuellt utnyttjande av barn samt om frigivning av en fånge som dömts till kombinationsstraff.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten
(1069/2015) 6 § 3 och 4 mom. samt
fogas till 6 § ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

6 §

Samhällspåföljdsregistret

Samhällspåföljdsregistret

(nuvarande 3 mom. flyttas ned till 4 mom.)

I samhällspåföljdsregistret ingår ett klientregister för socialvård som innehåller uppgifter som har samband med de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. om behovet av socialvård för brottsmisstänkta eller personer som avtjänar samhällspåföljder och om socialvårdstjänster, stödåtgärder eller andra förmåner inom socialvården som dessa får. Bestämmelser om sekretessplikten när det gäller uppgifter som ingår i det klientregister för socialvård som avses ovan och om övrig behandling av uppgifter finns i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015).

I uppgifterna om brottsmisstänkta eller personer som avtjänar samhällspåföljder kan det även ingå sådana för behandlingen av de frågor som avses i 1—3 mom. nödvändiga uppgifter som gäller nära anhöriga till brottsmisstänkta eller till dem som avtjänar samhällspåföljder, eller som gäller andra personer.

Samhällspåföljdsregistret innehåller uppgifter som hänför sig till verkställigheten av övervakningstiden enligt lagen om verkställighet av kombinationsstraff (/) om innehållet och bestämmelserna i planen för strafftiden, om läkemedel som den övervakade använder och som syns som positiva resultat i drogtest, om brott mot skyldigheter och påföljderna för dessa samt andra uppgifter som hänför sig till verkställigheten.

I samhällspåföljdsregistret ingår ett klientregister för socialvård som innehåller uppgifter som har samband med de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. om behovet av socialvård för brottsmisstänkta eller personer som avtjänar samhällspåföljder och om socialvårdstjänster, stödåtgärder eller andra förmåner inom socialvården som dessa får. Bestämmelser om sekretessplikten när det gäller uppgifter som ingår i det klientregister för socialvård som avses ovan och om övrig behandling av uppgifter finns i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015).

I uppgifterna om brottsmisstänkta eller personer som avtjänar samhällspåföljder kan det även ingå sådana för behandlingen av de frågor som avses i 1—4 mom. nödvändiga uppgifter som gäller nära anhöriga till brottsmisstänkta eller till dem som avtjänar samhällspåföljder, eller som gäller andra personer.

RP 268/2016 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 2 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 2 § 1 mom. och 2 § 3 mom. 11 punkten, sådana de lyder, 2 § 1 mom. i lag 331/2011 och 2 § 3 mom. 11 punkten, i lag 215/2012, som följer:

Gällande lydelse

2 §

I straffregistret antecknas på basis av domstolarnas meddelanden uppgifter om avgöranden genom vilka någon i Finland har dömts till ovillkorligt fängelse, övervakningsstraff, samhällstjänst eller villkorligt fängelse eller till böter, samhällstjänst eller övervakning utöver villkorligt fängelse, till ungdomsstraff, böter i stället för ungdomsstraff eller till avsättning, eller genom vilka någon lämnats obesträffad med stöd av 3 kap. 4 § 1 eller 2 mom. i strafflagen (39/1889). I straffregistret antecknas dock inte uppgifter om förvandlingsstraff för böter eller fängelsestraff eller övervakningsstraff som har dömts ut med stöd av civiltjänstlagen (1446/2007) eller värnpliktslagen (1438/2007). I straffregistret antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka en juridisk person har dömts till samfundsbot.

I straffregistret antecknas följande uppgifter:

11) frigivning från fängelse, oavtjänat reststraff och prøvotidens utgång vid villkorlig frihet,

Föreslagen lydelse

2 §

I straffregistret antecknas på basis av domstolarnas meddelanden uppgifter om avgöranden genom vilka någon i Finland har dömts till ovillkorligt fängelse, *kombinationsstraff*, övervakningsstraff, samhällstjänst eller villkorligt fängelse eller till böter, samhällstjänst eller övervakning utöver villkorligt fängelse, till ungdomsstraff, böter i stället för ungdomsstraff eller till avsättning, eller genom vilka någon lämnats obesträffad med stöd av 3 kap. 4 § 1 eller 2 mom. i strafflagen (39/1889). I straffregistret antecknas dock inte uppgifter om förvandlingsstraff för böter eller fängelsestraff eller övervakningsstraff som har dömts ut med stöd av civiltjänstlagen (1446/2007) eller värnpliktslagen (1438/2007). I straffregistret antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka en juridisk person har dömts till samfundsbot.

I straffregistret antecknas följande uppgifter:

11) frigivning från fängelse, oavtjänat reststraff, prøvotidens utgång vid villkorlig frihet, *inledande av en övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff och avtjänande av kombinationsstraff*,

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 13 och 32 § i lagen om övervakad frihet på prov

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) rubriken för 13 § och 13 § 1 och 2 mom. samt 32 § 1 mom., sådana rubriken för 13 § och 13 § 1 mom. samt 32 § 1 mom. lyder i lag 404/2015 och 13 § 2 mom. i lag 1643/2015, som följer:

Gällande lydelse

13 §

*Beredning av övervakad frihet på prov för
långtidsfångar*

Vid beredningen av övervakad frihet på prov för fångar som avtjänar fängelsestraff på livstid *eller hela straffet*, ska fängelset ge ett utlåtande om huruvida förutsättningarna för frihet på prov uppfylls. Till utlåtandet ska fogas ett förslag till plan för strafftiden för friheten på prov, en bedömning av genomförandet av planen för strafftiden samt andra handlingar som behövs. Förslaget till plan för strafftiden ska innehålla de uppgifter som avses i 14 §. Till handlingarna fogas skriftliga samtycken av fången och den person eller de personer som avses i 3 § 2 mom. Förslaget till plan för strafftiden, de övriga behövliga handlingarna och fängelsets utlåtande sänds till bedömningscentrumet inom den brottspåföljdsregion som behandlar ärendet.

Bedömningscentrumet ska vid behov stå i kontakt med de myndigheter, inrättningar, sammanslutningar och enskilda personer som berörs av verkställigheten av friheten på prov samt vid behov personligen kalla fången till bedömningscentrumet för en bedömning. Bedömningscentrumet ger sitt utlåtande om huruvida den övervakade friheten på prov i fråga om fången som avtjänar ett fängelsestraff på livstid *eller hela straffet* upprätthåller och främjar hans eller hennes färdigheter för anpassning i samhället, samt reder ut huruvida de övriga förutsättningarna för övervakad frihet på prov uppfylls. Särskilda bestämmelser gäller för utlåtandet från Enheten för hälso- och sjukvård för fångar.

Föreslagen lydelse

13 §

*Beredning av övervakad frihet på prov för
livstidsfångar*

Vid beredningen av övervakad frihet på prov för fångar som avtjänar fängelsestraff på livstid, ska fängelset ge ett utlåtande om huruvida förutsättningarna för frihet på prov uppfylls. Till utlåtandet ska fogas ett förslag till plan för strafftiden för friheten på prov, en bedömning av genomförandet av planen för strafftiden samt andra handlingar som behövs. Förslaget till plan för strafftiden ska innehålla de uppgifter som avses i 14 §. Till handlingarna fogas skriftliga samtycken av fången och den person eller de personer som avses i 3 § 2 mom. Förslaget till plan för strafftiden, de övriga behövliga handlingarna och fängelsets utlåtande sänds till bedömningscentrumet inom den brottspåföljdsregion som behandlar ärendet.

Bedömningscentrumet ska vid behov stå i kontakt med de myndigheter, inrättningar, sammanslutningar och enskilda personer som berörs av verkställigheten av friheten på prov samt vid behov kalla fången personligen till bedömningscentrumet för en bedömning. Bedömningscentrumet ger sitt utlåtande om huruvida den övervakade friheten på prov i fråga om fången som avtjänar ett fängelsestraff på livstid upprätthåller och främjar hans eller hennes färdigheter för anpassning i samhället, samt reder ut huruvida de övriga förutsättningarna för övervakad frihet på prov uppfylls. Särskilda bestämmelser gäller för utlåtandet från Enheten för hälso- och sjukvård för fångar.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

32 §

32 §

Beslutanderätt

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om placering i övervakad frihet på prov av en fånge som avtjänar fängelse på livstid *eller en fånge som avtjänar hela straffet*. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, om tillståndet förutsätter att personen i fråga avlägsnar sig från Finlands territorium.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om placering av en fånge som avtjänar fängelse på livstid i övervakad frihet på prov. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, om tillståndet gäller att personen i fråga avlägsnar sig från Finlands territorium.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 24 § 1 mom. 27 punkten, sådan den lyder i lag 405/2015, som följer:

Gällande lydelse

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

27) handlingar som innehåller uppgifter om rättspsykiatrisk sinnesundersökning av en åtalad, påföljdsutredning av en ung brottsmisstänkt, plan för strafftiden för ungdomsstraff, påföljdsutredning i samband med samhällstjänst eller övervakningsstraff som utförs i stället för fängelsestraff, utredning av förutsättningarna för övervakningsstraff, plan för strafftiden, frigivningsplan, övervakningsplan samt utlåtande som lämnats för förfarandet vid frigivning av långtidsfångar,

Föreslagen lydelse

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

27) handlingar som innehåller uppgifter om rättspsykiatrisk sinnesundersökning av en åtalad, påföljdsutredning av en ung brottsmisstänkt, plan för strafftiden för ungdomsstraff, påföljdsutredning i samband med samhällstjänst eller övervakningsstraff som utförs i stället för fängelsestraff, utredning av förutsättningarna för övervakningsstraff, plan för strafftiden, frigivningsplan, övervakningsplan samt utlåtande som lämnats för förfarandet vid frigivning av livstidsfångar eller för övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff,

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) 9 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 406/2015, som följer:

Gällande lag

Föreslagen lydelse

9 §

9 §

Sekretessbelagda rättegångshandlingar

Sekretessbelagda rättegångshandlingar

En rättegångshandling är sekretessbelagd till den del den innehåller:

En rättegångshandling är sekretessbelagd till den del den innehåller:

4) uppgifter om rättspsykiatrisk sinnesundersökning av en åtalad, påföljdsutredning av en ung brottsmisstänkt, plan för strafftiden för ungdomsstraff, påföljdsutredning i samband med samhällstjänst eller övervakningsstraff som utförs i stället för fängelsestraff, utlåtande som lämnats för förfarandet vid frigivning av långtidsfångar eller uppgifter som finns i straffregistret,

4) uppgifter om rättspsykiatrisk sinnesundersökning av en åtalad, påföljdsutredning av en ung brottsmisstänkt, plan för strafftiden för ungdomsstraff, påföljdsutredning i samband med samhällstjänst eller övervakningsstraff som utförs i stället för fängelsestraff, utlåtande som lämnats för förfarandet vid frigivning av *livstidsfångar eller för övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff* eller uppgifter som finns i straffregistret,

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter (894/1946) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 334/2011, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Denna lag tillämpas även på den som i stället för att hållas i anstalt har förordnats till eller placerats i arbete utom anstalten eller som utan lön utför arbete eller uppgifter som hör till övervakningsstraff, samhällstjänst eller ungdomsstraff. Lagen tillämpas dessutom på den som utför uppgifter eller fullföljer program som ingår i övervakning av villkorlig frihet.

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag tillämpas även på den som i stället för att hållas i anstalt har förordnats till eller placerats i arbete utom anstalten eller som utan lön utför arbete eller uppgifter som hör till övervakningsstraff, samhällstjänst eller ungdomsstraff. Lagen tillämpas dessutom på den som utför uppgifter eller fullföljer program som ingår i övervakning av villkorlig frihet, *övervakad frihet på prov eller övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff*.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 14 § i brottsskadelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i brottsskadelagen (1204/2005) rubriken för 14 § och 14 § 1 mom., sådana de lyder i lag 335/2011, som följer:

Gällande lydelse

14 §

Sakskada som orsakats av någon som dömts till övervakningsstraff, samhällstjänst eller ungdomsstraff

Med stöd av denna lag ersätts sakskada som någon som har dömts till övervakningsstraff, samhällstjänst eller ungdomsstraff vid utförandet av oavlönat arbete eller oavlönade uppgifter som hör till straffet har orsakat den som har ordnat tjänstgöringsplatsen eller platsen där orientering i arbetslivet och i utförande av arbete ges, eller orsakat en utomstående.

Föreslagen lydelse

14 §

Sakskada som orsakats av någon som avtjänar ett straff i frihet

Med stöd av denna lag ersätts sakskada som någon som har dömts till övervakningsstraff, samhällstjänst eller ungdomsstraff *eller någon som avtjänar en övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff, eller som placerats i övervakad frihet på prov*, vid utförandet av oavlönat arbete eller oavlönade uppgifter som hör till straffet har orsakat den som har ordnat tjänstgöringsplatsen eller platsen där orientering i arbetslivet och i utförande av arbete ges, eller orsakat en utomstående.

Denna lag träder i kraft den 20 .
